

การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
เด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

นางสาววิมล สุวรรณโชติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2552

**The Development of Efficiency Indicators of the Community in Preventing and
Solving Children and Youths Problems in Nonthaburi Province**

Miss Wimon Suwanchot

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Evaluation**

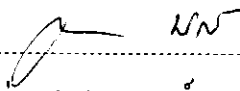
School of Educational Studies

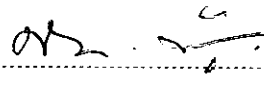
Sukhothai Thammathirat Open University

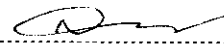
2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
เด็กและเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาววิมล สุวรรณโชติ
แขนงวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจู้ย

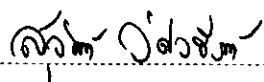
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กานดา นาคะเวช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจู้ย)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 28 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน
ในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย นางสาววิมล สุวรรณโชติ **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมินการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกัศร์ พิบูลย์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย

ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี และ(2) ตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มชุมชนเพื่อการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย (1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน รวม 20 คน (2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในชุมชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน และ (3) กลุ่มตัวอย่างชุมชนที่มีผลการตัดสินใจจากโครงการพัฒนาชุมชนดีเด่นในระดับสูงและกลุ่มชุมชนทั่วไป จำนวน 20 ชุมชน ผู้ให้ข้อมูลคือผู้แทนชุมชน จำนวน 20 คน โดยทั้ง 3 กลุ่ม ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประเภทมาตราประมาณค่า และแบบประเมินชนิดมาตราประมาณค่าเชิงพฤติกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย ปรากฏว่า ได้ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 30 ตัวบ่งชี้ คือ (1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 9 ตัวบ่งชี้ (2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ 11 ตัวบ่งชี้ และ (3) องค์ประกอบด้านผลผลิต 10 ตัวบ่งชี้ สำหรับผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน พบว่า มีความตรงตามโครงสร้าง กล่าวคือ สามารถจำแนกความแตกต่างด้านประสิทธิภาพของชุมชนกลุ่มรู้จัก โดยปรากฏคะแนนผลการประเมินในกลุ่มชุมชนพัฒนาดีเด่น สูงกว่า กลุ่มชุมชนทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน

Thesis title: The Development of Efficiency Indicators of the Community in Preventing and Solving Children and Youths Problems in Nonthaburi Province

Researcher: Miss Wimon Suwanchot; **Degree:** Master of Education (Educational Evaluation);

Thesis advisors: (1) Dr.Suphak Pibool , Associate Professor; (2) Dr. Somkid Promjui, Associate Professor;

Academic year: 2009

Abstract

The objectives of this research were to (1) develop efficiency indicators of the community in preventing and solving children and youths problems in Nonthaburi province; and (2) verify quality of the developed efficiency indicators of the community in preventing and solving children and youths problems in Nonthaburi province.

The samples for this study consisted of (1) a group of 20 experts in preventing and solving children and youths problems; (2) a group of 228 experts or people who had community experiences in Nonthaburi province; and (3) a sample of 20 community representatives to provide data on 20 communities some of with received the highly outstanding assessment result for their community development projects, while others received just the ordinary assessment result for their community development projects. All members of the three groups in the sample were purposively selected based on set criteria. The employed data collecting instruments were a rating scale questionnaire, and a behavior rating assessment form. Statistics employed for data analysis were the median, inter-quartile rang, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings revealed that the developed efficiency indicator of the community in preventing and solving children and youths problems in Nonthaburi province comprised 3 main components with 30 indicators as follows; (1) the input component with 9 indicators; (2) the process component with 11 indicators; and (3) the output component with 10 indicators. As for the results of quality verification of the developed indicators, it was found that they had construct validity as they could discriminate the efficiency of two known groups of communities as revealed by the assessment scores for the group of communities with highly outstanding development projects being significantly higher than the counterpart scores for the group of communities with ordinary development projects at the .05 level.

Keywords: Efficiency indicators of the community, Preventing and solving children and youths problems

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ ซึ่งท่านได้ให้แนวคิด คำปรึกษา แนะนำการจัดทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณผู้พิพากษาสมทบ ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พนักงานคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติ จ.นนทบุรี และเจ้าหน้าที่อาสาเครือข่ายศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ในการตอบแบบสอบถามและ ให้ข้อเสนอแนะ และขอบคุณประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน ที่ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมิน และชุมชนพัฒนาดีเด่นที่ทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินงานด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากครอบครัว “สุวรรณโชติ” และครอบครัว “ชุมสุข” รวมทั้งญาติพี่น้องทุกคน ยังผลให้การวิจัยสำเร็จอย่างมีคุณภาพ จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอยกเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา-มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้การอบรม สั่งสอน จนผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถและก้าวมาถึงจุดนี้ได้

วิมล สุวรรณโชติ

พฤษภาคม 2553

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน.....	34
แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.....	53
แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหา.....	62
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและชุมชนเข้มแข็ง.....	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	91
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	95
รูปแบบการวิจัย.....	96
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	97
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	104
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมเบื้องต้นของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชน.....	108
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก และเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับผู้เชี่ยวชาญในจังหวัดนนทบุรี โดยเป็นประธาน ชุมชน ในจังหวัดนนทบุรี.....	113
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี	132
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	134
สรุปผลการวิจัย.....	134
อภิปรายผล.....	151
ข้อเสนอแนะ.....	154
บรรณานุกรม.....	156
ภาคผนวก	
ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	161
ข. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย	164
ค. เครื่องมือวิจัย	168
ประวัติผู้วิจัย.....	249

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q_3 - Q_1$) ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า.....	109
ตารางที่ 4.2	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q_3 - Q_1$) ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านกระบวนการ.....	110
ตารางที่ 4.3	ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q_3 - Q_1$) ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านผลผลิต.....	111
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า.....	113
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านกระบวนการ.....	119
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านผลผลิต.....	126
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติทีของคะแนนการประเมินตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ของชุมชนกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ จากกลุ่มชุมชนที่มีผลการตัดสินจากโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่นในระดับสูงและกลุ่มชุมชนทั่วไป.....	133

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี.....6

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน.....95

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมในยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ทำให้มีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้การดำเนินชีวิตจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ปรับตัว และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่สามารถจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าวมายาคั่งกล่าว ก็คือ คน โดยต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความรู้ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักสังเคราะห์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักการประยุกต์และแสดงความคิดเห็น สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม ให้มีจิตสำนึกสาธารณะ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนและระหว่างชุมชน และเป็นพลังของการพัฒนาประเทศ

ในระยะเวลาที่ผ่านมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) จึงเน้น “การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” โดยการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อเสริมสร้างให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุขด้วยวิถีปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนที่เข้มแข็ง จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน โดยมียุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นองค์รวม มีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชนด้วยทุนทางทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกชุมชนบนพื้นฐานการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีภูมิคุ้มกันสามารถด้านรับและใช้ประโยชน์จากกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน และมีบทบาทที่เข้มแข็งในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10)

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวข้างต้น นับได้ว่าเป็นมิติแห่งการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมคุณภาพที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันของสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา แต่ในมุมกลับกันเป็นที่

น่าสังเกตว่า จากการเคลื่อนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศทั้งทางสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่งผลกระทบต่อ “เด็กและเยาวชน” ออกมาในรูปแบบของปัญหาสังคม ซึ่งนับวันจะทวีความวิกฤตและรุนแรงมากยิ่งขึ้น คือ ปัญหาเด็ก และเยาวชน

ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยนั้น นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งและเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสนใจและดำเนินการแก้ไขโดยเร่งรีบ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในแต่ละปีนั้นมีจำนวนเป็นหมื่นๆ ราย อย่างเช่นในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 33,308 ราย และในปี พ.ศ. 2548 มีจำนวน 36,080 ราย ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนถึง 48,218 ราย ในปี พ.ศ. 2550 มีจำนวนถึง 51,128 ราย และในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนถึง 42,766 ราย (รายงานสถิติคดีประจำปี, กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ, สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, 2551 : 22) เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transitional period) โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น คือ เป็นช่วงที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็ก เข้าไปสู่ผู้ใหญ่ตอนต้น(อายุระหว่าง 17-25) ซึ่งช่วงอายุดังกล่าวนี้ในทางอาชญาวิทยาในกลุ่มของ Life-course theory ถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่นๆ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านร่างกายและจิตใจและช่วงนี้เป็นช่วงที่มีการกระทำผิดมากที่สุดหรือสูงที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี (Sampson and Laub, 2003 : 312) ฉะนั้นกลุ่มเด็กและเยาวชนเหล่านี้จะต้องได้รับความสนใจและให้การดูแลป้องกันแก้ไขเป็นพิเศษมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เพื่อมิให้กลุ่มคนเหล่านี้กระทำผิดขึ้นอีก หรือเป็นปัญหาสังคมต่อไป และพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงสืบไป

อย่างไรก็ดีการกระทำผิดครั้งแรกของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ก็นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งอยู่แล้ว ที่รัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องระดมสรรพกำลังต่างๆ เข้าดำเนินการแก้ไขอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนเหล่านี้ยังมีการกระทำผิดอีกหลายๆ ครั้ง หรือกระทำผิดซ้ำอีกหลายๆ ครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องระดมสรรพกำลังเข้าดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าวที่ยากยิ่งขึ้นไปอีก ยากกว่าการกระทำผิดครั้งแรกอีกหลายเท่าตัว เนื่องจากการกระทำผิดซ้ำนั้นมีสาเหตุที่เชื่อมโยงหรือได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งบางอย่างก็ไม่เหมือนกับการกระทำผิดครั้งแรก นอกจากนั้นปัจจัยที่มีอิทธิพลเหล่านี้ ยังเป็นปัจจัยที่ละเอียดอ่อน ลึกซึ้งและ ยากต่อการที่จะค้นหาและยากต่อการที่จะป้องกันและแก้ไขได้ และที่สำคัญยิ่งในอนาคตเด็กและเยาวชนทั้งหลายจะต้องเข้ารับภาระหน้าที่ในสังคมแทนผู้ใหญ่ต่อไปในวันข้างหน้า เด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเป็นปัญหาและภาระของสังคมต่อไปหากมิได้รับการแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง

การที่เด็กและเยาวชนหลงกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด หากไม่ได้รับการบำบัด แก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสม อาจจะทำให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นมีอุปนิสัยความประพฤติที่เสื่อมลงกลับกลายเป็นอาชญากรรมที่เหยียดหยามและทารุณได้ การที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายนั้น นับว่าเป็นความไม่ปลอดภัยต่อร่างกายและทรัพย์สินของสมาชิกในสังคม ตลอดจนสังคมไทยส่วนรวมเป็นอันมาก หากไม่มีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไปแล้วให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ ปัญหาจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และมีรูปแบบในการกระทำผิดแบบผู้ใหญ่มากขึ้น

จากสถานการณ์ต้องการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระบวนการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างระบบการติดตามเฝ้าระวัง และป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อาจจะกระทำผิดซ้ำ มิให้เข้าสู่วงจรการกระทำผิดอีก ด้วยเหตุนี้ทำให้ต้องหันมามองว่าเพราะเหตุใดจึงทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นกระทำผิดต่างๆที่ยังเป็นเด็ก ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องช่วยกันหาสาเหตุและร่วมมือกันในการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติต่อไปภายหน้า ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตามที่ทำให้เด็กและเยาวชนนั้นกระทำผิด ควรที่จะมีการวางมาตรการหรือ มีการปกป้องคุ้มครอง และดูแลเด็กและเยาวชนไม่ให้หาทางออกโดยการกระทำผิด เพราะเด็กและเยาวชนนั้นเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อสังคม ซึ่งครอบครัวนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะแก้ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เพราะครอบครัวเป็นที่หล่อหลอมเด็กและเยาวชนให้รู้ผิดชอบชั่วดี ดังนั้นจึงควรที่จะดูแลเด็กโดยเริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว ชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยสร้างความเข้าใจและตระหนักในปัญหาอย่างลึกซึ้ง สำหรับเด็กและเยาวชน โดยเริ่มจากโรงเรียน ชุมชน และครอบครัวที่ช่วยกันเฝ้าระวังสอดส่องวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด จะสามารถป้องกันและบรรเทาปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชนได้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ โดยไม่ทำให้เกิดปัญหาและไม่ทำให้เด็กและเยาวชนนั้นรู้สึกว่าเป็นปัญหาหรือภาระของสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือเด็กและเยาวชน ในชุมชนของตนเอง อีกทั้งคาดหวังว่า ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชนที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ จะเป็น

ประโยชน์ต่อชุมชน สามารถนำไปเป็นแนวทางในการสร้างมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชน ในชุมชน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา มุ่งพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม หนังสือ เอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้คือ

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา มุ่งพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยจะครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ

3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา มุ่งพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยจะครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ

3.1.1 ปัจจัยนำเข้า

3.1.2 กระบวนการ

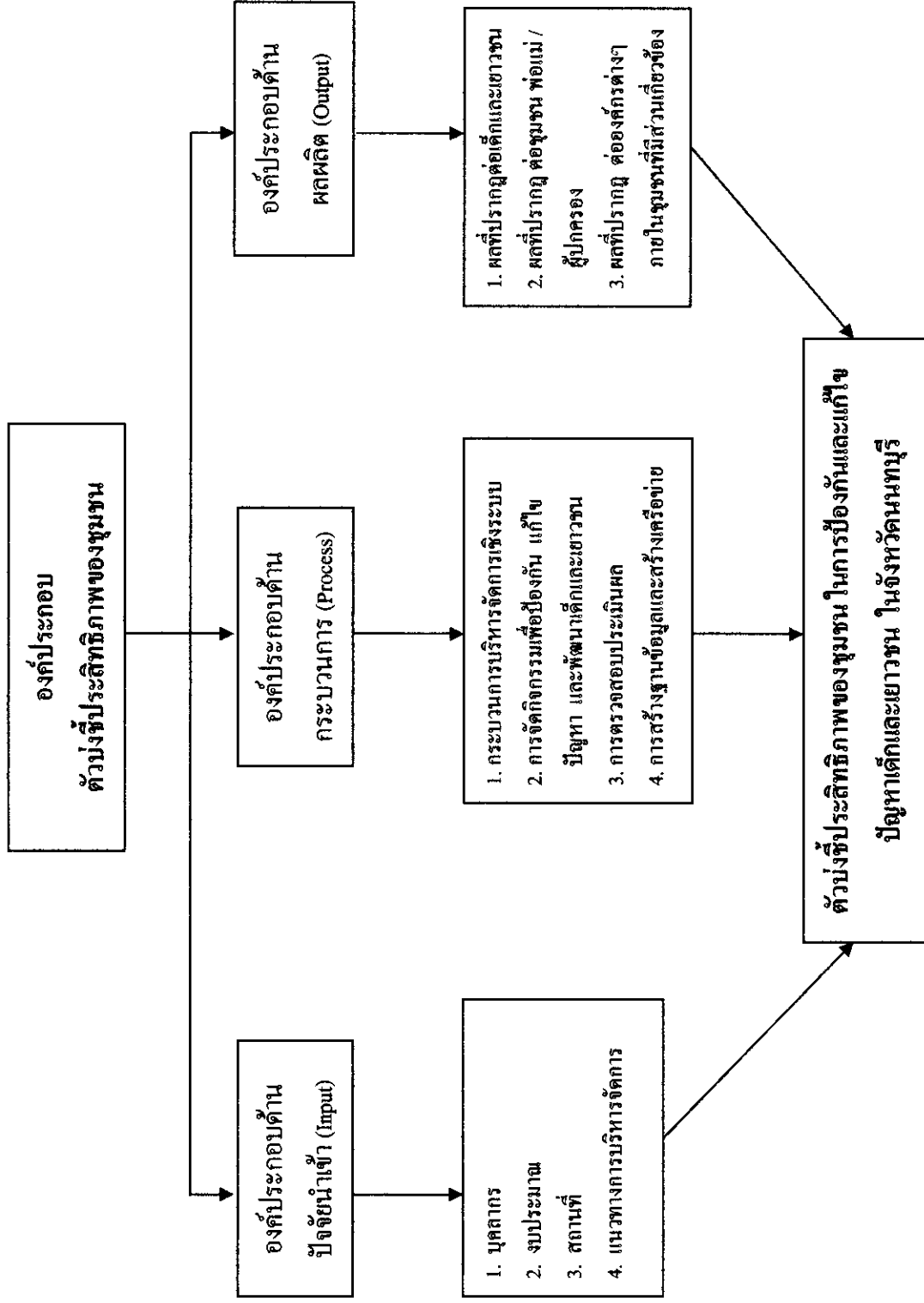
3.1.3 ผลผลิต

3.2 ประชากรในการศึกษา

เป้าหมายประชากรในการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยในการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของ

ชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคีและยาอาชน ในจังหวัดนนทบุรีในครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคีและยาอาชน ในจังหวัดนนทบุรี ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎีและแนวการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน กรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน เพื่อให้ได้ข้อคำถามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน และใช้วิธีตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของตัวบ่งชี้และเกณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ และเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่างรัฐฯ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยแยกเป็นประเด็นดังนี้

4.1 ตัวแปร ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

4.1.1 **ตัวแปรต้น** คือ ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

4.1.1.1 ปัจจัยนำเข้า

4.1.1.2 กระบวนการ

4.1.1.3 ผลผลิต

4.1.2 **ตัวแปรตาม** คือ คุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และความตรงตามโครงสร้าง

4.2 ประชากรในการศึกษา ได้แก่

การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนครั้งนี้ มุ่งนำไปใช้กับกลุ่มประชากร คือ ชุมชนในจังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดเป้าหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

4.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ผู้พิพากษาสมทบ เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย และเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ จำนวน 20 คน

4.2.2 ผู้มีประสบการณ์ในชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชน หรือคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในชุมชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน จำนวน 228 คน

4.2.3 ผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ประธานชุมชน รองประธานชุมชน หรือคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในชุมชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 20 ชุมชน คือ ชุมชนที่ผ่านโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่น กับ ชุมชนทั่วไป

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน หมายถึง สิ่งที่บอกสภาพ ซึ่งใช้บ่งชี้หรือสะท้อนลักษณะของชุมชนที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

5.2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ หมายถึง การสร้างตัวบ่งชี้ที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน ด้วยการวิจัยและพัฒนา ทำการตรวจสอบคุณภาพ โดยศึกษาเปรียบเทียบ วิเคราะห์และการทดลองใช้

5.3 คุณภาพตัวบ่งชี้ หมายถึง คุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี

5.4 องค์ประกอบด้านปัจจัย หมายถึง ความพร้อมของสิ่งต่างๆ ที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ สถานที่ แนวทางการบริหารจัดการ

5.5 องค์ประกอบด้านกระบวนการ หมายถึง ขั้นตอน วิธีการ การวางแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชน ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน การตรวจสอบประเมินผล การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย

5.6 องค์ประกอบด้านผลผลิต หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดจากปัจจัย และกระบวนการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชน ได้แก่ ผลที่ปรากฏต่อเด็กและเยาวชน ผลที่ปรากฏ ต่อชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5.7 การป้องกัน แก้ไข หมายถึง การป้องกันและแก้ไขของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการกระทำความผิด และเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดอาจกระทำความผิดซ้ำมิให้เข้าสู่การกระทำความผิดหรือการกระทำความผิดซ้ำ

5.8 การกระทำความผิด หมายถึง การกระทำความผิดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ความผิดเกี่ยวกับเพศ

- ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย
- ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ
- ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
- ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.ก. ป้องกันการใช้สารระเหย
- ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์/พ.ร.บ. ควบคุมกิจการเทป และวัสดุโทรทัศน์
- ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คนต่างด้าว / พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว
- ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. การพนัน
- ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. อาวุธปืน ฯ

5.9 เด็กและเยาวชน หมายถึง

5.9.1 เด็กและเยาวชน ที่อายุไม่เกิน 18 ปี ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงการกระทำผิด

5.9.2 เด็กและเยาวชน ที่อายุไม่เกิน 18 ปี ที่กระทำความผิดและมีการตัดสินคดีแล้ว อยู่ในระหว่างการควบคุมการประพฤติ

5.10 ชุมชน หมายถึง ชุมชน ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นชุมชนมีเขตการปกครองขึ้นตรงกับเทศบาล ของอำเภอเมือง อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ และอำเภอไทรน้อย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชนที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี

6.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาและประเมินชุมชนตนเองสำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี

6.3 เป็นกรณีศึกษาให้ชุมชนในจังหวัดต่างๆ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการวิจัย และได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้
 - 1.1 ความหมายของตัวบ่งชี้
 - 1.2 ลักษณะสำคัญของตัวบ่งชี้และความสำคัญของตัวบ่งชี้
 - 1.3 ประเภทของตัวบ่งชี้
 - 1.4 คุณสมบัติที่ดีของตัวบ่งชี้
 - 1.5 การพัฒนาตัวบ่งชี้
 - 1.6 เกณฑ์และการพัฒนาเกณฑ์
 - 1.7 ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้และเกณฑ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
 - 2.1 สิทธิเด็ก
 - 2.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
3. แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 - 3.1 ความหมายของ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 - 3.2 สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 - 3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่น
 - 3.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
 - 3.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 3.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้การปรับพฤติกรรม
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหา
 - 4.1 แนวคิดทฤษฎีแก้ไขปัญหา
 - 4.2 ทฤษฎีชุมชนบำบัด (Community Theory)
 - 4.3 การป้องกัน

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและชุมชนเข้มแข็ง
 - 5.1 ความหมายของ พัฒนา
 - 5.2 ความหมายของ ชุมชน
 - 5.3 ความหมายของ พัฒนาชุมชน
 - 5.4 ความสำคัญของการพัฒนาชุมชน
 - 5.5 ความหมาย ชุมชนเข้มแข็ง
 - 5.6 องค์ประกอบและลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง
 - 5.7 การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการแก้ไข
 - 5.8 การสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนในการแก้ไข
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้

1.1 ความหมายของตัวบ่งชี้

ตัวชี้วัดเป็นคำที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Indicator” ตามพจนานุกรมออกซ์ฟอร์ด (Oxford dictionary n.d. อ้างถึงใน ผดุงชัย ภูพัฒน์ 2544: 169) หมายถึง สิ่งที่ยื่นชี้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (That is point out , or direct attention to some thing) พจนานุกรมเวปเตอร์ (อ้างถึงในผดุงชัย ภูพัฒน์ 2544: 169) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ตัวชี้วัด หมายถึง สิ่งที่ยื่นบอก หรือชี้ให้เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะมากหรือน้อยกว่าความเป็นจริงได้บ้าง (Something which points out or point to which more less exactness) อุทุมพร จามรมาน (2544 : 21) ได้ให้ความหมายของตัวชี้วัดไว้ว่า ตัวชี้วัดหมายถึง สิ่งที่ยื่นบอกข้อมูลที่น่ามาใช้เพื่อชี้ให้เห็นอะไรบางอย่าง เช่น ตัวชี้วัดประสิทธิภาพการจัดการ ตัวชี้วัดคุณภาพผลผลิต ตัวชี้วัดประสิทธิผลของโครงการ ตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ขององค์กรกับแผนชาติ ตัวชี้วัดต้องชัดเจนของแนวคิด ตัวชี้วัดความคุ้มค่าของการลงทุน เป็นต้น ศิริชัย กาญจนวาสิ (2537 : 11) ได้ให้ความหมายของตัวชี้วัดไว้ว่า ตัวชี้วัดหมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งชี้บ่งถึงสถานภาพหรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน ตัวอย่าง เช่น ตัวชี้วัดผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจเป็นเกรดเฉลี่ยของนักเรียน อัตราสอบเข้ามหาวิทยาลัย อัตราได้งานทำ เป็นต้น ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2544 :169) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ตัวชี้วัด หมายถึง สิ่งที่ยื่นบอกสภาพหรือสภาวะในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพของของสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ ที่ใดที่

หนึ่ง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการนำข้อมูล หรือตัวแปร หรือข้อความจริงมาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดค่า หรือคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นลักษณะของสภาพการณ์นั้นๆ

โดยสรุป ตัวชี้วัด (Indicator) หมายถึงข้อมูลใดๆที่วัดได้หรือสังเกตได้ซึ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่คาดหวังในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กร ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง

1.2 ลักษณะสำคัญของตัวบ่งชี้ และความสำคัญของตัวบ่งชี้

1.2.1 ลักษณะสำคัญของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้มีลักษณะเป็นการประมาณของสิ่งต่างๆ ที่ประกอบไปด้วยตัวแปรหลายๆ ตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อที่จะบ่งบอกหรือบ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะกว้าง ๆ ของสภาพการณ์ระบบนั้น ๆ สำหรับตัวบ่งชี้ที่ใช้บ่งชี้ปริมาณของสิ่งใด ๆ ควรกำหนดในลักษณะปริมาณ หรือคิดเป็นค่าตัวเลขได้ไม่ใช่กำหนดในลักษณะการบรรยายข้อความสั้น ๆ ทั้งนี้ ตัวบ่งชี้สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลาขึ้นอยู่กับความไวของการผันแปรของระบบที่นำมากำหนดตัวบ่งชี้ นั้น ๆ และที่สำคัญ ตัวบ่งชี้ควรจะต้องมีการพัฒนาจากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการศึกษาวิจัย เพราะจะทำให้ตัวบ่งชี้ได้พัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือ

Johnstone, J.N. (1981 อ้างถึงใน อุทุมพร จามรมาน 2544: 23) ได้ให้ข้อสรุปลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดีไว้ 4 ประการ ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้ต้องระบุสารสนเทศเกี่ยวกับสิ่งหรือสภาพที่ศึกษาอย่างกว้างๆ ตัวบ่งชี้ต้องให้สารสนเทศที่ถูกต้องแม่นยำไม่มากก็น้อย (more or less exactness) แต่ไม่จำเป็นต้องถูกต้องแม่นยำแน่นอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน (precise)

2) ตัวบ่งชี้แตกต่างจากตัวแปร กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ให้สารสนเทศที่เป็นภาพรวมของสิ่งที่ศึกษา แต่ตัวแปรจะบ่งบอกลักษณะเฉพาะหรือรายละเอียดของสิ่งที่ศึกษา เช่น การสร้างตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิตอาจมีตัวบ่งชี้ 10 – 20 ตัว ในขณะที่ตัวแปรเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตมี 100 – 200 ตัว นั่นคือตัวบ่งชี้ 1 ตัว จะประกอบไปด้วยการรวมตัวแปรหลายๆ ตัวนั่นเอง แต่ ถนอม กฤษณ์เพ็ชร (2540: 10) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ 1 ตัว อาจมีตัวแปรเดียวก็ได้ แต่ต้องบ่งบอกลักษณะสภาพที่นักวิจัยสนใจจะประเมินและมีค่าเปลี่ยนแปลงไปเมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไป

3) ค่าของตัวบ่งชี้ (Indicator Value) แสดงถึงปริมาณ (Quantity) ตัวบ่งชี้ต้องแสดงสภาพที่ศึกษาเป็นค่าตัวเลข หรือเป็นปริมาณเท่านั้น ไม่ว่าสิ่งที่ศึกษาจะเป็นสภาพเชิงปริมาณหรือคุณภาพ และการแปลความหมายค่าของตัวบ่งชี้ต้องแปลความหมายเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้แล้วในตอนสร้างตัวบ่งชี้ ดังนั้นการสร้างตัวบ่งชี้ต้องมีการกำหนด

ความหมายและเกณฑ์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน ความหมายของตัวบ่งชี้ในประเด็นนี้แยกตามความแตกต่างระหว่างตัวแปรและตัวบ่งชี้ออกจากกันได้ชัดเจนขึ้น การวัดตัวแปรไม่ต้องมีเกณฑ์ในการแปลความหมายแต่ตัวบ่งชี้ต้องมีการกำหนดเกณฑ์

4) ค่าของตัวบ่งชี้แสดงสารสนเทศ ณ จุดเวลา (Time Point) หรือช่วงเวลา (Time Period) ตัวบ่งชี้แสดงค่าของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษาเฉพาะจุดเวลาที่กำหนด ตัวบ่งชี้บางตัวอาจให้สารสนเทศเฉพาะปีใดปีหนึ่ง หรือเดือนใดเดือนหนึ่ง และตัวบ่งชี้บางตัวอาจให้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพการพัฒนา หรือการดำเนินงาน ในช่วงเวลา 5 เดือน หรือ 3 ปีก็ได้

1.2.2 ความสำคัญของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้มีความสำคัญต่อระบบการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาใช้บ่งชี้ระบบการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหาร นักวางแผน นักวิจัย และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบถึงสภาพทางการศึกษาโดยทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการวางแผน และการจัดวางนโยบายในอนาคตได้ โดยที่นโยบายทางการศึกษาที่ดีนี้ จะถูกกำหนดโดยอาศัยข้อเท็จจริงทางการศึกษา นอกจากนี้ข้อมูลที่จะใช้ในการตัดสินใจ ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง มีคุณค่า เพื่อช่วยในการตัดสินใจ

2. ตัวบ่งชี้ใช้ในการติดตามตรวจสอบระบบการศึกษา หากไม่มีตัวบ่งชี้จะทำให้เราบอกสภาพการศึกษาได้ยาก เช่น ถ้าศึกษาโอกาสทางการศึกษาในภาคต่างๆ ในประเทศไทยจะต้องมีตัวบ่งชี้ความเสมอภาคทางการศึกษา สำหรับติดตามตรวจสอบระบบการศึกษา

3. ตัวบ่งชี้มีความสำคัญในด้านการพัฒนาระบบการศึกษา การวิจัยถึงระบบการพัฒนาระบบการศึกษาต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ภาคตัดขวางเพื่อเปรียบเทียบ หรือการติดตามศึกษาระยะยาว

1.3 ประเภทของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้มีหลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ซึ่งบางเกณฑ์อาศัยแนวคิดในการสร้าง บางเกณฑ์อาศัยวิธีการนำไปใช้ บางเกณฑ์อาศัยวิธีการแปลความหมาย ซึ่ง Johnstone (1981) ได้จำแนกตัวบ่งชี้ในระบบการศึกษาตามเกณฑ์ต่างๆ ได้เป็น 6 วิธี

1. จำแนกตามตัวแปรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างตัวบ่งชี้ แบ่งได้ 3 ประเภท

1.1 ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน (representative indicators) เป็นการเลือกตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งมาเป็นตัวแทนเพื่อช่วยชี้ หรือสะท้อนให้เห็นแง่มุมของระบบการศึกษา ใช้มากในงานวิจัย งานบริหาร และงานวางแผน ตัวแปรที่นำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ที่พบบ่อย คือ อัตราการเข้าเรียนของนักเรียนระดับต้นร้อยละของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GNP) ที่ใช้เพื่อการศึกษา อัตราการ

อ่านออกเขียนได้ เป็นต้น ในระบบการศึกษา ถ้าใช้ตัวแปรเพียงตัวเดียวเป็นตัวแทนในการวัดระบบการศึกษาซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อน เป็นเรื่องที่ไม่นำไปได้

1.2 ตัวบ่งชี้เดี่ยว (disaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่นำข้อมูลมาจำแนกออกเป็นส่วนเดี่ยว ๆ การอธิบายต้องอาศัยความหมายของแต่ละตัวแปรเพื่ออธิบายแต่ละส่วน หรือแต่ละองค์ประกอบของระบบการศึกษา แทนที่จะใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง อธิบายคุณลักษณะหรือมีโนทัศน์หนึ่ง ๆ ตัวแปรที่กำหนดแต่ละตัวในแต่ละส่วนต้องเป็นอิสระจากตัวแปรอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้านำไปใช้เพื่ออธิบายเพียงบางส่วนก็เกิดปัญหาในความไม่ถูกต้องลักษณะของตัวบ่งชี้ประเภทนี้จึงไม่ช่วยอธิบายลักษณะของระบบการศึกษาได้ถูกต้อง

1.3 ตัวบ่งชี้รวม (composite indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่รวมตัวแปรจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกัน กลายเป็นค่าออกมาตัวหนึ่ง สำหรับบอกคุณลักษณะของสิ่งนั้น มีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัวแปรเพราะตัวแปรแต่ละตัวแปรอาจจะมีค่าน้ำหนักไม่เท่ากัน แล้วคำนวณค่าตัวบ่งชี้รวมออกมา ตัวบ่งชี้นี้อธิบายลักษณะหรือสถานการณ์ของการศึกษาได้ดีกว่าการใช้ตัวแปรเพียงตัวเดียว

2. จำแนกตามวิธีการแปลผลค่าของตัวบ่งชี้แบ่งได้ 3 ประเภท

2.1 ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลผลแบบอิงกลุ่ม เป็นตัวบ่งชี้เปรียบเทียบระบบการศึกษาต่าง ๆ ในระยะเวลาเดียวกันหรือเป็นการเปรียบเทียบกันภายในกลุ่มที่ทำการศึกษา

2.2 ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลผลแบบอิงตนเอง เป็นตัวบ่งชี้ที่เปรียบเทียบในระบบการศึกษาเดียวกัน แต่ต่างกันในด้านระยะเวลา หรือเป็นการเปรียบเทียบกับตนเอง

2.3 ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลผลแบบอิงเกณฑ์ เป็นตัวบ่งชี้ที่เปรียบเทียบกับระบบในอุดมคติ หรือจุดมุ่งหมายในแผน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. จำแนกตามลักษณะ/สเกลการวัด แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

3.1 ตัวบ่งชี้ที่วัดเป็นค่าสมบูรณ์ เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าเป็นจำนวนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่มีการนำค่าไปเปรียบเทียบ หรือสัมพันธ์กับค่าอื่นๆ เช่น จำนวนนักเรียนที่เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวนอาคารในโรงเรียน เป็นต้น

3.2 ตัวบ่งชี้ที่วัดเป็นค่าสัมพันธ์ เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าที่มีการนำไปสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับค่าอื่น เช่น สัดส่วนของนักเรียนที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละของนักเรียนที่อ่านออกเขียนได้ อัตราการเจริญเติบโต เป็นต้น

4. จำแนกตามช่วงเวลา แบ่งได้ 2 ประเภท

4.1 ตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นตัวบ่งชี้ที่ให้ค่าเป็นปริมาณที่แน่นอนในช่วงเวลาหนึ่ง

4.2 ตัวบ่งชี้ที่แสดงการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา เป็นตัวบ่งชี้ที่สัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงตามเวลา ข้อมูลอธิบายอัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา รายงานในรูปของร้อยละต่อปี มีค่าเป็นบวก หรือลบก็ได้

5. จำแนกตามระดับการวัด แบ่งได้ 2 ประเภท

5.1 ตัวบ่งชี้ที่วัดลักษณะภาพรวมทุกระดับ เป็นตัวบ่งชี้ที่วัดคุณลักษณะรวมทุกระดับ อาจแสดงในรูปของค่าเฉลี่ย ตัวบ่งชี้ในลักษณะนี้จะไม่เกิดการกระจาย การนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกัน อาจได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง

5.2 ตัวบ่งชี้ที่วัดลักษณะการกระจาย เป็นตัวบ่งชี้ที่วัดลักษณะการกระจายของข้อมูลในรูปของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำให้เห็นว่าคุณลักษณะที่วัดได้ในกลุ่มที่มีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

6. จำแนกตามตัวบ่งชี้เชิงระบบ แบ่งได้ 3 ประเภท

6.1 ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัย เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษา เช่น อาคารสถานที่ อัตรากำลังคนและงบประมาณ

6.2 ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการดำเนินงาน หรือการใช้กระบวนการของสถาบันหรือองค์กร

6.3 ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลผลิตของการศึกษาใน 2 ความหมาย คือ ผลผลิต หมายถึง ความรู้และทักษะ และอีกความหมายหนึ่ง คือ ผลผลิต หมายถึง ความพึงพอใจในระบบการศึกษา

1.4 คุณสมบัติที่ดีของตัวบ่งชี้

โดยทั่วไปของตัวบ่งชี้ที่ดี จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการวัด โดยตัวบ่งชี้จะต้องมีความตรง (validity) คือ สะท้อนหรือชี้ให้เห็นถึงสถานะในด้านต่าง ๆ ของสิ่งที่ต้องการวัด และมีความเที่ยง (reliability) คือ ค่าที่ได้จากการวัดจะต้องมีความน่าเชื่อถือและคงที่ สำหรับการวัดหรือการประเมินซ้ำหลายครั้งในช่วงเวลาเดียวกัน

2) เป็นรูปธรรมที่สามารถวัดหรือสังเกตได้อย่างชัดเจน รวมถึงสามารถแสดงความแตกต่างของค่าที่ได้จากการวัดหรือการประเมิน

3) มีความเชื่อถือได้ และได้รับการยอมรับจากผู้ใช้ในการวัดหรือประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

4) มีความไวต่อความแตกต่าง (sensitivity) ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องวัดความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง

1.5 การพัฒนาตัวบ่งชี้

1.5.1 วิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ วิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ เป็นกระบวนการในการลดปริมาณและความซับซ้อนของข้อมูล เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงปริมาณสำหรับบ่งชี้คุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือผลการดำเนินงานของระบบใดระบบหนึ่ง นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นตัวแปรคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา ในการนำไปใช้วิเคราะห์เพื่อศึกษาวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ถูกต้อง และน่าเชื่อถือมากกว่าการใช้ตัวแปรเดียว หรือตัวแปรย่อยแต่ละตัว ทั้งนี้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะมีคุณภาพได้จะต้องมีขั้นตอนการสร้างและขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพที่น่าเชื่อถือ

การสร้างและการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา มีวิธีการ 3 วิธี ด้วยกัน ซึ่งผดุงชัย ภูพัฒน์ (2544: 177) และ รัชดาภรณ์ สุราเลิศ (2545: 15) ได้กำหนดไว้คล้ายคลึงกัน มี 3 วิธีคือ

1) การพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อประโยชน์ของการใช้ (The pragmatic definition of an indicator) การพัฒนาตัวบ่งชี้ประเภทนี้มี 2 แบบ คือ

(1) การเลือกตัวแปรจำนวนหนึ่งที่ทำได้หรือที่มีอยู่มาใช้ วิธีการแบบนี้จัดทำตัวบ่งชี้ในลักษณะที่เป็นตัวแทน

(2) การนำเอาตัวแปรหนึ่งมาผสมหรือรวมกัน ซึ่งวิธีการรวมกันนี้มาจากข้อสมมุติฐานบางประการว่าตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน การรวมตัวแปรประเภทนี้กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยใดวิจัยหนึ่งโดยเฉพาะวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ประเภทนี้มีจุดอ่อน คือ การเลือกตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งหรือการผสมรวมตัวแปรจากข้อสมมุติฐานนั้น มักจะขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาของแต่ละบุคคลที่ใช้เจตคติของตัวบุคคล

2) การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยนิยามเชิงทฤษฎี (The theoretical definition of an indicator) พัฒนาโดยเลือกกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะหรือคุณลักษณะที่สนใจ แล้วจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรโดยกำหนดน้ำหนักของตัวแปรตามเหตุผลหรือพื้นฐานทางทฤษฎี เพื่อสังเคราะห์ตัวแปรขึ้นเป็นตัวบ่งชี้

3) การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยนิยามเชิงประจักษ์ (The empirical definition of an indicator) พัฒนาโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของตัวแปร การกำหนดน้ำหนักของตัวแปร โดยใช้วิธีการทางสถิติเป็นหลัก เช่นการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) การวิเคราะห์จำแนก (Discriminant analysis) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical correlation analysis) เป็นต้น

จากวิธีการทั้ง 3 วิธี ดังกล่าวนี้ การสร้างตัวบ่งชี้มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอยู่ 3 ประการคือประการแรก เป็นการคัดเลือกตัวแปรที่จะอธิบายสภาพการณ์ทางการศึกษา ประการที่สอง เป็นการสังเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ เข้าด้วยกันและประการที่สาม เป็นการกำหนดค่าน้ำหนักตามลำดับความสำคัญของตัวแปร การตัดสินใจในขั้นตอนทั้งสามของการสร้างตัวบ่งชี้ทางการศึกษาย่อมมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ โดยต้องคำนึงถึงหลักการทฤษฎีและประโยชน์การนำไปใช้เป็นหลัก

1.6 เกณฑ์และการพัฒนาเกณฑ์

คำว่า เกณฑ์ (Criteria) เริ่มใช้เป็นครั้งแรกโดย Robert Glaser เมื่อปี ค.ศ. 1962 (Glass, อ้างถึงใน พัศวี จริตรธรรม 2538: 10) โดยอธิบายว่า นักวัดผลการศึกษาริเริ่มใช้คำว่า เกณฑ์ ในการสอบแบบอิงเกณฑ์ (Criteria reference) แนวคิดของการพัฒนาเกณฑ์ เป็นการแปลความหมายของคะแนนในรูปพฤติกรรม แทนที่จะเป็นการแปลความหมายของคะแนนเทียบกับกลุ่ม ตามหลักการวัดผลการศึกษา ซึ่งเป้าหมายสำคัญของการวัดแบบอิงเกณฑ์เพื่อประเมินว่าสมรรถภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับใด นั่นเอง

เกณฑ์ (Criteria) มีความสำคัญต่องานประเมินโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

พิเชษฐ ใจเที่ยง (2541: 16) กล่าวว่า เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน

สุสติ รุมาคม (2542: 133) กล่าวว่า โดยทั่วไปองค์กรอาจจะใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งในการประเมินการปฏิบัติงาน เกณฑ์ซึ่งถูกนำมาใช้ ได้แก่ ผลการปฏิบัติงาน พฤติกรรมการทำงาน และคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน หรืออาจจะใช้ผสมผสานกันไป และเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานควรจะมีการกำหนดขึ้นเป็นอันดับแรกก่อนการวัดหรือประเมินการปฏิบัติงาน

ศิริชัย กาญจนวาที (2537: 76) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเกณฑ์ว่า เกณฑ์เป็นสิ่งที่บอกถึงระดับหรือมาตรฐานที่แสดงถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงาน หรือผลการปฏิบัติงาน เกณฑ์จึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติงาน หรือผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ผู้ประเมินและผู้ถูก

ประเมินจึงควรที่จะมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน (Objectivity) ตั้งแต่แรกก่อนที่จะทำการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ชมพูทิพย์ ธรรมโสภณ (2538: 56) กล่าวว่า ในการประเมินสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการประเมินการสอน ประเมินโครงการ ประเมินพฤติกรรมนักศึกษาหรือการประเมินอะไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ เกณฑ์หรือสิ่งที่เราใช้ตัดสินคุณภาพของผลลัพธ์หรือส่วนประกอบ (Performance) ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของระดับพฤติกรรมที่เรายอมรับ

เชษฐา เทียมเพชร (2534 : 70) กล่าวว่า เกณฑ์ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในการสรุประดับความสำเร็จของสิ่งที่ประเมิน และเพื่อให้เป็นมาตรฐานว่าสิ่งที่ประเมินนั้นมีอะไรเป็นเกณฑ์บ้าง และมีแค่ไหน ดังนั้น เกณฑ์ในการประเมินผลจึงเป็นสิ่งสำคัญของการประเมิน

จักรพันธ์ จันตะสา (2541: 8) กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และเป็นที่ยอมรับ จำเป็นต้องมีเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนเป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพ และเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนที่ตินั้นจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมทันต่อสภาวการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สรุปได้ว่าการประเมินสิ่งใดก็ตามควรมีการกำหนดเกณฑ์ขึ้นมาก่อน และมีการพิจารณาเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ประเมินและเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติ เนื่องจากเกณฑ์จะใช้เป็นตัวตัดสินคุณภาพการปฏิบัติงานนั้น ๆ

1.6.1 ความหมายของเกณฑ์ มีผู้ที่ให้นิยามความหมายของเกณฑ์ไว้หลากหลาย ดังนี้

อเนก ศิลปนิลมาลัย (2530: 6) ให้ความหมายของเกณฑ์การประเมินหลักสูตรว่า หมายถึงข้อกำหนดที่ใช้วัดคุณภาพประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยอยู่ในรูปข้อกำหนดประมาณค่าของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีหรือไม่ และมีมากน้อยเพียงใด เช่น สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา มากน้อยเพียงใด เป็นต้น

เชษฐา เทียมเพชร (2534: 11) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์ คือ เครื่องชี้ภาวะความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน หรือสิ่งที่ใช้ตัดสินคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้อยู่ในรูปของข้อกำหนดของพฤติกรรมขั้นต่ำ ของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การผลิตรายการวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษา

ชมพูทิพย์ ธรรมโสภณ (2538: 12) ให้ความหมายว่า เกณฑ์คือสิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

พัลลวี จริตธรรม (2538: 12) สรุปความหมายของเกณฑ์สำหรับงานวิจัยเพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินความถูกต้องของการออกเสียง “ร” และ “ล” ในภาษาไทย ว่า หมายถึงข้อกำหนดที่ใช้เป็นบรรทัดฐานในการตัดสินคุณภาพหรือพฤติกรรม หรือคุณลักษณะที่ต้องการวัด เกณฑ์ประกอบด้วยมาตรฐานของคะแนนที่เป็นบรรทัดฐานแทนรายการพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการวัด มีขอบเขตครอบคลุมระดับพฤติกรรม หรือคุณลักษณะต่ำสุด ไปจนถึงระดับพฤติกรรม หรือคุณลักษณะสูงสุดตามวัตถุประสงค์ของการวัด ในการพัฒนาเกณฑ์จะต้องมีการกำหนดคะแนนที่เป็นเกณฑ์ หรือคะแนนจุดตัด หรือมาตรฐานเพื่อแสดงระดับของพฤติกรรมขั้นต่ำที่ต้องการ การกำหนดคะแนนจุดตัด หรือคะแนนที่เป็นเกณฑ์อาจกำหนดเพียงระดับเดียวเป็นคะแนนตัดสินได้หรือตก ผ่านหรือไม่ผ่าน หรืออาจกำหนดเป็นหลายระดับแยกตามระดับพฤติกรรมการปฏิบัติเช่น ดีมาก ดี ปานกลาง และต้องแก้ไข ก็ได้

กุลธิดา กิจเจริญธรรม (2540: 12) ได้กล่าวถึง ความหมายของเกณฑ์มาตรฐาน คือระดับคุณภาพที่ผู้เกี่ยวข้องยอมรับ โดยใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพการจัดหา จัดสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สัมผัสได้ด้วยตา

ถนอม กฤษณ์เพชร (2540) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์การประเมินว่าเป็น การกำหนดค่าเป็นตัวเลขทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ อาจเป็นคำร้อยละ สัดส่วน และหรือจำนวน ซึ่งได้มาจากหลักการทฤษฎี ผลการวิจัย เกณฑ์มาตรฐานสภาพการณ์จริง และการคาดคะเนอย่างมีเหตุผลจากประสบการณ์ของผู้วิจัย

จักรพันธุ์ จันตะสา (2541: 6) ให้ความหมายของเกณฑ์ว่า หมายถึง สิ่งต่างๆที่กำหนดไว้เป็นหลักในการตรวจสอบหรือตัดสินคุณภาพในการดำเนินงานต่าง ๆ

พิเชษฐ์ ใจเที่ยง (2541: 8) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์ในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ว่า หมายถึงมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ที่แสดงถึงคุณภาพของงานที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ที่ผ่านการพิจารณาและเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่า มีความเหมาะสมในการประเมิน และมีความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

อรวรรณ อินทวิชญ (2542: 6) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์ ว่า คือ ข้อกำหนดที่ใช้ตัดสินคุณภาพของคุณลักษณะหรือเครื่องชี้ภาวะความเหมาะสมของคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วยคำบรรยายลักษณะหรือคำอธิบายพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ผ่านกระบวนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์การประเมินมี 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านเจตคติและด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครู

เกียรติกศักดิ์ ชารีโคตร (2543 : 7) ให้ความหมายของเกณฑ์ว่า หมายถึง ระดับ หรือมาตรฐานที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 81) ให้ความหมายของเกณฑ์ว่า หมายถึง สิ่งที่เราใช้ตัดสินคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้หรือส่วนประกอบการ (Performance) ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของระดับพฤติกรรมที่เรายอมรับ เช่น นักเรียนที่สอบผ่าน ถือว่ามีความรู้ความสามารถในวิชาเลขคณิตชั้น ป.3 อย่างพอเพียงจะต้องสอบได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 เป็นต้น และเกณฑ์ที่ดีจะต้องมีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมต่อมาได้ถูกต้อง

อุทุมพร จามรมาน และคณะ (2544 : 32) ได้กล่าวว่า เกณฑ์ หมายถึง ตัวเทียบผลการดำเนินงาน เพื่อตัดสิน / ตัดสินใจ / เป็นความคาดหวังว่า คน / กลุ่มคน จะทำอะไรได้จนถึงระดับที่กำหนด เกณฑ์อาจเป็นค่า / ตัวเลข / คุณลักษณะและอาจมีหลายระดับได้

Jasmine (1993 อ้างถึงใน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 37) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์การประเมิน Rubric หมายถึง “กฎ” หรือ “กติกา” (Rule) และคำว่า “Rubric Assessment” หมายถึง แนวทางในการให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งสามารถที่จะแยกแยะระดับต่าง ๆ ของความสำเร็จหรือการปฏิบัติของนักเรียนได้อย่างชัดเจน จากตีมากไปจนถึงต้องปรับปรุงแก้ไข

ศิริชัย กาญจนวาที (2547: 95) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ ว่า เกณฑ์หมายถึง ระดับหรือมาตรฐานที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน เกณฑ์จึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติหรือผลที่ได้รับ เกณฑ์ อาจได้มาจากมาตรฐานทางวิชาชีพ มาตรฐานการกระทำ หรือระดับความคาดหวังที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น มาตรฐานที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ ความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ ค่านิยมของสังคม เป็นต้น และนอกจากนี้ เกณฑ์ยังเป็นคุณลักษณะหรือระดับที่ถือว่าเป็นคุณภาพความสำเร็จ หรือความเหมาะสมของทรัพยากรการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน

จากความหมายของเกณฑ์ที่มีผู้ให้ไว้ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า เกณฑ์ หมายถึง ข้อกำหนด หรือข้อความทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่ใช้อธิบายผลของตัวบ่งชี้ ในสิ่งที่มุ่งประเมินว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งข้อกำหนดหรือข้อความนั้นจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาจากผู้เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญ และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เกณฑ์อาจเป็นค่าตัวเลข หรือคุณลักษณะที่มีหลายระดับได้

1.6.2 ลักษณะของเกณฑ์ ดังที่กล่าวมาแล้วว่า การวัดและประเมินเป้าหมายใดก็ตาม จำเป็นต้องมีเกณฑ์เป็นตัวกำหนด เพื่ออธิบายผลการประเมินและตัดสินใจได้ จึงมีผู้กำหนดลักษณะของเกณฑ์ และเกณฑ์ที่ดี ไว้ดังนี้

เชษฐา เทียมเพชร (2534: 75) ได้กล่าวสรุปลักษณะของเกณฑ์ที่ดีดังนี้

1) ครอบคลุมทุกมิติที่เป็นความต้องการและความคาดหวังต่อสิ่งที่ประเมิน ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

2) บ่งชี้ระดับการยอมรับในปริมาณหรือคุณภาพแต่ละระดับอย่างชัดเจน

3) มีความเที่ยงและเป็นปรนัย

4) มีความตรงภายในและความตรงภายนอก

5) ทำทนายความสามารถและชวนให้ผู้ประเมินอยากประเมิน

6) เหมาะกับความรู้ความสามารถของผู้ที่จะประเมิน ไม่สูงหรือต่ำเกินไป

7) เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับ ทั้งจากผู้ประเมินและผู้ที่ถูกประเมิน

8) มีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมสูง

9) เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือ ค่านิยมของสังคมนั้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544: 80) ได้กล่าวสรุปลักษณะของเกณฑ์ที่ดี คือ จะต้องมีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมต่อมาได้ถูกต้องและต้องมีลักษณะความเป็นมาตรฐาน ไม่สูงหรือต่ำเกินไป

เพื่อให้เข้าใจลักษณะของเกณฑ์ที่ดียิ่งขึ้น ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2544: 185) และ บุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2547: 98) ได้ให้รายละเอียดถึงคุณลักษณะของเกณฑ์ที่ดีในบางประเด็นเพิ่มเติม ดังนี้

1) ต้องมีความท้าทายและเป็นไปได้ ต้องเป็นความคาดหวังอันท้าทาย และอยู่ในวิสัยที่จะบรรลุตามความคาดหวังได้

2) สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเกณฑ์สามารถปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคม และสถานการณ์ เช่น เมื่อมีการบรรลุผลตามเกณฑ์ในระดับหนึ่งแล้ว อาจมีการตั้งเกณฑ์ที่มีมาตรฐานที่สูงส่งขึ้นไปอีก

3) ได้รับการยอมรับจากผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปฏิบัติ ผู้ประเมิน และผู้ใช้ผลการประเมิน

1.6.3 ประเภทของเกณฑ์ การแบ่งประเภทของเกณฑ์มีหลายแบบ ตามสิ่งที่นักวิจัยมุ่งศึกษา ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน และคณะ (2544: 35) ได้จำแนกเกณฑ์เป็น 2 ประเภทคือ

1) เกณฑ์ตามเนื้อหาสาระ (Content Criterion) นิยมใช้กับหลักสูตร เช่น ควรเนื้อหาอะไรบ้าง นักเรียนที่จบหลักสูตรต้องมีความรู้อะไรบ้าง

2) เกณฑ์ตามการปฏิบัติ เป็นการระบุว่า คนสามารถปฏิบัติงานดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใด หรือมีความรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจำแนกเป็น 4 แบบ คือ

(1) เกณฑ์ขั้นต่ำ (Minimum Criterion) เป็นการระบุว่า อย่างน้อยที่สุดคนควรทำอะไรได้บ้าง

(2) เกณฑ์ขั้นสูง (Maximum Criterion) เป็นการระบุว่า อย่างมากคนควรทำอะไร ได้บ้าง

(3) เกณฑ์มาตรฐาน (Standard Criterion) เป็นการระบุว่า ตัวเทียบอยู่ระดับที่คนส่วนใหญ่ยอมรับเป็นค่าตรงกลาง หรืออยู่ระดับกลาง ไม่สูงหรือต่ำ เกณฑ์มาตรฐานส่วนใหญ่ได้จากกลุ่มปกติ (Normative Group) หรือกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวแทนประชากร

(4) เกณฑ์ตามความคาดหวัง (Expected, Predicted Criterion) เป็นการระบุว่า คนที่อยู่ในข่ายที่ศึกษา ควรจะมีผลงาน ปฏิบัติงาน ค่าคะแนน ในระดับใด เช่นผู้ที่ได้ปริญญาเอกควรมีความสามารถมากกว่าผู้ที่ได้ปริญญาโท และผู้ที่ได้ปริญญาโทควรมีความสามารถมากกว่าผู้ที่ได้ปริญญาตรี เป็นต้น เกณฑ์ตามความคาดหวังอาจเป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือเกณฑ์ขั้นสูงก็ได้

พัลวิ จริตธรรม (2538: 13) ได้รวบรวมเทคนิควิธีการแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามลักษณะต่าง ๆ ของนักวัดและประเมินผลทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวม 8 แบบ ดังนี้

1) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามข้อตกลงเบื้องต้น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์สถานะ (State) และเกณฑ์ช่วงต่อเนื่อง (Continuum) การแบ่งประเภทของเกณฑ์วิธีนี้ใช้ในการประเมินสมรรถภาพหรือความสามารถ เกณฑ์สถานะของความสามารถมีข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่า ผู้ที่มีความรอบรู้ หรือผู้ที่มีสมรรถภาพที่สมบูรณ์ อาจตอบข้อสอบ ได้ถูกต้องไม่ครบทุกข้อก็ได้ เนื่องจากมีความคลาดเคลื่อน (error) ดังนั้นจึงควรนำค่าความคลาดเคลื่อนมาพิจารณาในการกำหนดเกณฑ์ด้วย เกณฑ์ช่วงต่อเนื่องของความสามารถมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ผู้ที่มีความรอบรู้หรือผู้ที่มีสมรรถภาพสมบูรณ์ประกอบด้วยผู้ที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันเป็นหลายระดับต่อเนื่องกัน โดยพิจารณาความแตกต่างของระดับความสามารถในการปฏิบัติของผู้ที่มีความรอบรู้หรือผู้ที่มี

สมรรถภาพที่สมบูรณ์ เช่น ผู้ที่มีความรอบรู้มาก ผู้ที่มีความรอบรู้ปานกลาง ผู้ที่มีความรอบรู้น้อย และผู้ที่ไม่มีความรอบรู้เลย

2) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามวิธีการพัฒนาเกณฑ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์การตัดสินที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (judgmental-empirical) และเกณฑ์การนำข้อมูลเชิงประจักษ์ มาตัดสิน (empirical- judgmental) เกณฑ์การตัดสินที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ หมายถึง การตัดสินโดยบุคคลคนเดียวหรือการตัดสินโดยบุคคลหลายคนก็ได้ โดยการนำข้อมูลที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติมาเป็นตัวชี้แนะในการตัดสิน ซึ่งความยุ่งยากของการตัดสินโดยวิธีนี้ก็คือ การตัดสินอาจมีความคลุมเครือ ผู้ตัดสินไม่มีอิสระ หรือการถกเถียงปัญหาโดยกลุ่มบุคคล ดังนั้นวิธีการที่ดีคือการประนีประนอมระหว่างการใช้ข้อมูลในการตัดสินกับการให้ผู้ตัดสิน เป็นผู้ตัดสินเอง ส่วนเกณฑ์การ นำข้อมูลเชิงประจักษ์มาตัดสิน หมายถึง การตัดสินที่ใช้กลุ่มผู้สอบกลุ่มเดียวหรือกลุ่มผู้สอบหลายกลุ่มก็ได้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสอบมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ จากนั้นก็นำข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดมาปรับเป็นเกณฑ์การตัดสิน

3) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามกระบวนการกำหนดมาตรฐาน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือเกณฑ์ที่มีการกำหนดมาตรฐาน (setting standard) กับ เกณฑ์ที่มีการปรับมาตรฐาน (adjusting standard) เกณฑ์ที่มีการกำหนดมาตรฐานหมายถึง เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาจากการนำผลการสอบมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ส่วนเกณฑ์ที่มีการปรับมาตรฐาน หมายถึง เกณฑ์ที่นำค่าที่ได้จากการกำหนดมาตรฐานมาปรับใหม่ เพราะว่าค่าที่ได้จากการกำหนดมาตรฐานเป็นค่าที่ได้มาโดยประมาณและอาจมีความคลาดเคลื่อนจึงควรนำมาปรับใหม่ให้เหมาะสม

4) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามระดับคะแนนที่เป็นมาตรฐาน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือเกณฑ์ที่มีมาตรฐานระดับคะแนนเดียว (single level standard) กับเกณฑ์ที่มีมาตรฐานหลายระดับคะแนน (multiple level standard) มาตรฐานระดับคะแนนเดียว หมายถึง การกำหนดคะแนนที่ใช้ในการตัดสินเพียงระดับเดียว เช่น ได้หรือตก ผ่านหรือไม่ผ่าน ส่วนมาตรฐานหลายระดับคะแนน หมายถึงการกำหนดคะแนนที่ใช้ในการตัดสินความสามารถของนักเรียนออกเป็นหลายระดับ เช่น A,B,C,D และ E หรือดีมาก ดี ปานกลาง และต้องแก้ไข เป็นต้น

5) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามลักษณะของเกณฑ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์สัมพัทธ์ (relative criteria) กับเกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criteria) เกณฑ์สัมพัทธ์ หมายถึง เกณฑ์ที่พัฒนามาจากการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถของนักเรียนในกลุ่มเดียวกันหรือต่างกลุ่มกันว่านักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับใดของกลุ่มนั้น ๆ ส่วนเกณฑ์สัมบูรณ์ หมายถึง เกณฑ์ที่พัฒนามาจากการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถของนักเรียนกับคะแนนที่

กำหนดไว้ว่านักเรียนน่าจะสามารถอยู่ในระดับใด เช่น ผ่านหรือไม่ผ่าน รอบรู้หรือไม่รอบรู้ หรืออยู่ในระดับดีมาก ดี ปานกลาง และต้องแก้ไข เป็นต้น ศิริชัย กาญจนวาสี (2537)

6) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามลักษณะของการตัดสิน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือเกณฑ์อัตนัย (subjective criteria) กับเกณฑ์ปรนัย (objective criteria) เกณฑ์อัตนัย หมายถึง เกณฑ์ที่มีการกำหนดเป็นแบบสรุปรวม (holistic criteria) โดยให้ผู้ตัดสินมีอิสระในการกำหนดเกณฑ์เองหรือเป็นการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงซึ่งแบบนี้ผู้ตัดสินใจจะใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการตัดสินได้มาก ส่วนเกณฑ์ปรนัย หมายถึง เกณฑ์ที่มีการกำหนดคะแนนที่ชัดเจนแน่นอนตายตัวและมีการกำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งการกำหนดเกณฑ์แบบนี้ไม่ว่าผู้ตัดสินจะเป็นใครผลการตัดสินจะได้ตรงกัน

7) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามรายละเอียดของสิ่งที่ปฏิบัติในการตัดสิน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์รูปธรรม กับเกณฑ์นามธรรม เกณฑ์รูปธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ กติกา ที่มีลักษณะทางกายภาพในการตัดสิน เช่น ข้อกำหนดของผู้จัดประกวด การแบ่งรอบในการตัดสิน การวางกติกาในการให้คะแนน ส่วนเกณฑ์นามธรรม หมายถึง ข้อกำหนดที่เป็นคุณลักษณะในการตัดสิน เช่น การมีคุณธรรม มีความเป็นกลาง มีความรอบรู้ มีทักษะประสบการณ์ที่ก้าวหน้า

8) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามมาตราที่ใช้ในการกำหนดการให้คะแนน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือเกณฑ์เชิงปริมาณ (quantitative criteria) กับเกณฑ์เชิงคุณภาพ (qualitative criteria) เกณฑ์เชิงปริมาณ หมายถึง เกณฑ์กำหนดว่าคะแนนเท่าใด จึงจะ ได้รับรางวัล เช่น คะแนนที่มากที่สุดจะได้รับรางวัลที่ 1 คะแนนที่รองลงมาจะได้รับรางวัลที่ 2 เป็นต้น ส่วนเกณฑ์เชิงคุณภาพ หมายถึง เกณฑ์ที่ไม่มีผลบังคับโดยตรง เป็นข้อตกลงที่ร่วมกันพิจารณากำหนดขึ้นเพื่อนำไปใช้เฉพาะการ เช่น การกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินการประกวดศิลปะเด็ก ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่าง ๆ ดังนี้ เกณฑ์ในการพิจารณาด้านอายุ เกณฑ์ในการพิจารณาด้านสื่อวัสดุ เกณฑ์ในการพิจารณาด้านเนื้อหาสาระ และเกณฑ์ในการพิจารณาด้านการแสดงออก

ในส่วนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 37) ได้แบ่งเกณฑ์ ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) เกณฑ์การประเมินในภาพรวม (Holistic Rubric) คือแนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากภาพรวมของชิ้นงาน โดยจะมีคำอธิบายลักษณะของงานในแต่ละระดับไว้ อย่างชัดเจน เกณฑ์การประเมินในภาพรวมนี้เหมาะที่จะใช้ในการประเมินทักษะการเขียน สามารถที่จะตรวจสอบความต่อเนื่อง ความคิดสร้างสรรค์ และความสละสลวยของภาษาเขียนได้ ดังตัวอย่างของเกณฑ์การประเมินในภาพรวม (ทักษะการเขียน)

ระดับคะแนน	ลักษณะของงาน
<p>3 (ดี)</p> <p>2 (พอใช้)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ - มีการจัดระบบการเขียน เช่น มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุปอย่างชัดเจน - ภาษาที่ใช้เช่นตัวสะกดและไวยากรณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย - มีแนวคิดที่น่าสนใจ ใช้ภาษาสละสลวย - เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ - มีการจัดระบบการเขียน เช่น มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุป - ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน - ใช้ศัพท์ที่เหมาะสม
<p>1 (ต้องปรับปรุง)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เขียนไม่ตรงประเด็น - ไม่มีการจัดระบบการเขียน - ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน - ใช้ศัพท์ที่เหมาะสม
<p>0</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีผลงาน

เกณฑ์ประเมินในภาพรวมส่วนใหญ่จะประกอบด้วย 3 – 6 ระดับ เกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ จะเป็นที่นิยมใช้กันมาก เนื่องจากการใช้เกณฑ์ 3 ระดับนั้น จะง่ายต่อการกำหนดรายละเอียดซึ่งจะยึดเกณฑ์ค่าเฉลี่ย สูงกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากง่ายต่อการกำหนดค่า แล้วยังง่ายต่อการตรวจให้คะแนนอีกด้วย เนื่องจากความแตกต่างระหว่างระดับของเกณฑ์ทั้ง 3 ระดับนั้น จะแตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่ถ้าใช้ 5 หรือ 6 ระดับ ความแตกต่างระหว่างระดับ จะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยซึ่งทำให้ยากต่อการตรวจคะแนน ถ้าต้องการให้เกณฑ์ 5 หรือ 6 ระดับ วิธีการที่จะช่วยในการกำหนดเกณฑ์ง่ายขึ้น ผู้สอนอาจจะสุ่มตัวอย่างงานของนักเรียนมาตรวจ แล้วแยกเป็น 3 กอง เป็นงานที่มีคุณภาพดี ปานกลาง และไม่ดี แล้วตรวจสอบลักษณะที่เป็นตัวแยกระหว่างงานที่มีคุณภาพไม่ดี ลักษณะเหล่านี้จะมาเป็นรายละเอียดของแต่ละระดับ (Ryan,1994)

การกำหนดค่า แล้วยังง่ายต่อการตรวจให้คะแนนอีกด้วย เนื่องจากความแตกต่างระหว่างระดับของเกณฑ์ทั้ง 3 ระดับนั้น จะแตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่ถ้าใช้ 5 หรือ 6 ระดับ ความแตกต่างระหว่างระดับ จะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยซึ่งทำให้ยากต่อการตรวจคะแนน ถ้าต้องการให้เกณฑ์ 5 หรือ 6 ระดับ วิธีการที่จะช่วยในการกำหนดเกณฑ์ง่ายขึ้น ผู้สอนอาจจะสุ่มตัวอย่างงานของนักเรียนมาตรวจ แล้วแยกเป็น 3 กอง เป็นงานที่มีคุณภาพดี ปานกลาง และ ไม่ดี แล้วตรวจสอบลักษณะที่เป็นตัวแยกระหว่างงานที่มีคุณภาพไม่ดี ลักษณะเหล่านี้จะมาเป็นรายละเอียดของแต่ละระดับ (Ryan, 1994)

2) เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubric) คือแนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงานซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้คะแนนโดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะของงานในส่วนนั้น ๆ ในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 79) ยังให้ความหมายความแตกต่างระหว่างปกติวิสัย มาตรฐาน และเกณฑ์ ดังนี้

1) ปกติวิสัย (Norms) หมายถึง ตัวอย่างที่สภาพปัจจุบันของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สร้างจากกลุ่มมาตรฐาน เช่น ปกติวิสัยของคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ก็จะแสดงถึงสภาพปัจจุบันของคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยซึ่งแสดงในรูปของค่าเฉลี่ย หรือตำแหน่งของคุณภาพของโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับ โรงเรียนอื่น

2) มาตรฐาน (Standards) หมายถึง สภาพสิ่งที่ควรจะเป็น เป็นสภาพอันประกอบด้วยคุณภาพ เช่น โรงเรียนมาตรฐาน ก็จะต้องเป็น โรงเรียนที่ประกอบด้วยครูที่มีความรู้ความสามารถสูง มีวัสดุอุปกรณ์ครบถ้วน บรรยากาศเอื้ออำนวยในการเรียนรู้ เป็นต้น เมื่อกล่าวถึงมาตรฐานของสิ่งใด ก็หมายถึงสภาพที่ควรจะเป็นของสิ่งนั้น แม้ความเป็นมาตรฐานจะเป็นของสูง แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่ทำลายความรู้ความสามารถของผู้บริหารองค์กรเป็นอย่างยิ่ง

3) เกณฑ์ (Criteria) หมายถึง สิ่งที่เราใช้ตัดสินคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้หรือส่วนประกอบการ ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของระดับ พฤติกรรมที่เรายอมรับ เช่นนักเรียนจะสอบผ่านถือว่ามีความรู้ความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ชั้น ป.3 จะต้องสอบได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 เป็นต้น หรือพนักงานพิมพ์ดีดที่มีคุณภาพจะต้องพิมพ์ดีดภาษาไทยได้อย่างถูกต้องไม่ต่ำกว่านาทีละ 40 คำ เป็นต้น

1.6.4 การกำหนดเกณฑ์การประเมิน

ก่อนการกำหนดเกณฑ์การประเมิน นักวิจัยส่วนมากเริ่มจากสิ่งที่มุ่งประเมิน และวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยการกำหนดจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2544: 186) สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544: 80) บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ (2547: 98) ในการกำหนดเกณฑ์ การประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียนควรที่จะกำหนดเกณฑ์การประเมิน

ด้วยกัน ซึ่งควรจะต้องทำให้เสร็จก่อนที่ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติงานนั้นนั้น กรมวิชาการ (2546: 37) ซึ่งสอดคล้องกับ ศุสดี รุมาคม (2542: 133) ที่ว่าเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานควรจะมีการกำหนดขึ้นเป็นอันดับแรกก่อนการวัดหรือการประเมินการปฏิบัติงาน การกำหนดเกณฑ์จึงเปรียบเสมือนการกำหนดเป้าหมายในการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องรับทราบ (Ryan, 1994 อ้างถึงใน กรมวิชาการ 2544: 37) และการประเมินการปฏิบัติงานนั้นต้องกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจน ซึ่งเกณฑ์ในการให้คะแนนจะต้องมีระดับเกณฑ์ที่แน่นอน และมีการบรรยายถึง คุณลักษณะที่สำคัญให้แก่ครู ผู้ปกครองและบุคคลอื่น ๆ ที่สนใจ ทำให้มีการเรียนรู้ว่าผู้เรียนทำอะไร ได้บ้าง และรู้อะไรบ้างและยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

นอกจากนี้ ศุสดี รุมาคม (2544: 134) ได้เสนอหลักการสำคัญในการกำหนดเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงาน ดังนี้

1) ควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ขององค์กร (Strategic Business Objectives) การกำหนดเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงาน อาจใช้พฤติกรรมการทำงาน หรืออาจพิจารณาที่ผลงาน หรือใช้ทั้งสองอย่างผสมผสานกัน โดยเกณฑ์นั้นควรจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ขององค์กร การประเมินการปฏิบัติงานถือได้ว่าเป็นแนวทางในการนำแผนกลยุทธ์มาดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในระดับพนักงาน เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างเป้าหมายของพนักงานแต่ละคนกับเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น เมื่อมีการปรับแผนกลยุทธ์ เกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงาน รวมทั้งระบบการประเมินการปฏิบัติงานทั้งหมดควรจะมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ใหม่ด้วย

2) ควรจะใช้หลายเกณฑ์ (Multiple Criteria) การใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งแต่เพียงเกณฑ์เดียว เช่น ยอดขาย หรือผลตอบแทนจากการลงทุน เป็นวิธีการประเมินที่สะดวกและง่ายต่อการประเมิน แต่อาจจะไม่ครอบคลุมการปฏิบัติงานทั้งหมด ดังนั้น เกณฑ์จึงต้องมีหลายเกณฑ์เพื่อให้ครอบคลุมการปฏิบัติงานทั้งหมด และควรกำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละเกณฑ์ เนื่องจากแต่ละเกณฑ์มีความสำคัญมากน้อยต่างกัน โดยขอความคิดเห็นจากผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในงานนั้น เช่น ผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้างาน ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก หรือผู้ที่เคยปฏิบัติงานนั้นมาก่อน

3) ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ เพื่อป้องกันความขัดแย้งระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน อันเนื่องมาจากการไม่เห็นด้วยกับเกณฑ์ที่ถูกนำมาใช้ ประเมินทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam และคณะ (อ้างถึงใน อรรวรรณ อินทวิษณุ 2542: 58) ที่เสนอว่าในการกำหนดเกณฑ์อย่างน้อยต้องคำนึงถึงแนวคิดค่านิยมหรือความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกประเมินจาก

บุคคล 4 กลุ่ม ได้แก่ผู้บริหารระดับสูงขององค์กร บุคคลภายนอกองค์กร เพื่อนร่วมงาน และผู้รับผิดชอบงาน

1.6.5 โมเดลในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน

มีนักวิจัยและนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอ โมเดลในการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกันดังนี้ (ผดุงชัย ภูพัฒน์ 2544, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2544, บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ 2547)

1) โมเดลความงอกงาม เป็นการพิจารณาจากความงอกงามหรือพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น มี 2 ลักษณะ คือลักษณะแรกพิจารณาคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ เป็นการกำหนดเกณฑ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับสูง ลักษณะที่สองกำหนดช่วงคะแนนที่เพิ่มขึ้น การกำหนดเกณฑ์ตามวิธีนี้ เช่นการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบหลังเรียน กับคะแนนทดสอบก่อนเรียน ซึ่งอาจเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรวมทุกคน หรือจะเปรียบเทียบเป็นรายบุคคล โดยกำหนดช่วงคะแนนที่ต้องการให้เพิ่มขึ้นเช่น คะแนนหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคนต้องเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน 10 คะแนนเป็นต้น แต่การกำหนดเกณฑ์วิธีนี้ก็ยังคงสร้างความยอมรับได้ยาก เนื่องจากนักเรียนอาจมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน

2) โมเดลสัมบูรณ์ เป็นการกำหนดเกณฑ์ตามหน่วยธรรมชาติ เช่น พิมพ์ดีดภาษาไทย 45 คำต่อนาที วิ่งเร็ว 100 เมตร ภายในเวลา 12 วินาทีเป็นต้น ถือว่าเกณฑ์แบบนี้มีอำนาจในการทำนายสูงมาก ผู้ที่ผ่านเกณฑ์นี้จะเป็นผู้ที่มีความรู้หรือทักษะในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี แต่ในกรณีที่ไม่ใช่หน่วยธรรมชาติจะ ใช้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญกำหนดขึ้นเช่น สัดส่วนที่บัณฑิตควรสำเร็จในแต่ละรุ่นเท่าไร จะคิดจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์ในการประเมินหรืออาจกำหนดโดยอาศัยกฎเกณฑ์หรือค่านิยมของสังคมเป็นหลัก

3) โมเดลสัมพัทธ์ เป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่ม แบ่งเป็น 3 กรณีคือ

(1) การเปรียบเทียบกันเองภายในกลุ่ม หรือการเปรียบเทียบกับปกติวิสัย ผู้ที่จะต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า $\bar{X} + 2 \text{ S.E.}$ เป็นต้น ซึ่งเป็นเกณฑ์ปกติ

(2) การเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นที่คล้ายคลึงหรือเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

(3) การเปรียบเทียบกับค่าที่ทำนายไว้

1.6.6 การสร้างและการพัฒนาเกณฑ์

การสร้างและการพัฒนาเกณฑ์การประเมินเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้ว อุทุมพร จามรมาน (2544: 36) กล่าวว่า นักวัดและประเมินผลการศึกษาแต่ละคนมักมีวิธีการสร้างและพัฒนาเกณฑ์ที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) การพัฒนาเกณฑ์สำหรับการประเมินโครงการ มีผู้วิจัยที่สรุปขั้นตอนของการพัฒนาเกณฑ์การประเมินไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2535 อ้างถึงใน พัสวี จริตธรรม 2538: 24)

- (1) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - (2) การพัฒนาเกณฑ์การประเมิน
 - (3) การให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
 - (4) การปรับปรุงเกณฑ์โดยใช้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ
 - (5) การให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 2 พิจารณาความตรง
 - (6) การนำเกณฑ์ไปทดลองใช้และปรับปรุง
- 2) การพัฒนาเกณฑ์สำหรับการประเมินการวัดภาคปฏิบัติ

สุวิมล ว่องวานิช (2536) (อ้างถึงใน พัสวี จริตธรรม 2538: 27) กล่าวว่า การวัดภาคปฏิบัติเป็นกระบวนการที่ใช้วัดทักษะในการปฏิบัติซึ่งต้องอาศัยเครื่องมือที่ไม่ใช่ภาษาแต่เป็นการวัดที่ใช้สถานการณ์ เพื่อใช้ทดสอบการปฏิบัติงานของบุคคล ส่วนใหญ่จะเป็นการวัดการปฏิบัติงาน ทีละคน มีกระบวนการวัดคล้ายกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทั่วๆ ไป แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

(1) การกำหนดพฤติกรรมเพื่อบ่งชี้ทักษะการปฏิบัติ ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดรายการพฤติกรรมจากจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติโดยการกำหนดงาน และวิธีการปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ รวมทั้งผลของความสามารถด้านการปฏิบัติ (performance) โดยมีการวิเคราะห์งาน (job analysis) เพื่อให้ทราบว่าวัดผลด้านใด และวัดผ่านตัวบ่งชี้ใด

(2) การเลือกรูปแบบของเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม ขั้นตอนนี้ได้แก่การกำหนดวิธีการวัดที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัด เช่น การวัดโดยการเขียนตอบ การปฏิบัติงานให้ดู หรือการวัดตัวอย่าง งาน หรือชิ้นส่วนของงาน

(3) การสร้างหัวข้อรายการพฤติกรรมที่ต้องการวัด ขั้นตอนนี้จะสร้างรายการพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงาน และรายการที่แสดงถึงผลการปฏิบัติ โดยมีรูปแบบของรายการตามลักษณะของเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้แล้วในข้อ 2

(4) การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามความสามารถในการปฏิบัติงาน และเกณฑ์การประเมินคุณภาพของงาน ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างคู่มือเพื่อให้ผู้ประเมินให้คะแนนโดยเป็นปรนัยมากที่สุด

(5) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ ขั้นตอนนี้เป็นการทดลองใช้และนำข้อมูลมาตรวจความตรงเชิงเนื้อหา และความตรงเชิงสภาพโดยใช้ Known – group หรือใช้เกณฑ์ภายนอก และการหาความเที่ยงของผู้ประเมิน

3) การพัฒนาเกณฑ์สำหรับการวัดแบบอิงเกณฑ์

อุทุมพร จามรمان (2544: 40) ให้ความหมายของการวัดแบบอิงเกณฑ์ว่าเป็นการเทียบผลการวัดกับมาตรฐาน หรือระดับที่ระบุพฤติกรรม มีความหมายใกล้เคียงกับการวัดแบบอิงปริเขต กระบวนการในการวัดประกอบด้วยงาน 5 ขั้นตอน

- (1) การวิเคราะห์เบื้องต้น
- (2) การเขียนข้อความที่มีรูปแบบสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เนื้อหา
- (3) การระบุ/สร้างมาตรฐาน
- (4) การประมาณค่าความเที่ยงและความตรง
- (5) ผลที่ได้อยู่ในรูปเชิงประเมิน

จากการพัฒนาเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า ในการสร้างเกณฑ์หรือพัฒนาเกณฑ์นั้น เราสามารถทำได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับว่าจะสร้างเกณฑ์เพื่อประเมินอะไร เกณฑ์ที่สร้างนั้นจะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่มุ่งประเมิน และวิธีการสร้างเกณฑ์ก็ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของสิ่งที่มุ่งประเมินและวัตถุประสงค์ของการประเมิน

1.6.7 การกำหนดระดับของเกณฑ์

นอกจากการพัฒนาเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องเกณฑ์ ต่อไปจะกล่าวถึงการกำหนดระดับของเกณฑ์ ซึ่งในการกำหนดระดับของเกณฑ์ อุทุมพร จามรمان และคณะ (2544 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดระดับของเกณฑ์อาจกำหนดเป็นระดับเดียว เช่น ผ่าน หรือ ไม่ผ่าน ได้ หรือ ตก หรืออาจกำหนดเป็นหลายระดับก็ได้ เช่น ดีมาก ดีพอใช้ ตก เป็นต้น

ภักดี แสงจันทร์ (2539) (อ้างถึงใน ลดาวรรณ บัวผัน 2543: 36) ได้ทำการศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการกำหนดเกณฑ์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น โดยมีการกำหนดเกณฑ์และแบ่งระดับของเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1) ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม (Out Standing) หมายถึงความสำเร็จของงานที่ทำอย่างสม่ำเสมอ เหนือกว่าที่คาดหมายไว้สำหรับผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนั้น โดยทำหน้าที่ได้ดีเกินที่คาดไว้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเหนือกว่าที่เคยทำได้ ซึ่งผลการปฏิบัติงานในระดับนี้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มและในองค์กรและเป็นตัวอย่างที่ดีได้

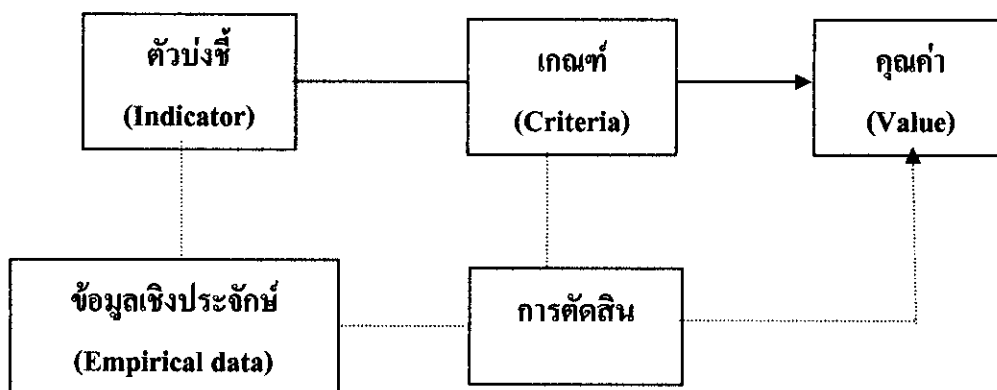
2) ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก (Superior) หมายถึง ผลการปฏิบัติงานสูงกว่าระดับความต้องการของตำแหน่ง ทำหน้าที่ได้ดีทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

3) ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี (Full Satisfactory) หมายถึง สามารถทำได้เกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือสามารถทำงานได้บรรลุความต้องการของตำแหน่งอย่างสม่ำเสมอ

4) ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับพอใช้ (Satisfactory) หมายถึง ผลงานโดยทั่วไปเพียงพอและครบถ้วนตามความต้องการพื้นฐานของตำแหน่งบรรลุผลที่คาดหวังไว้ร่วมกันระหว่างนักบริหารกับผู้บังคับบัญชา

1.7 ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้และเกณฑ์

เกณฑ์ และตัวบ่งชี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ในการประเมินคุณภาพ อุทุมพร จามรมาน (2544 : 42) กล่าวว่า การจะทราบว่าผลการดำเนินงานของหน่วยงาน คณะ หรือมหาวิทยาลัยจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดต้องอาศัยดัชนีเพื่อบ่งชี้การดำเนินงานว่าทำหรือไม่ทำ และใช้เกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของผลการดำเนินงานว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใด ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ อาจมีระดับเดียวหรือหลายระดับได้ ทั้งนี้คำว่าดัชนีใกล้เคียงกับคำว่าตัวบ่งชี้ โดยดัชนีใช้เป็นตัวชี้ในเชิงปริมาณ เช่น การเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้น ส่วนตัวบ่งชี้มักเป็นตัวชี้ในเชิงคุณลักษณะ เช่น บอกว่าคนนี้เป็นคนใจร้อน อุทุมพร จามรมาน (2544 : 20) และดัชนีประเมินเป็นตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับคุณภาพของภาควิชา/ศูนย์/หน่วยงาน คณะ และมหาวิทยาลัย โดยอาศัยข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงลักษณะ ตัวบ่งชี้ จะเป็นตัวเลข (ค่า/คะแนน) หรือจะเป็นข้อความบรรยายก็ได้ ในขณะที่เกณฑ์ตัดสินเป็นระดับที่ใช้เทียบเพื่อตัดสินผล ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาที (2548) ที่ให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ เกณฑ์ และคุณค่า ดังภาพ

จึงเห็นได้ว่าดัชนีประเมิน/ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ตัดสินมีความเกี่ยวข้องกันในการประเมินการปฏิบัติงาน ดัชนี ตัวชี้ ตัวบ่งชี้ เป็นสิ่งที่ระบุว่า สถานศึกษาควรทำบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานการวัดและประเมินผลอย่างไรบ้างจึงจะทำให้สถานศึกษาปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโดยรวม ซึ่งหมายถึงการตัดสินคุณค่า และในการปฏิบัติงานการวัดและประเมินผลควรดำเนินงานไปถึงเกณฑ์ระดับใด (สูง กลาง ต่ำ) หรือระดับที่ยอมรับได้ (ผู้เกี่ยวข้องและผู้ปฏิบัติยอมรับได้) โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีอยู่ ประกอบการพิจารณาตัดสินตามระดับของเกณฑ์ที่ปฏิบัติ ที่มา: ศิริชัย กาญจนวาสี “ระบบประเมินคุณภาพครู” [online] เข้าถึงวันที่ 28 มกราคม 2549 <http://www.moe.go.th/>

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2544 : 43) ได้กล่าวถึงความแตกต่างของการตรวจสอบและการประเมินในตัวบ่งชี้และเกณฑ์ ดังนี้

การตรวจสอบ (Audit) เป็นการชี้ว่าหน่วยงานดำเนินงานอะไรบ้างตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด และมีหลักฐานหรือไม่ ดังนั้น การตรวจสอบจึงชี้ว่าทำหรือมีอะไร พร้อมเสนอหลักฐานประกอบ ไม่นั่นว่าที่ทำนั้นมีมากน้อยเพียงใด

การประเมิน (Assessment) เป็นการกำหนดระดับซึ่งเกณฑ์ตรวจสอบและเกณฑ์ประเมิน จะมีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือเกณฑ์ตรวจสอบมี 2 ระดับ ใช้รับรองการดำเนินงานว่ามีจริง กับไม่รับรองว่ามีการดำเนินงาน โดยพิจารณาหลักฐานประกอบเป็นหลัก สำหรับเกณฑ์การประเมินมีตั้งแต่ 3 ระดับ ขึ้นไป เช่น ดีมาก ปานกลาง ต้องปรับปรุง เป็นต้น

1.7.1 การสร้างและการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการประเมินและเกณฑ์ตัดสิน

อุทุมพร จามรมาน (2544: 45) ได้เสนอแนวคิดในการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในงานวิจัย เรื่อง ดัชนี เกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย ดังนี้

1) ดัชนีหลักและดัชนีย่อย

ในบางเรื่องเป็นเรื่องใหญ่ ซับซ้อน ควรระบุดัชนีหลักและดัชนีย่อย เช่น เรื่องของหลักสูตรอาจชี้ต่อไปถึงการสร้าง การปรับปรุง และการใช้ ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

ดัชนีหลัก	ดัชนีย่อย
หลักสูตร	- การสร้างหลักสูตร - การปรับปรุงหลักสูตร - การใช้หลักสูตร
อาจารย์	- การคัดเลือก - การบรรจุ - การพัฒนา - การรักษาไว้ - คุณภาพอาจารย์ - งานที่อาจารย์ทำ

2) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์

เมื่อตัดสินใจได้ว่าจะกำหนดดัชนีหลักและดัชนีย่อยอะไร จึงกำหนดว่าจะมีกี่ระดับ อะไรบ้าง และจะใช้เกณฑ์ข้อความหรือตัวเลข ตัวอย่าง

ดัชนี	เกณฑ์ (3 ระดับ)
หลักสูตร	1. มีหลักสูตรตามเกณฑ์ 2. ปรับปรุงหลักสูตร ทุก 2 ปี 3. ปรับปรุงหลักสูตรทุก 5 ปี
การปรับปรุงหลักสูตร	1. ไม่มีการปรับปรุงเลยในช่วง 5 ปี 2. มีการปรับปรุงทุก 2 ปี 3. มีการปรับปรุงทุกปี

3) การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์

เมื่อสร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ได้แล้ว ผู้วิจัยมักจะดำเนินการใน 3 ขั้นตอนต่อไป

(1) นำไปให้ผู้เกี่ยวข้องพิจารณาว่าเหมาะสม ชัดเจน ใช้ได้หรือไม่ โดยเฉพาะระดับต่าง ๆ ของเกณฑ์มีความเข้มข้นมากขึ้นหรือไม่แล้วนำผลมาแก้ไขปรับปรุง

(2) นำดัชนีและเกณฑ์ไปขอความคิดเห็นจากคนกลุ่มใหญ่ว่ามีความชัดเจนเหมาะสมใช้ได้หรือไม่ จากนั้น นำคำตอบมาวิเคราะห์เป็นรายระดับของแต่ละเกณฑ์

(3) นำดัชนีและเกณฑ์ไปดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพหลาย ๆ หน่วยงาน แล้วนำผลมาวิเคราะห์รวมว่าแต่ละระดับของเกณฑ์มีหน่วยงานได้ค่าเท่าไร เพื่อประมวลสรุปในประเด็นที่เกี่ยวกับความตรง (Validity) ของดัชนี และอำนาจจำแนกในแต่ละระดับของเกณฑ์ต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

2.1 สิทธิเด็ก

นายวันชัย รุจนวงศ์ (2546) สิทธิเด็กได้รับการรับรองในรูปแบบต่าง ๆ โดยองค์การสหประชาชาติมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว และต่อมาได้พัฒนานำหลักการต่าง ๆ มารวบรวมไว้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของอนุสัญญาคือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child = CRC) เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 1989/2532 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 1990/2533 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีหลักการที่สำคัญว่า เด็กทุกคนมีสิทธิต่าง ๆ คิดตัวมาตั้งแต่เกิดและประเทศสมาชิกของอนุสัญญานับนี้ต้องดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมการใช้สิทธิของเด็กอย่างเต็มที่และอย่างน้อยต้องเป็นไปตามมาตรฐานของอนุสัญญาฯ ซึ่งได้รับการยอมรับทั่วโลกว่าข้อกำหนดต่าง ๆ ในอนุสัญญาฯ เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลคุ้มครองเด็ก ปัจจุบันอนุสัญญานับนี้มีภาคีสมาชิกถึง 195 ประเทศ คงเหลือเพียง 2 ประเทศเท่านั้นที่ยังไม่เข้าเป็นภาคีสมาชิกคือประเทศโซมาเลียและสหรัฐอเมริกา ในส่วนของประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญานี้เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 1992 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยในฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 1992

พัฒนาการของการคุ้มครองสิทธิเด็ก

สิทธิเด็กเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนแต่เด็กเป็นกลุ่มชนที่ต้องการการปกป้องคุ้มครองมากกว่าคนทั่วไปเนื่องจากความสามารถของสภาวะทางร่างกายและสติปัญญาของเด็กเองที่ไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่จึงต้องได้รับการคุ้มครองเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้พัฒนาการและเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคม ในประชาคมระหว่างประเทศเห็นความสำคัญในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นอย่างยิ่งดังนั้นในปี พ.ศ. 1924/2467 องค์การสันนิบาตชาติได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือที่เรียกว่าปฏิญญาเจนีวา (the Declaration of Geneva 1924) เมื่อมีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติได้มีการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (the

Universal Declaration of Human Rights) เมื่อปี 1948/2491 แล้ว ต่อมาในปี 1959/2502 องค์การสหประชาชาติได้พัฒนาและประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (the United Nations Declaration on the Rights of the Child 1959) แต่ปฏิญญาไม่มีผลผูกพันเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ ต่อมาจนถึงปี 1989/2532 สหประชาชาติจึงได้พัฒนาการคุ้มครองเด็กให้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child 1989) ซึ่งอยู่ในรูปแบบปัจจุบัน ในปี 2000/2533 องค์การสหประชาชาติได้จัดทำตราสารทางกฎหมายระหว่างประเทศอีก 2 ฉบับ ในรูปแบบของพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก คือ พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ (Optional Protocol on the involvement of Children in Armed Conflict) และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็กและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก (Optional Protocol on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography)

ในปัจจุบันถือว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารต่อท้ายทั้งสองฉบับเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นอนุสัญญาที่มีประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นภาคีสมาชิกมากกว่าอนุสัญญาอื่นทุกฉบับ ส่วนพิธีสารทั้งสองฉบับนั้นอยู่ระหว่างการเปิดให้ลงนามและให้สัตยาบัน ดังได้กล่าวแล้วว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีหลักการสำคัญสองประการคือ

1. สิทธิของเด็กนั้นไม่ใช่เรื่องของรัฐหรือใครให้กับเด็ก แต่เป็นสิทธิของเด็กทุกคนที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด ซึ่งอนุสัญญาใช้คำว่า “สิทธิติดตัว” (inherent rights) ดังนั้น เด็กจึงเป็นผู้มีสิทธิที่ไม่มีผู้ใดสามารถไปตัดทอนหรือจำกัดการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเด็กหรือละเมิดสิทธิของเด็กได้
2. ในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก จะต้องคำนึงถึงสิทธิเด็กและที่สำคัญที่สุดคือต้องยึดถือ

หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child) เป็นข้อพิจารณาในการดำเนินการ

ในการเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนั้นเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประเทศภาคีสมาชิก เพราะเป็นการกำหนดมาตรฐานในการคุ้มครองเด็กขั้นต่ำที่ประเทศเหล่านั้นจะต้องยกมาตรฐานของตนเองขึ้นให้เท่ากับที่กำหนดในอนุสัญญาฯ หรือสูงกว่า ส่วนประเทศที่มีการคุ้มครองที่สูงกว่าที่อนุสัญญาฯ กำหนดไว้จะได้รับการยกย่องและกระตุ้นให้พัฒนาการคุ้มครองเด็กให้สูงยิ่งขึ้น เหตุที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อประเทศภาคีสมาชิก เพราะการคุ้มครองเด็กอย่างน้อยตามมาตรฐานขั้นต่ำของอนุสัญญาฯ เป็นการรับประกันว่า เด็กทุกคนที่อยู่ในเขตอำนาจของรัฐนั้นจะได้มีอัตราการอยู่รอดที่สูง ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในระดับที่เด็กจะเติบโตเป็น

ผู้ใหญ่ที่มีความสามารถและมีสุขภาพกายแข็งแรงและมีสุขภาพจิตดี เด็กต้องไม่ถูกนำไปใช้แรงงานก่อนวัยอันควรซึ่งขัดขวางการพัฒนาการทางการศึกษาของเด็กและต้องไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์โดยมิชอบไม่ว่าในการค้าประเวณี ในการใช้ประโยชน์ทางเพศหรือทางด้านอื่นๆ อันเป็นการทำลายชีวิตและอนาคตของเด็กโดยตรง และให้เด็กได้มีส่วนร่วมตามระดับความสามารถซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป เนื่องจากเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในอนาคตการพัฒนาเด็กซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดของประเทศให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและทำประโยชน์ให้ต่อประเทศชาติทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้น ๆ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแข่งขันกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ในสังคมโลกทุกวันนี้ที่ประชากรทุกคนในประเทศต้องมีส่วนร่วมในการร่วมกันพัฒนาและรับผิดชอบในการแข่งขันด้วยการทำหน้าที่ของแต่ละคนให้ดีที่สุด หากเด็กไม่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานที่ดีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เด็กจะเติบโตขึ้นมาอย่างไรคุณภาพแทนที่จะเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมอาจมีจำนวนหนึ่งที่ถูกกระทำการต้องกลับมาเป็นภาระเช่นเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ให้สังคมต้องดูแลหรือเด็กที่กระทำความผิดและมีการจัดการ ไม่น่าไปถึงสิทธิเด็กทำให้เด็กเติบโตไปเป็นอาชญากรทำให้สังคมต้องมีการเฝ้าระวังในการปราบปราม กรณีเหล่านี้จะทำให้ไม่สามารถพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่และจะทำให้สังคมและทรัพยากรของประเทศนั้นอ่อนแอและตกเป็นรองประเทศอื่น ๆ ในการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดและการพัฒนาของประเทศนั่นเอง

คำว่า “เด็ก” ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในตราสารทางกฎหมายระหว่างประเทศต่าง ๆ ว่าหมายความว่าบุคคลทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กให้คำนิยาม “เด็ก” ไว้ในข้อ 1 ว่า “เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ เด็กหมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น”

จากคำนิยามดังกล่าวมนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อยู่ในความหมายของ คำว่าเด็กทั้งสิ้น เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายของแต่ละประเทศที่ใช้ อยู่ เช่น ในกรณีของประเทศไทยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 ว่าด้วยบุคคล มาตรา 19 กำหนดว่า บุคคลจะบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ แต่หากบุคคลนั้นได้ทำการสมรสก่อนอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์โดยผู้เยาว์ฝ่ายชายมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ และฝ่ายหญิงมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ ตามมาตรา 20 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บุคคลนั้นเป็นผู้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย ดังนั้น หากเด็กที่อายุยังไม่เกิน 18 ปี แต่ได้ทำการสมรสก่อนและเข้าเงื่อนไขตามกฎหมายที่ถือว่าเด็กนั้นพ้นจากสถานะความเป็นเด็กและบรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย จะไม่อยู่ในความคุ้มครองของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอีก

ต่อไป และคงได้กล่าวแล้วว่าอนุสัญญานี้เป็นอนุสัญญาที่มีประเทศเข้าเป็นภาคีสมาชิกมากที่สุดในโลก คือ 195 ประเทศ และข้อผูกพันในการเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญา คือ การยอมรับที่จะปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศฉบับนี้ ดังนั้น คำจำกัดความ “เด็ก” ในกฎหมายของทั้ง 195 ประเทศ จะต้องมีความหมายเช่นเดียวกับอนุสัญญานี้ทำให้ความหมายของคำว่าเด็กนั้นเป็นความหมายสากลที่ต้องเหมือนกันทั่วโลก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กทุกคนในโลก โดยได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ (ซึ่งหมายความว่าประเทศอาจกำหนดสิทธิและการคุ้มครองสูงกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ได้ แต่จะต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาไม่ได้)

อนุสัญญาฯ ได้กำหนดว่ารัฐภาคีสมาชิกต้องเคารพและคุ้มครองสิทธิเด็กทุกคนที่อยู่ภายในเขตอำนาจของตนไม่ว่าจะเป็นคนสัญชาติของประเทศนั้นหรือไม่ ที่อยู่ภายในเขตอำนาจของตนโดยไม่เลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิดทางชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่น ๆ ของเด็ก หรือ บิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย (ข้อ 2) การไม่เลือกปฏิบัตินั้นไม่ได้หมายความว่ารัฐจะต้องปฏิบัติต่อเด็กทุกคนเหมือนกันหมด หากเด็กกลุ่มใดไม่สามารถใช้สิทธิเช่นเดียวกับเด็กอื่น เพราะสภาวะทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม เช่น เด็กพิการทางร่างกายหรือทางสมอง เด็กเร่ร่อน ยากจน เป็นต้น รัฐอาจจัดบริการให้เด็กเหล่านี้เป็นกรณีพิเศษ เพื่อช่วยให้เด็กกลุ่มนี้สามารถใช้สิทธิเท่าเทียมกับเด็กอื่น ๆ หลักการนี้ได้มีบัญญัติไว้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2540 มาตรา 30 วรรคสาม ซึ่งกำหนดว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ข่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ” อนุสัญญาฯ ยังได้กำหนดว่าในการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก “In all actions concerning children, the best interests of the Child shall be a primary consideration” (ข้อ 3 วรรคแรก)อนุสัญญาฯ กำหนดพันธกรณีให้ประเทศภาคีสมาชิกคุ้มครองสิทธิเด็กโดยแยกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท

2.1.1 สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด

สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอดคือ สิทธิของเด็กที่คลอดออกมาแล้วจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย อนุสัญญาฯ กำหนดว่ารัฐภาคีรับรองว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่คิดตัวมาตั้งแต่เกิดที่จะมีชีวิต และรัฐภาคีต้องประกันอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ให้มีการอยู่รอดและการพัฒนาของเด็ก (ข้อ 6) เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูไม่ว่าโดยบิดา มารดา ญาติพี่น้องหรือรัฐ เพื่อให้อยู่รอดและเจริญเติบโต และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีเพียงพอตามฐานะซึ่งหากครอบครัวไม่สามารถจะดำเนินการได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ รัฐต้องเข้าไปให้การช่วยเหลือ เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการบริการด้าน

สุขอนามัยให้พ้นจากโรคภัยต่าง ๆ ที่จะทำให้เด็กเสียชีวิตหรือพิการ เช่น การมีสิทธิที่จะได้รับวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ การตรวจรักษาและการบริการด้านสาธารณสุขอื่น ๆ มีที่อยู่อาศัย ไม่ถูกทอดทิ้งให้เป็นเด็กเร่ร่อน สิทธิที่จะได้รับอาหารในปริมาณที่เพียงพอและสะอาด สิทธิที่จะมีชื่อและสิทธิที่จะได้มีสัญชาติ เรื่องการได้สัญชาติมีการเข้าใจว่าเด็กจะต้องได้รับสัญชาติของประเทศที่เด็กนั้นเกิด ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเช่นนั้นเสมอไป แต่หมายความว่าเด็กทุกคนต้องไม่เกิดมาเป็นผู้ไร้สัญชาติ รัฐบาลจะต้องดำเนินการให้เด็กมีสัญชาติใดสัญชาติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็สัญชาติของบิดาหรือของมารดา หรือของประเทศที่เด็กนั้นเกิดก็ตาม เพราะการเป็นเด็กที่ไร้สัญชาติจะมีผลกระทบต่อชีวิตของเด็กนั้นอย่างร้ายแรงและเป็นเวลายาวนาน บางประเทศไม่ให้สัญชาติของตนต่อเด็กที่เกิดจากบิดามารดาชาวต่างประเทศ แม้ว่าเกิดในประเทศ แต่รัฐนั้นต้องจัดระบบการทำหลักฐานการเกิดเพื่อให้เด็กนั้นมีสิทธิที่จะ ไปยืนยันสัญชาติของตนได้กับประเทศที่เด็กนั้นมีสิทธิ ประเทศไทยก็จัดอยู่ในประเทศที่ไม่ให้สัญชาติไทยกับเด็กที่มีบิดามารดาเป็นชาวต่างประเทศทั้งคู่ แม้ว่าเกิดในประเทศไทยก็ตาม (พรบ.สัญชาติ, คนเข้าเมือง) แต่เด็กนั้นมีสิทธิได้รับสัญชาติอื่นตามบิดาหรือมารดาซึ่งเป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่บิดาและมารดาเด็กมีสัญชาติจะกำหนดไว้และรัฐต้องจัดทำหลักฐานเพื่อให้เด็กนั้นได้รับสัญชาตินั้น ๆ ตามบิดาหรือมารดา ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทย เด็กที่เกิดจากบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทยไม่ว่าเกิดที่ใดในโลก มีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายด้วย ซึ่งในกรณีดังกล่าวอนุสัญญาฯ ข้อ 7 ได้กำหนดไว้ว่า “เด็กจะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังเกิดและมีสิทธิที่จะมีชื่อนับแต่เกิดและสิทธิที่จะได้สัญชาติ และเท่าที่จะเป็นไปได้ สิทธิที่จะรู้จักและได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน” รัฐบาลต้องให้หลักประกันในการส่งเสริมสิทธิเช่นว่านั้นภายใต้กฎหมายสัญชาติของรัฐและภายใต้การผูกพันตามตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเด็กนั้นจะตกเป็นผู้ไร้สัญชาติ ในเรื่องของการเลี้ยงดูนั้น อนุสัญญาฯ เน้นการเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบิดามารดาอย่างมาก โดยกำหนดให้รัฐบาลให้หลักประกันว่าเด็กจะต้องไม่ถูกแยกจากบิดามารดาโดยขัดกับความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่การแยกเด็กนั้นจะเป็นไปตามกฎหมายซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยศาลและเป็นกรณีจำเป็นที่จะต้องแยกเด็กออกมาเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเอง เมื่อมีการทำร้ายใช้เด็กในทางที่ผิดหรือเด็กถูกบิดามารดาทอดทิ้ง ทั้งนี้เพราะ โดยหลักการแล้วบุคคลที่จะเลี้ยงดูเด็กได้ดีที่สุดคือ บิดาและมารดาด้วยกัน ซึ่งเป็นไปตามข้อเท็จจริงตามธรรมชาติที่ว่าไม่มีใครรักและหวังดีต่อเด็กเกินไปกว่าบิดามารดาของเด็กนั้น ยกเว้นกรณีที่บิดาหรือมารดาของเด็กมีปัญหาอย่างอื่นทำให้ไม่สามารถดูแลเด็กหรือบางครั้งกลับทำร้ายเด็กเอง ตัวอย่างเช่น บิดามารดาติดยาเสพติดหรือสุราแล้วมาทำร้ายลูกหรือละเลยไม่ดูแลเด็ก การขายลูกให้ค้าประเวณี การให้ลูกไปจำหน่ายยาเสพติด เป็นต้น ดังนั้น โดยหลักการแล้วเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการ

ดูแลจากทั้งบิดาและมารดาทั้งสองคน หากรัฐจะต้องเข้าไปแยกเด็กออกมาดูแลโดยรัฐต้องเป็นกรณีที่เด็กนั้นจะตกอยู่ในอันตรายหรือถูกทอดทิ้ง และต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กนั่นเอง

หากเด็กไม่สามารถอยู่กับทั้งบิดาหรือมารดาได้ เพราะบิดามารดาแยกกันอยู่ เช่น การหย่า ในกรณีเช่นนี้จะต้องกำหนดที่อยู่ของเด็กว่าจะให้เด็กอยู่กับใครและทุกฝ่ายจะต้องได้รับโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นรวมทั้งตัวเด็กเองด้วย การแยกกับอยู่ของบิดาและมารดา ซึ่งทำให้เด็กต้องแยกไปอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือจากทั้งสอง โดยรัฐนำมาดูแล เด็กยังมีสิทธิที่จะรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัวและการติดต่อโดยตรงกับบิดาและมารดาที่เด็กไม่ได้อยู่ด้วยอย่างสม่ำเสมอ เว้นแต่การติดต่อสัมพันธ์นั้นจะขัดกับประโยชน์สูงสุดของเด็กนั่นเอง (ข้อ 9) นอกจากนี้รัฐยังต้องใช้ความพยายามเพื่อให้หลักประกันว่าหลักการที่ว่าทั้งบิดาและมารดามีความรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก (ข้อ 18) ในการที่รัฐอนุญาตให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม รัฐจะต้องให้หลักประกันว่าประโยชน์สูงสุดของเด็กจะเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญที่สุดในเรื่องการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ข้อ 21) และต้องใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่ไม่ให้เด็กถูกทำร้ายหรือถูกนำไปใช้ประโยชน์โดยมิชอบในด้านต่าง ๆ โดยใช้การรับบุตรบุญธรรมบังหน้า

2.1.2. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองในทุกรูปแบบ ที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกาย จิตใจและทางเพศ ซึ่งรวมทั้งการล่วงละเมิดทางเพศกับหรือการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ จากเด็ก เช่น การค้าประเวณีเด็ก การขายเด็ก การนำเด็กไปใช้ขอตาน ไม่ว่าโดยบิดา มารดา ผู้ปกครองเด็กหรือโดยบุคคลอื่น เด็กที่ลี้ภัยจากอันตรายเข้ามาในประเทศของรัฐภาคีจะต้องได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ เด็กพิการทั้งทางร่างกายและจิตใจมีสิทธิได้ใช้ชีวิตที่ค้ำจุนและมีศักดิ์ศรีและได้รับการส่งเสริมให้พึ่งพาตนเองกับมีส่วนร่วมในชุมชน เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากโรคภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานสาธารณสุขที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จะต้องไม่มีเด็กคนใดถูกตัดออกจากการได้รับการบริการสาธารณสุข เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการใช้แรงงาน โดยห้ามการใช้แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่าอายุขั้นต่ำที่ให้ทำงานได้ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายแรงงานของไทยกำหนดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานห้ามเด็กที่อายุยังไม่เกิน 15 ปี บริบูรณ์ทำงาน ส่วนเด็กที่อายุเกิน 15 ปีและทำงานได้การทำงานของเด็กต้องไม่เป็นงานที่อันตราย ต้องไม่ขัดขวางการศึกษาของเด็กหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ ศิลธรรม หรือพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ในส่วนของยาเสพติดเด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการใช้ยาเสพติดในทุกรูปแบบและมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกใช้ในการผลิตหรือการค้ายาเสพติด เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากรัฐและสังคมจากการถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการชักชวนหรือข่มขู่ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางเพศ การค้าประเวณี

หรือการเข้าไปมีส่วนในสื่อลามกเด็ก การลักพาตัว การค้าเด็กในทุกรูปแบบ เด็กมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกนำไปใช้ในการสู้รบด้วยกำลังอาวุธ ซึ่งแต่เดิมอนุสัญญาได้กำหนดอายุขั้นต่ำไว้ที่ 15 ปี แต่ต่อมาได้กำหนดในพิธีสารของอนุสัญญานี้ได้ขยายอายุขั้นต่ำเป็น 18 ปี

เด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหามีสิทธิหลายประการคือ เด็กจะต้องไม่ถูกลงโทษด้วยความทารุณ โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จะต้องไม่ถูกลงโทษด้วยการประหารชีวิตหรือด้วยการจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีโอกาสได้รับการปล่อยตัว เด็กที่ถูกจับกุม คุมขัง จะต้องถูกควบคุมตัว หรือขังแยกจากผู้ใหญ่ เพื่อป้องกันการเรียนรู้ ถิ่นเหตุ พฤติกรรมจากผู้ต้องขัง หรือนักโทษที่เป็นผู้ใหญ่และเป็นการป้องกันมิให้เด็กถูกข่มเหง รังแก บังคับจิตใจ หรือตกอยู่ในอิทธิพลของผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ นอกจากนั้นสถานคุมขังผู้ใหญ่อาจไม่เหมาะสมกับเด็ก และเด็กที่ถูกจับกุมคุมขังมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายและด้านอื่น โดยเร็ว นอกจากนั้นเด็กที่เป็นผู้ถูกกระทำจากการถูกทอดทิ้ง การหาประโยชน์โดยมิชอบหรือทำร้ายและการล่วงละเมิด การทรมาน หรือการลงโทษโดยโหดร้าย ทารุณหรือโดยไร้มนุษยธรรม มีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจและให้กลับคืนสู่สังคมที่ดีได้อีกด้วย

2.1.3 สิทธิในการพัฒนา

สิทธิในการพัฒนาตนเองของเด็กเน้นทั้งด้านการพัฒนาทางร่างกายและสติปัญญา การพัฒนาทางด้านร่างกาย อนุสัญญาฯ เน้นที่การเลี้ยงดูเด็กโดยพ่อแม่หรือในบางกรณีโดยรัฐและระบุแต่เด็กมีสิทธิที่จะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่เพียงพอต่อการพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ศีลธรรมและทางสังคม เด็กมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขและการตรวจรักษาเพื่อให้เด็กพ้นจากโรคร้ายที่ป้องกันรักษาได้และไม่ให้โรคร้ายดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กมีสิทธิที่ได้ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษา อันเป็นพื้นฐานและมาตรฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาของเด็ก อนุสัญญานี้เน้นว่าเด็กมีสิทธิได้รับการศึกษาเพื่อให้เด็กได้พัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน ให้เด็กได้พัฒนาความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เป็นการเตรียมเด็กให้มีชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เสรีด้วยจิตสำนึกแห่งความเข้าใจ สันติภาพ ความอดกลั้น ความเสมอภาคทางเพศ และมิตรภาพในหมู่มวลมนุษยชนไม่แยกว่าเป็นกลุ่มใด ทั้งให้มีความเคารพต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเคารพต่อบิตามารดา เอกสิทธิ์ทางวัฒนธรรม ภาษาและค่านิยมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของตนเองและที่แตกต่างไป (ข้อ 29) สิทธิในการศึกษานั้นอยู่บนพื้นฐานที่ จะต้องให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยรัฐจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นประถมให้ทั่วถึง โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากเด็กทุกคน และต้องส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในระดับขั้นมัธยมในรูปแบบที่หลากหลายและการศึกษาวิชาชีพ เพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสที่เข้าศึกษาได้ โดยรัฐอาจจัด

มาตรการที่เหมาะสม เช่น การจัดการศึกษาให้ โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือจัดให้มีความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการศึกษาในกรณีจำเป็น ในด้านการศึกษาที่สูงกว่าชั้นมัธยมนั้น รัฐต้องจัดให้เด็กทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกันตามความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และรัฐต้องจัดมาตรการส่งเสริมให้เด็กมาเรียน โดยสมัครและลดจำนวนเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน อนุสัญญาฯ ครอบคลุมถึงเด็กทุกคนที่อยู่ในเขตอำนาจของรัฐนั้น ไม่ว่าจะมีความพิการใดตามหลักการไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น เด็กไม่ว่าจะมีความพิการใด และไม่ว่าการอยู่ในเขตอำนาจของรัฐนั้นจะมีสถานะที่ถูกกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ก็มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาภาคบังคับและมีสิทธิที่จะได้รับ โอกาสที่เท่าเทียมกัน สำหรับการศึกษที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ (ข้อ 28) ในส่วนของเด็กที่พิการในรูปแบบต่าง ๆ รัฐต้องจัดให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสที่จะ ได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่เช่นเดียวกับเด็กปกติด้วย

2.1.4. สิทธิในการมีส่วนร่วม

สิทธิในการมีส่วนร่วมของเด็กในรูปแบบต่างๆ เป็นปัญหามากสำหรับประเทศทางตะวันออก ที่มีแนวปฏิบัติในการไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นมากนัก อนุสัญญาฯ เน้นถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก โดยเสรีในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและรัฐภาคีต้องดำเนินการมาตรการให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ทั้งต้องให้น้ำหนักต่อความคิดเห็นนั้นตามควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการทางศาลและทางการบริการที่จะมีผลกระทบต่อเด็ก เด็กต้องได้รับ โอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินการนั้นตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดและสิทธิในการแสดงออกของเด็กรวมถึงอิสระในการแสวงหาได้รับหรือส่งต่อข้อมูลและความคิดในทุกรูปแบบและในสื่อทุกประเภท เด็กมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธิในการมีส่วนร่วมนี้รวมทั้งสิทธิของเด็กที่จะสมาคมกัน โดยสงบเด็กมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะที่มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมเด็กในด้านต่าง ๆ

องค์การสหประชาชาติได้จัดทำพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอีกสองฉบับในปี พ.ศ. 2543 ดังนี้คือ

1. พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ
2. พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก

พิธีสารดังกล่าวมีหลักการสำคัญดังนี้

- (1) กำหนดคำนิยามของคำว่าการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

(2) กำหนดกรณีที่รัฐภาคีจะต้องบัญญัติให้การกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการค้าเด็กซึ่งรวมถึงการค้าเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การจัดส่งอวัยวะของเด็กเพื่อผลกำไร และการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้แรงงาน และการผลิต การแจกจ่าย การเผยแพร่ การนำเข้า การส่งออก การเสนอ การขาย หรือการครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวให้เป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาอย่างเต็มที่

(3) ต้องกำหนดให้นิติบุคคลที่กระทำการดังกล่าวต้องมีความรับผิดชอบแตกต่างหากจากความรับผิดชอบของบุคคลธรรมดาด้วย

(4) กำหนดให้ความผิดที่ตามพิธีสารนี้เป็นความผิดที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่กันได้ ซึ่งหมายความว่าจะต้องให้ความผิดดังกล่าวมีโทษที่รุนแรงพอที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันได้ตามข้อกำหนดของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของรัฐนั้น และหากไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพราะเหตุผู้กระทำผิดเป็นคนสัญชาติของตน รัฐนั้นต้องดำเนินคดีกับบุคคลนั้นเอง จึงต้องขยายเขตอำนาจการบังคับใช้กฎหมายให้ครอบคลุมเหนือบุคคลด้วยหากผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติ

(5) รัฐภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่จะใช้ฟ้องร้องดำเนินคดีในความผิดที่กำหนดไว้ในพิธีสาร

(6) รัฐภาคีต้องดูแลและคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิดตามพิธีสารนี้อย่างเหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารนี้

(7) รัฐภาคีต้องส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินการทุกทางเพื่อการป้องกัน การติดตาม การสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี และการลงโทษบุคคลที่กระทำผิดตามพิธีสารนี้

การคุ้มครองเด็กเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการรับประกันอนาคตที่รุ่งเรืองของชาติ หากปล่อยให้เด็กถูกทำร้ายด้วยวิธีการต่าง ๆ และเด็กที่เป็นแหล่งทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดของประเทศชาติถูกทำลายหรือทำให้เสียประสิทธิภาพเป็นจำนวนมาก เด็กเหล่านี้จะกลายเป็นบุคคลที่สังคมต้องใช้ทรัพยากรมาดูแลรักษา นอกจากนั้นหากทรัพยากรมนุษย์นี้ไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างเต็มที่และเหมาะสม รัฐจะขาดกำลังสำคัญที่จะเติบโตมาดูแลรักษาสังคมนั้นต่อไปในอนาคต ดังนั้นการทำนายอนาคตของประเทศใดประเทศหนึ่งว่าจะเจริญรุ่งเรืองหรือตกต่ำในอนาคต สามารถทำนายได้อย่างไม่ผิดพลาด โดยศึกษาจากวิธีการปฏิบัติ การคุ้มครองและการพัฒนาเด็กในสังคมนั้น ๆ ว่าได้ทำอย่างจริงจังเพียงใด และนอกจากการคุ้มครองแล้ว การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต กฎหมายระหว่างประเทศต่าง ๆ ในรูปแบบของอนุสัญญา และพิธีสารต่าง ๆ มีส่วนช่วยในการกำหนดมาตรฐานที่รัฐจะต้อง

ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคมในอนาคต

2.2 พระราชบัญญัติ

2.2.1 พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 39 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิก

1. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2515
2. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่เลี้ยงดูหรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่างๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อนจนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กที่บิดามารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดาหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือบิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอง สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าจะความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

“เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤตินั้นไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นักเรียน” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ใน สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“นักศึกษา” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“บิดามารดา” หมายความว่า บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพนายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

“ครอบครัวอุปถัมภ์” หมายความว่า บุคคลที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร

“การเลี้ยงดูโดยมิชอบ” หมายความว่า การไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน หรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

“ทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมสภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“สืบเสาะและพินิจ” หมายความว่า การค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลและนำมาวิเคราะห์วินิจฉัยตามหลักวิชาการทางสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย และหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและครอบครัวของบุคคลนั้น

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือ

ผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราว เพื่อสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป

“สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ” หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ โรงเรียน สถาบัน หรือ ศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อให้การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจน การศึกษา แนะนำและการฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของ กรุงเทพมหานคร สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนคุ้มครองเด็ก

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย จากผู้ว่าราชการจังหวัด

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัว ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในจังหวัดใดยังมีได้เปิดทำการศาล

เยาวชนและครอบครัวแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัด ให้ศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

2.2.2 การปฏิบัติต่อเด็ก

มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็กหรือไม่ ให้พิจารณาคำแนวทางที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 23 ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ

มาตรา 24 ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ไม่ว่าเด็กจะมีผู้ปกครองหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งมีอำนาจและหน้าที่ดูแลและตรวจสอบสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู และสถานพินิจที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจ แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และให้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 25 ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ทอดทิ้งเด็กไว้ในสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือสถานพยาบาล หรือไว้กับบุคคลที่รับจ้างเลี้ยงเด็กหรือที่สาธารณะหรือสถานที่ใด โดยเจตนาที่จะไม่รับเด็กกลับคืน

(2) ละทิ้งเด็กไว้ ณ สถานที่ใดๆ โดยไม่จัดให้มีการป้องกันดูแลสวัสดิภาพ หรือให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสม

(3) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งที่เป็นแก่การดำรงชีวิต หรือสุขภาพอนามัยจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(4) ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการขัดขวางการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก

(5) ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการเลียดูโดยมิชอบ

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งที่เป็นแก่การดำรงชีวิต หรือการรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(3) บังคับ ชู่เจี๊ญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤตินั้นไม่ควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติดังกล่าว

(4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีโชติของเด็กร เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

(5) บังคับ ชู่เจี๊ญ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปขอกทานเด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอกทานหรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

(6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ มีผลกระทบต่อเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อพัฒนาการของเด็ก

(7) บังคับ ชู่เจี๊ญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้า อันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก หรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก

(8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานที่ค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(9) บังคับ ชู่เจี๊ญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะเข้าไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

(10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

ถ้ากระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณา หรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชน หรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ซื่อเสียด ภัยหรือลิดรอนหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็กหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

มาตรา 28 ในกรณีผู้ปกครองตกอยู่ในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดูอบรม สั่งสอน และพัฒนาเด็กได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตรายหรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 29 ผู้ใดพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามหมวด 3 และ หมวด 4 จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 โดยมีชักช้า

แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบโดยมิชักช้า หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วย เนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา นี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

มาตรา 30 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด 3 และหมวด 4 มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ใดๆ หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจค้น ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความทารุณกรรมเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ แต่ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีเด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำไปสถานอื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

(2) ชักถามเด็กเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์ และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอาจนำตัวเด็กไปยังที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมทั้งบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยมิชักช้า แต่ไม่ว่ากรณีใดๆ จะกักตัวเด็กไว้ยาวนานเกินกว่าสิบสองชั่วโมงไม่ได้ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้ปฏิบัติตาม (6) ระหว่างที่เด็กอยู่ในความดูแลจะต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูและหากเจ็บป่วยจะต้องให้การรักษาพยาบาล

(3) มีหนังสือเรียกผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นใดมาให้ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความประพฤติ สุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก

(4) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองของเด็ก นายจ้างหรือผู้ประกอบการเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เด็กทำงานหรือเคยทำงาน อาศัยหรือเคยอาศัยอยู่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลสถานศึกษาที่เด็กกำลังศึกษาหรือเคยศึกษาอยู่ หรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน หรือความประพฤติของเด็กมาให้

(5) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของผู้ปกครอง สถานที่ประกอบการของนายจ้างของเด็ก สถานศึกษาของเด็ก หรือสถานที่ที่เด็กมีความเกี่ยวข้องด้วย ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อสอบถามบุคคลที่อยู่ในที่นั้นๆ และรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็ก

(6) มอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองพร้อมกับแนะนำหรือชักชวนผู้ปกครองให้ดูแลและอุปการะเลี้ยงดูเด็กในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทางที่เหมาะสม

(7) ทำรายงานเกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อมอบให้แก่สถานแรกรับในกรณีมีการส่งเด็กไปยังสถานแรกรับ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการร้องขอ

เด็กที่อยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม และก่อนที่จะจัดให้เด็กเข้าอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู จะต้องปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อนเท่าที่สามารถกระทำได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (1) (2) และ (5) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนและให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 31 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

2.2.3 การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

มาตรา 41 เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่

- (1) เด็กที่ถูกทารุณกรรม
- (2) เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (3) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนด

ในกฎกระทรวง

มาตรา 41 ผู้ใดพบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ที่น่าเชื่อว่ามี การกระทำทารุณกรรมต่อเด็ก ให้รีบแจ้งหรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครอง สวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ได้รับแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง หรือเป็นผู้พบเห็นหรือประสบ เหตุการณ์ที่น่าเชื่อว่ามี การกระทำทารุณกรรมต่อเด็กในสถานที่ใด ให้มีอำนาจเข้าตรวจค้นและมี อำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวของเด็ก เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยเร็วที่สุด

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา นี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความ คุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

มาตรา 42 การดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 41 วรรคสอง ต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรต้อง สืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก ก็ อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับก่อนได้หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การ สงเคราะห์ตามมาตรา 33 และถ้าจำเป็นต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจก็ให้รีบส่งเด็กไปยังสถานพัฒนา และฟื้นฟู

การส่งเด็กไปสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตาม วรรคหนึ่งระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม ให้กระทำได้ ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่หรือ พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา 5 เพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่ เกินสามสิบวันก็ได้

มาตรา 43 กรณีที่ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กเป็นผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็ก ถ้ามีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้กระทำผิดและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องนั้นจะกระทำทารุณกรรมแก่เด็กอีก ก็ให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นมีอำนาจกำหนดมาตรการควบคุมความประพฤติผู้นั้น ห้ามเข้าเขตกำหนด หรือห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เพื่อป้องกันมิให้กระทำการดังกล่าวและจะสั่งให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บนตามวิธีการที่กำหนดไว้ตามมาตรา 46 และมาตรา 47 แห่งประมวลกฎหมายอาญาด้วยก็ได้

หากยังไม่มีการฟ้องคดีอาญา หรือไม่ฟ้องคดีอาญาแต่มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำทารุณกรรมแก่เด็กอีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลตามมาตรา 5 เพื่อออกคำสั่งมิให้กระทำการดังกล่าว โดยกำหนดมาตรการควบคุมความประพฤติและเรียกประกันด้วยก็ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง หากศาลเห็นว่ามิเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อคุ้มครองเด็กมิให้ถูกกระทำทารุณกรรมอีก ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้ตำรวจจับกุมผู้ที่เชื่อว่า จะกระทำทารุณกรรมแก่เด็กมากักขังไว้มีกำหนดครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

การพิจารณาออกคำสั่งหรือการเรียกประกันตามมาตรานี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

มาตรา 44 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 พบเห็นหรือได้รับแจ้งจากผู้พบเห็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด ให้สอบถามเด็กและดำเนินการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก รวมทั้งสภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความเป็นอยู่ การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก และถ้าเห็นว่าจำเป็นต้องคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กโดยวิธีส่งเข้าสถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนา และฟื้นฟูก็ให้เสนอประวัติพร้อมความเห็นไปยังปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาสั่งให้ใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพ ที่เหมาะสมแก่เด็ก

ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 เห็นว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ ตามมาตรา 33 แต่ถ้าเห็นว่ายังไม่สมควรส่งตัวเด็กไปยังสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ก็ให้มอบตัวเด็กแก่ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่ยินยอมรับเด็กไปปกครองดูแลโดยอาจแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กตามมาตรา 48 หรือไม่ก็ได้ และเมื่อได้ปรึกษาหารือร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลที่จะรับเด็กไปปกครองดูแลแล้ว อาจจะวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันมิให้เด็กมีความประพฤติเสียหาย หรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด โดยให้ผู้ปกครองหรือ

บุคคลที่รับเด็กไปปกครองดูแลต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามความเหมาะสมดังต่อไปนี้

- (1) รมั้ควระวังมิให้เด็กเข้าไปในสถานที่หรือห้องที่ใดอันจะงุงใจให้เด็กประพฤตินไม่สมควร
- (2) รมั้ควระวังมิให้เด็กออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือไปกับผู้ปกครอง
- (3) รมั้ควระวังมิให้เด็กคบหาสมาคมกับบุคคลหรือคณะบุคคลที่จะชักนำไปในทางเสื่อมเสีย
- (4) รมั้ควระวังมิให้เด็กกระทำการใดอันเป็นเหตุให้เด็กประพฤดิเสียหาย
- (5) จัดให้เด็กได้รับการศึกษาอบรมตามสมควรแก่อายุ สติปัญญา และความสนใจของเด็ก
- (6) จัดให้เด็กได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของเด็ก
- (7) จัดให้เด็กกระทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

หากปรากฏชัดว่าผู้ปกครอง หรือผู้ที่รับเด็กไว้ปกครองดูแลละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กรับเด็กกลับไปดูแล

มาตรา 45 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุรา หรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หากฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์ และอาจวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามมาตรา 44 วรรคสอง หรือวางข้อกำหนดอื่นใดเพื่อแก้ไข หรือป้องกันมิให้เด็กกระทำความผิดอื่นอีกก็ได้

หากปรากฏว่าผู้ปกครองของเด็กฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา 39 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน และจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 46 ในกรณีที่ปลัดกระทรวง หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ส่งเด็ก เข้ารับการคุ้มครอง สวัสดิภาพหรือในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ออกข้อกำหนดให้เด็กทำงานบริการ สังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ตามมาตรา 45 หากผู้ปกครองไม่เห็นด้วยให้มีสิทธินำคดีไปสู่ ศาลตามมาตรา 5 ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันรับทราบคำสั่ง

มาตรา 47 วิธีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก นอกจากที่บัญญัติไว้ ในหมวดนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

3. แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Delinquency)

3.1 ความหมายของ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน(Juvenile Delinquency)

ปรัชญาในการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมุ่งเน้นในการแก้ไขฟื้นฟู ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี ทำให้มีมาตรการในการปฏิบัติต่อเด็กที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ที่มุ่งเน้นในการ ลงโทษผู้กระทำผิด ตั้งแต่ขั้นตอน การจับกุม การสอบสวน การฟ้องร้อง และพิจารณาพิพากษา คดีจนทำให้สังคมในปัจจุบันมุ่งความสนใจไปสู่การจำแนกพฤติกรรมระหว่างการกระทำผิดของ เด็กให้แตกต่างกับสภาพของอาชญากรรม กล่าวคือ ในกรณีที่เด็กกระทำผิดสังคมจะยอมรับว่าเด็ก เป็นเพียงผู้กระทำผิดกฎหมาย (Delinquency) ไม่เป็นอาชญากร (Criminal) ส่วนผู้ใหญ่กระทำผิด ถือว่าเป็นอาชญากรรม(Crime) และผู้กระทำผิดเป็นอาชญากร (Criminal) แต่อย่างไรก็ตาม ความหมายของการกระทำผิดของเด็ก (Juvenile Delinquency) จะมีความหมายที่กว้างกว่าการ กระทำผิดโดยผู้ใหญ่เนื่องจากพฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่รัฐได้ใช้อำนาจเข้าไปแทรกแซง เช่น ความผิดประเภทที่เรียกว่า “Status Offence” เช่น การหนีออกจากบ้าน การไม่สนใจเรียนหนังสือ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชน แตกต่างกันไปดังต่อไปนี้

ก. คือการกระทำอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เป็นการกระทำผิดทางอาญาแต่ เนื่องจากผู้กระทำผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน กฎหมายยังไม่ลงโทษแต่ใช้วิธีการพิเศษซึ่งต่างไปจาก ผู้ใหญ่ที่กระทำผิดกฎหมาย

ข. คือเด็กและเยาวชนที่ศาลได้พิสูจน์และพบความผิดว่าได้กระทำความผิดการละเมิด พระราชบัญญัติของประเทศหรือท้องถิ่น เขาอาจถูกตำรวจจับหรือส่งไปศาลโดยพ่อแม่หรือ โรงเรียน

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการกระทำผิดของเด็กหรือ เยาวชนมากยิ่งขึ้น สามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 แนวทางใหญ่ ๆ คือ

1. Legal Approach เป็นแนวความคิดทางด้านกฎหมายซึ่งจะมองการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนกว้างและคลุมเครือ กว่าความหมาย ของ อาชญากรรม (Crime) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาได้ 2 อย่างประกอบกัน คือ

1.1 เกณฑ์อายุ

พิจารณาตามเกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีทั้งอายุขั้นต่ำที่จะถือว่าเด็กอายุขั้นต่ำเท่าใดจึงจะเริ่มมีความรับผิดชอบอาญา และเกณฑ์อายุขั้นสูงที่จะกำหนดว่าอายุพ้นเกณฑ์ขั้นสูงไปแล้วถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว การกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำและขั้นสูงมีแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาถือ อายุ 7 ปี ลงมายังไม่มีความผิดทางอาญาเพราะสันนิษฐานเด็กขาดว่ายังไม่มีความร้าย อายุขั้นสูงคือ 17 ปี

1.2 เกณฑ์การกระทำผิด

การกระทำผิดของเด็กมิได้มีความหมายแคบ ๆ เฉพาะการกระทำผิดกฎหมายอาญาเท่านั้นแต่ได้หมายรวมไปถึงการประพฤติที่ไม่สมควรกับวัยของเด็กด้วยซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในสังคม โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังนี้

1.2.1 เด็กกระทำผิดกฎหมายอาญาทั่วไป เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ เป็นต้น

1.2.2 เด็กกระทำผิดที่เป็นการกระทำผิดของเด็กโดยเฉพาะหรือที่เรียกว่าเด็กที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบรรทัดฐานทางสังคมหรือบรรทัดฐานทางการศึกษา ซึ่งความผิดเหล่านี้ถ้าผู้ใหญ่กระทำไม่ถือว่าเป็นความผิด เช่น การหลบหนีออกจากบ้าน การหนีโรงเรียน การไม่เชื่อฟังบิดามารดา ประพฤติเสเพลอาจเรียกเด็กประเภทนี้สั้นๆ ว่าเด็กประพฤติผิด

1.2.3 เด็กไม่ได้กระทำผิดแต่เด็กนั้นมีลักษณะที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์คุ้มครอง เช่น เด็กอนาถ เด็กจรจัดไม่มีที่อยู่อาศัย เด็กที่บิดามารดาทอดทิ้ง ซึ่งบรรดาเด็กเหล่านี้ถ้าหากไม่ได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออาจจะกลายเป็นเด็กกระทำผิดได้

2. Personalistic Approach เป็นการมองทางด้านสถานภาพ ถือว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของกฎหมาย ที่จะกำหนดสถานภาพของบุคคลที่ประพฤตินั้นเช่นใดที่จะอยู่ในอำนาจและการควบคุมของศาล จึงทำให้สาธารณชนให้ความหมายของคำว่า อาชญากรรม(Criminal) และเยาวชนการกระทำผิด (Delinquency) ไม่แตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่ในสถานภาพความเป็นจริงแล้วบุคคลเหล่านั้นมีความแตกต่างกันเป็นอันมาก จนเป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจไขว้เขวว่า “สถานภาพ” และ “ประเภท”ของบุคคลเป็นสิ่งที่เดียวกันและคนประเภทเดียวกันก็คือคนที่มีความลักษณะส่วนตัวเหมือนกัน ทั้ง ๆ ที่สถานภาพทางกฎหมายของผู้กระทำผิดก็เป็นเรื่องที่ชัดเจนอยู่แล้วว่าขึ้นอยู่กับพฤติกรรม

3. Behavior Approach เป็นการมองในด้านพฤติกรรมที่ว่ากิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะบางอย่างเป็นการกระทำผิด จึงเป็นการกำหนดว่าเด็กที่กระทำผิด คือ เด็กที่ได้กระทำสิ่งเหล่านั้นและเยาวชนที่ไม่ได้กระทำก็คือคนดี ในขณะที่คำนิยามตามกฎหมายในเรื่องเยาวชนกระทำผิดเป็นอุปสรรคขัดขวาง ไม่ให้เราสามารถชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเด็กดีกับเด็กกระทำผิดได้เนื่องจาก

ก. บ่งลักษณะของการกระทำผิดไว้เป็นการทั่วไปมาก ครอบคลุมกิจกรรมที่อาจจะเป็นไป หรืออาจจะเกิดขึ้นได้มากมายหลายชนิด หรือ

ข. ในกรณีที่บ่งชี้ลงไปโดยเฉพาะเจาะจง ก็มักจะทำให้การกระทำผิดที่ระบุไว้ไม่แตกต่างไปจากสิ่งที่เยาวชนทั้งหลายกระทำกันอยู่ในขณะใดขณะหนึ่ง หลักฐานที่พอจะยืนยันได้ในเรื่องนี้ก็คือ การบัญญัติเอาความประพฤติที่มีความหมายอย่างกว้าง ๆ เช่น ไม่เคารพเชื่อฟัง ผู้ใหญ่ และความประพฤติเลวทราม รวมเข้าไว้กับการกระทำที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น สูบบุหรี่ ในที่สาธารณะสถาน ในฐานะที่เป็นการกระทำผิดกฎหมายด้วยกัน ผลสุดท้ายก็จะเป็นการกระทำผิดของเยาวชน อาจจะเป็นพฤติกรรมอะไรก็ได้ที่สร้างความกังวลใจให้แก่ผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องมากจนทำให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องหันไปพึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองให้ช่วยกัน

จะเห็นได้ว่าความหมายของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

(1) การกระทำผิดกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ซึ่งถ้าหากผู้กระทำผิดเป็นผู้ใหญ่สังคมจะมีความรู้สึกและเข้าใจว่าการกระทำดังกล่าวเป็นอาชญากรรมและผู้กระทำผิดเป็นอาชญากร แต่เมื่อผู้กระทำผิดเป็นเด็กหรือเยาวชนสังคมจะมองว่าเป็นเพียงพฤติกรรมเบี่ยงเบนและผู้กระทำผิดเป็นเพียงผู้กระทำผิดกฎหมายมิใช่อาชญากรแต่อย่างใด อันเนื่องมาจากแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมที่แตกต่างกัน

(2) การกระทำผิดหรือพฤติกรรมที่รัฐเห็นว่า มีความจำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงเมื่อผู้กระทำผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน ความผิด“Status Offence” เช่น การหลบหนีออกจากบ้าน การหนีโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งเมื่อเด็กกระทำการดังกล่าวรัฐเล็งเห็นว่าควรจะไปแทรกแซง ควบคุมดูแลเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวเพื่อเข้าไปแก้ไขปรับปรุงฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวให้กลับเข้ามาอยู่ในกรอบของสังคมและยังเป็นการป้องกันมิให้กระทำผิดใดๆ ที่รุนแรงหรือเลวร้ายมาก

3.2 สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

อาชญากรรมนั้นมิใช่เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงสาเหตุเดียว หากแต่มีสาเหตุต่าง ๆ หลายสาเหตุรวมทั้งปัจจัย ต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบด้วย ซึ่งอาจสรุปได้ว่าอาชญากรรมเกิดจากสาเหตุใหญ่ 2 ประการ คือ สาเหตุภายใน แยกออกได้เป็น สาเหตุทางชีววิทยา และสาเหตุทางจิตวิทยา และสาเหตุภายนอก แยกออกได้เป็น สาเหตุทางสังคม การศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม ย่อมจะมีผลดีและมีประโยชน์ต่อเจ้าพนักงานในการเลือกใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแต่ละคนไป ซึ่งสามารถสรุปถึงสาเหตุการกระทำผิดที่สำคัญดังนี้

ก. สาเหตุจากตัวผู้กระทำผิด

1. พันธุกรรม

2. ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ การที่เด็กมีร่างกายพิการซึ่งอาจเป็นมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นในภายหลังก็ตาม อาการของโรคย่อมจะทำลายสุขภาพจิตของเด็ก จนเกิดเป็นปมด้วยและเมื่อถูกเหยียดหยามจากสังคมรอบข้าง จนอาจจะทำให้เด็กกระทำผิดขึ้นได้

3. ภาวะแห่งจิต วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ รวดเร็ว จนทำให้มักเป็นคนที่มีอารมณ์รุนแรง ฉุนเฉียว และมักชอบแสดงพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นได้ในบางโอกาส แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่จะเป็นตัวเสริมสร้างให้แต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไป

4. สัญชาติญาณ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการทางเพศ ความก้าวร้าวชอบรุกรานผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้กระทำผิดได้

ข. สาเหตุครอบครัว

ครอบครัวนับว่าเป็นสถาบันแห่งแรกและสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยมีบิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดเป็นเสมือนครูคนแรกของเด็ก ดังนั้นถ้าบิดามารดา สั่งสอน เอาใจใส่ต่อเด็ก ย่อมจะทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นคนดีของสังคม แต่ถ้าครอบครัวใดไม่มีความพร้อมในการอบรมสั่งสอนหรือเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของเด็กอาจทำให้เด็กหลงไปกระทำผิดได้ โดยอาจมีสาเหตุมาจากครอบครัวแตกแยก บิดามารดาหย่าร้าง เด็กต้องอยู่กับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงอย่างเดียว เด็กจะเกิดปมด้วย ขาดความอบอุ่น หรือบิดามารดาไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร เด็กขาดความอบอุ่นในครอบครัว ก็จะไปไฝห่านอกบ้าน จึงเป็นช่องทางที่ง่ายต่อการที่เด็กจะไปคบหากับพวกมิจฉาชีพ หรืออาชญากร และถูกชักจูงให้กระทำผิด

ก. สาเหตุทางเศรษฐกิจ

1. ภาวะเศรษฐกิจของชุมชน บุคคลที่อยู่ในสังคมที่มีภาวะเศรษฐกิจที่เจริญแล้วมาตรฐานการครองชีพย่อมจะสูง ประชาชนอยู่ดีกินดี ทำให้มีแต่ความผาสุก แต่ในทางตรงข้ามถ้าหากประชาชนของสังคมที่มีภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรม ย่อมส่งผลให้บุคคลในสังคมได้รับความเดือนร้อนต่าง ๆ จนอาจเป็นเหตุให้บุคคลในสังคมก่ออาชญากรรมเพื่อความอยู่รอดในสังคม

2. ภาวะเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด ความยากจนย่อมเป็นเหตุหนึ่งที่บีบบังคับให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง จำต้องกระทำผิดเพื่อความอยู่รอดในสังคม

ง. สาเหตุจากปัญหาทางสังคม และสิ่งแวดล้อม

1. การศึกษาอบรม โรงเรียนหรือสถานศึกษาจะเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งจะมีความรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนอบรม ให้ความรู้ จริยธรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้สามารถเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมได้ ดังนั้นถ้าโรงเรียนหรือสถานศึกษาใด ขาดประสิทธิภาพในหน้าที่ดังกล่าว เช่น ครูอาจารย์ ไม่ทำตัวอย่างเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ ย่อมจะทำให้ลูกศิษย์ขาดความเคารพ เชื่อฟัง จนอาจพากันไปมั่วสุมและก่ออาชญากรรมในที่สุด

2. สภาพถิ่นที่อยู่อาศัย ครอบครัวใดมีถิ่นที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น สลัมหรือแห่งเสื่อมโทรม ซึ่งมักจะกลายเป็นแหล่งมั่วสุมของพวกมิจฉาชีพ เป็นที่รวมของยาเสพติดซึ่งจะทำให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีได้ง่าย จึงทำให้เด็กกระทำผิดได้ง่ายขึ้น

3. สถานรื่นรมย์ที่เป็นแหล่งอบายมุขต่าง ๆ เช่น สถานที่อาบอบนวดในคัลลัป บ่อนการพนัน นับว่ามีส่วนที่ทำให้เด็กและเยาวชนเสียคนเป็นจำนวนไม่น้อย เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กติดใจและทำให้เสียคนง่าย เนื่องจากเด็กจะต้องพยายามหาเงินทองเพื่อนำไปเที่ยวในสถานที่ดังกล่าว จนเป็นเหตุให้หาเงินมาโดยทุจริต เช่น ลักขโมย เป็นต้น

4. การติดยาเสพติดให้โทษ ยาเสพติดให้โทษเมื่อเด็กหรือเยาวชนเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วย่อมมีผลต่ออารมณ์และความประพฤติ เช่น ทำให้ประสาทหลอน ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจอย่างมากและเป็นที่ยังเกียจของสังคม สาเหตุที่เด็กหรือเยาวชนติดยาเสพติด มีหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ความอยากรู้อยากทดลอง หรือมีปัญหาทางครอบครัว จึงหาทางออกโดยการเสพยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญแห่งการกระทำผิดอื่น เช่น ลักขโมย เป็นต้น

5. สื่อมวลชนประเภทต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ปัจจุบันสื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อความคิดของเด็กหรือเยาวชนเป็นอย่างมากไม่ว่าจะในด้านดี

หรือด้านเสีย เช่น การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับอาชญากรรม ก็อาจจะเป็นแบบอย่าง ให้เด็กกระทำผิดตาม หนังสือลามกก็อาจเป็นสิ่งช่วยวน ให้เด็กกระทำผิดเกี่ยวกับเพศได้ เป็นต้น

3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่น

ทฤษฎีนี้อธิบายว่าสาเหตุของการกระทำผิดนั้น มิได้มีสาเหตุมาจากปัจจัยประการใดประการหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว แม้กระทั่งการกระทำผิดอย่างเดียวหรือประเภทเดียวกันก็อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการที่แตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตามก็ได้มีผู้พยายามศึกษาและวิจัยถึงสาเหตุของการกระทำผิดและได้สร้างทฤษฎีของตนขึ้นมา ซึ่งมีทฤษฎีที่น่าสนใจและควรแก่การสนใจ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีว่าด้วยลักษณะของบุคคล (Personal Traits) หรือองค์ประกอบในตัวบุคคล (Individual Make-up) ที่บกพร่องไม่สมบูรณ์ ทฤษฎีนี้กล่าวว่าลักษณะทางร่างกายก็ดี ลักษณะปัญญาที่ดี ลักษณะอารมณ์ที่ดี และลักษณะอื่นๆ หากได้เป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กเป็นอาชญากรรมไม่เว้นแต่สิ่งเหล่านี้แปรปรวนหรือบกพร่อง หรือพิการถึงขนาดที่บุคคลไม่อาจจะมีความสัมพันธ์กันสังคมหรือสิ่งแวดล้อมและไม่อาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นได้ สุพัตรา สุภาพ (2515: 69-70)

2. ทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุทางจิต (Psychogenic Theory) เออร์วิง คอฟแมน (Irving Kaufman) อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ 2515: 68-69) กล่าวว่าส่วนมากเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดมักมาจากบ้านแตกหรือพ่อแม่อารมณ์ไม่ดี พ่อแม่ประพฤติตนไม่เหมาะสม บุคคลพวกนี้จะให้ความรัก ความปลอดภัยแก่เด็กน้อยที่สุด และมักจะสนองความต้องการแบบไม่สม่ำเสมอ เด็กจึงมีความรู้สึกขาดพ่อแม่ การที่เด็กกระทำผิดจึงมีสาเหตุจากความรู้สึกขาดพ่อแม่ จากสาเหตุดังกล่าวนี้ นักจิตวิทยาเห็นว่าเด็กพวกนี้จะมองโลกไปในแง่ร้ายเพราะรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูถูกจากสังคม

3. ทฤษฎีว่าด้วยการคบหาสมาคมกับกลุ่มที่ไม่เหมือนกัน (Theory of Differential Association) ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีนี้คือ เอ็ดวิน เอช. ซัทเธอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) กล่าวว่าอัตราส่วนของการกระทำผิดคือน้อยเพียงใดนั้น เป็นผลมาจากลักษณะของการคบหาสมาคมระหว่างบุคคลในกลุ่มและการที่บุคคลเรียนรู้จากกลุ่ม

การที่บุคคลคบหาสมาคมในกลุ่มทำให้บุคคลรับเอาค่านิยม และพฤติกรรมของบุคคลอื่นมาถือปฏิบัติ ซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่ผิดหรือไม่ผิดนั้นขึ้นอยู่กับอัตราส่วนของการติดต่อสัมพันธ์

ทฤษฎีนี้ถือว่าพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีนั้น เป็นสิ่งที่ได้รับมาจากการเรียนรู้ตั้งแต่เล็กๆ จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต

1. ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อย (Subcultures Theory) ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีนี้คือ อัลเบิร์ต เค. โคเฮน (Albert K. Cohen) ทฤษฎีนี้อธิบายว่าการปฏิบัติของเด็กอาจจะขัดแย้งกับแนวทางของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น กล่าวคือ เด็กเหล่านั้นจะเรียนรู้เฉพาะวัฒนธรรมย่อยของพวกเขา ซึ่งวัฒนธรรมย่อยของพวกเขาเหล่านี้อาจจะขัดแย้งกับทัศนคติของผู้ใหญ่ (คือผู้ใหญ่เห็นว่าไม่ดีไม่งาม) กลุ่มเด็กพวกนี้จึงเกิดปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของสังคม เมื่อเป็นเช่นนี้กลุ่มเด็กจึงหันเข้ามารวมกลุ่มกัน และจะสร้างแบบแผนแห่งพฤติกรรมของตนขึ้นมา ซึ่งพวกเขาคิดว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

2. ทฤษฎีกฎโทษของการควบคุม (Containment Theory) ผู้เป็นต้นคิดทฤษฎีนี้คือ วอลเตอร์ ซี. เรคเลส (Walter C. Reckless) ทฤษฎีนี้เน้นว่าบุคคลจะยับยั้งไม่กระทำความผิดต่อเมื่อมีกลไกการควบคุมสูง กลไกการควบคุมภายนอก ได้แก่ความรักหมั่นดูแล ความผูกพันทางสังคมกับผู้อื่น สำหรับกลไกการควบคุมภายใน ได้แก่การควบคุมตนเอง ความคาดหวังที่มีเหตุผล การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง การมีความรับผิดชอบ ความสามารถอดทนต่อความคับข้องใจ การหาสิ่งชดเชยเพื่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ และอื่น (Gibbons 1976: 95)

นอกจากนี้ เรคเลส (Reckless, 1971: 470 – 480) ยังกล่าวว่า มีแรงอยู่สามแรงที่ผลักดันให้คนคอยกระทำความผิด ซึ่งได้แก่

1. แรงกดดันทางสังคม (Social Pressures) อันได้แก่ ความขัดแย้งกัน การทะเลาะกันภายในครอบครัว การถูกเอารัดเอาเปรียบ การขาดโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพ การมีฐานะที่ไม่ทัดเทียมกันและระบบของความมีชนชั้น ตลอดจนความไม่เป็นธรรมต่างๆ ทางสังคม

2. แรงดึงดูดทางสังคม (Social Pulls) อันได้แก่การคบหาเพื่อนเลว การเข้าร่วมกลุ่มกับผู้กระทำความผิด การถูกชักจูง ชักชวนหรือเชิญชวนจากผู้อื่นให้กระทำความผิดและการโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ

3. แรงปรารถนาภายใน (Inner Pushers) ได้แก่ความไม่พอใจ ความผิดหวัง ความเครียด ความโกรธ ความเกลียด ความกลัว ความก้าวร้าว ความอยากรวย อยากมีเกียรติ ความซิงดีชิงเด่น ความต้องการอย่างแรงกล้าและทันทีทันใด ความรู้สึกต่ำต้อย ความวิตกกังวล และอื่นๆ

3. ทฤษฎีสภาพไร้กฎหมาย (Anomie Theory) ทฤษฎีนี้เน้นในเรื่องความสำเร็จของชีวิต โดยถือเอาฐานะความร่ำรวย ความมีชื่อเสียง เกียรติยศและอำนาจมาตัวกำหนด เมื่อใดก็ตามที่ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่ต้องการ กับความถูกต้องของวิธีการที่บรรลุถึงเป้าหมายขาดสะบั้นลง การล่องละเมิดต่อบรรทัดฐานทางสังคมก็จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะ

พวกคนชั้นต่ำๆ เช่น พวกที่อาศัยอยู่ในสลัม ต้องดิ้นรนขวนขวายหาเงินทอง บางครั้งความจำเป็นบีบบังคับอาจจะต้องทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย สภาพการดำเนินชีวิตที่ไร้กฎหมายเป็นสิ่งนำทาง ทำให้ผู้ประพฤติกฎไม่ออกระหว่างความถูกต้องชอบธรรมและความคิดมิชอบ อาชญากรรมหรือการกระทำผิดของเด็กก็เกิดจากสภาพความคิดที่ไม่ชอบธรรมนั่นเอง โดยเฉพาะมักจะเกิดในหมู่ที่ด้อยการศึกษาและทางเศรษฐกิจเสียเป็นส่วนใหญ่

4. ทฤษฎีหลายสาเหตุ (The Multiple Factor of Causality) นักอาชญาวิทยาหลายท่านยอมรับกันว่า การกระทำผิดของบุคคลมิใช่เกิดขึ้นจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ ทั้งทางด้านชีววิทยาและด้านสังคม โดยเฉพาะทางด้านสังคมดูเหมือนจะมีอิทธิพลมากกว่าเด็กที่กระทำผิดมักจะเป็นเด็กที่พบเห็นแต่การกระทำที่ไม่ถูกต้องที่คอยเลี่ยมสอนให้เขากระทำผิดเรื่อยไป ชีวิตที่อดอยากยากแค้นหรือผิดหวัง ขาดความอบอุ่นและอื่นๆ จะช่วยหล่อหลอมชีวิตของเขาให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนร่วมโลก และปลูกฝังค่านิยมที่ผิดๆ ให้แก่เขา นอกจากนี้ความกดดันต่างๆ ความทุกข์ทรมานที่เขาได้รับเป็นประจำอาจจะทำให้เขาเกิดความบกร่องทางจิตใจและกระทำความผิดลงไปได้ง่ายขึ้น (Smith and Berlin, 1974: 6-8)

5. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theory) ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิเคราะห์มีความเชื่อว่า บุคคลที่กระทำผิดคือผู้ที่ปฏิบัติตามไปตามสันดานดิบ (id) ขาดการควบคุม ขาดสติ ขาดวัฒนธรรมและคุณธรรม (Schafer S. and Knudten R.D., 1970: 72)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ อธิบายว่าจิตที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานของคนเราแบ่งเป็นสามระบบ คือ

1. สันดานดิบ (Id) เป็นส่วนที่ประกอบด้วยความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ คือ ความต้องการทางเพศและความก้าวร้าว เป็นรากฐานของสัญชาตญาณที่มีมาแต่กำเนิดเป็นตัวผลักดันให้คนเขาแต่แสดงพฤติกรรมออกมาตามความพอใจโดยไม่ฟังเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้นมีความอยากอยู่เสมอ เป็นสันดานอย่างสัตว์

2. อัจตนา (Ego) เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมอันเกิดจากความต้องการของ Id ให้แสดงออกในทางที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคม Ego เป็นตัวคอยเหนี่ยวรั้ง Id ไว้ จึงมีความขัดแย้งกันตลอดเวลา

3. สติ (Superego) เป็นส่วนที่เกิดจากการเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมของสังคม และการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ในสังคม จึงเป็นตัวที่มีหน้าที่สร้างอุดมคติ (Ideal) ที่พึงปรารถนาของสังคมเป็นมโนธรรม (Conscience) ที่คอยเตือน Ego ให้รู้ว่าสิ่งใดผิด ไม่ควรทำ

คนเรานั้นเกิดมาพร้อม Id ส่วน Ego และ Superego นั้นค่อยๆ พัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ ประสบการณ์ในวัยเด็กและองค์ประกอบทางเพศมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตและชีวิตของมนุษย์มาก ระบบทั้งสามดังกล่าวต้องต่อสู้ มีความขัดแย้ง ต้องปรับตัวกันตลอดเวลา ถ้าการกระทำบางอย่างของคนไม่ถูกต้อง ผิดทำนองคลองธรรม Ego ก็คอยห้ามไว้ ไม่ให้ทำ เมื่อถูกห้ามความรู้สึกลึกซึ้งอยากทำนั้นก็จะถูกเก็บกดลงไปในจิตใต้สำนึก (Unconscious Mind) เมื่อถูกเก็บกดไว้นานๆ บางครั้งเมื่อ Ego และ Superego อ่อน การกระทำผิดก็อาจเกิดขึ้นได้

3.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้การปรับพฤติกรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้ (พรรณี ชูทัยเจนจิต 2538: 269-271) ทฤษฎีการเรียนรู้จะอธิบายว่าพฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงอย่างไร อาจให้นิยามของการเรียนรู้ได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเนื่องมาจากประสบการณ์ (เป็นสาเหตุที่ว่าทำไมคำอธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้และทฤษฎีพฤติกรรมจึงคล้ายคลึงกัน)

ทฤษฎีการเรียนรู้ 2 กลุ่ม ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา คือ

1. พฤติกรรมนิยม หรือ Behaviorism หรือ (Stimulus – Response Associationism)
2. พุทธนิยม หรือ cognitive – Field Theor (พรรณี ชูทัยเจนจิต 2528: 269-271)

กลุ่ม Associationists

มองเห็นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นเนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus – คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม) และการตอบสนอง (Response – คือ ตัวพฤติกรรมนั่นเอง) ในปัจจุบันมักจะเรียกนักทฤษฎีกลุ่มนี้ว่า “พฤติกรรมนิยม” (Behaviorism) ซึ่งเน้นเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้เท่านั้นในการเรียนรู้

กลุ่ม Cognitive – Field Theorists

เน้นความสำคัญของกระบวนการคิด ซึ่งเกิดขึ้นในตัวบุคคลในช่วงของการเรียนรู้ ฉะนั้น สนใจกับ Stimulus – Response เป็นอันดับรอง กลุ่มนี้มองเห็นว่า กลุ่ม S – R อธิบายเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้เพียงในสิ่งที่เป็นพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเท่านั้น มิได้คำนึงว่าการเรียนรู้นั้นต้องประกอบด้วยการจัดเรียงเรียงความคิดเดิม หรือประสบการณ์เดิม เข้าเป็นความคิดใหม่ ฉะนั้น จุดเน้นของกลุ่ม Cognitive จึงมิใช่อยู่ที่สิ่งที่สังเกตได้ แต่อยู่ที่กระบวนการคิด ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างสิ่งเร้า การตอบสนอง

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหา

4.1 แนวคิดทฤษฎีแก้ไข้ปัญหา

ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีนี้คือ Helen Harris Perlman เมื่อ ค.ศ. 1957 เห็นว่า ชีวิตมนุษย์ทุกวินาทีตั้งแต่เกิดจนตายคือ กระบวนการแก้ไข้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ทั้งโดยจิตรู้สำนึก (Conscious) และจิตไร้สำนึก (Unconscious – ความทรงจำที่บุคคลไม่สามารถรำลึกถึงได้ แต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือความคิดของเขา ซึ่งจะปรากฏออกมาในขณะที่บุคคลถูกสะกดจิต ปลั่งเปลือหรือนอนหลับ)

กระบวนการแก้ไข้ปัญหาตามทฤษฎีนี้เป็นกระบวนการทำหน้าที่ของอัตตา (Ego) ในการจัดการกับปัญหา อันเป็นการที่บุคคลรับรู้สภาพความเป็นจริงทั้งภายนอกและภายในตนเอง แล้วปฏิบัติกริยาต่างๆ กันต่อสภาพความเป็นจริงที่รับรู้ นั้น เป็นต้นว่า แปลความหมาย ปรับเปลี่ยน ปกป้อง หรือคุ้มครอง หรือเข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งก็คือเข้าไปเผชิญและจัดการกับปัญหาที่ประสบอยู่นั้นเอง และบางครั้งก็อาจอยู่ในสถานะรู้สึกตัว มีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ (รู้สำนึก) หรือไร้สำนึก หรืออยู่ใต้สำนึก (Preconscious – ความทรงจำที่สะสมไว้ในสมอง มีลักษณะกลางเลือน และสามารถนำมาใช้ได้ถ้าต้องการ เช่น นำมาแก้ไข้ปัญหา) ก็ได้

ตามปกติ อัตตาของบุคคลจะทำหน้าที่รวม 4 ประการ คือ รับรู้ความต้องการในตัวเอง รับรู้ความเป็นจริงของโลกภายนอก ประสมประสานการรับรู้ทั้งสองอย่างและเลือกหนทางตอบสนองความต้องการ โดยอาศัยหลักความเป็นจริงและวางแผน รวมทั้งจัดการกับพฤติกรรมที่รู้สำนึกของคนเรา ฉะนั้น กระบวนการแก้ไข้ปัญหาในทัศนะของ Perlman ก็คือ กระบวนการใช้พลังอำนาจของอัตตาในการจัดการกับปัญหา ซึ่งสมมติฐานสำคัญของทฤษฎีแก้ไข้ปัญหาก็คือ การที่บุคคลไม่สามารถเผชิญหรือจัดการกับปัญหาของตนเองได้ ก็เนื่องมาจากวิถีทางที่จะแก้ไข้ปัญหา 3 ประการ ต่อไปนี้บกพร่อง หรือหดยหายไปอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด ได้แก่

- แรงจูงใจที่จะจัดการหรือแก้ไข้ปัญหาอย่างเหมาะสม
- สมรรถนะที่จะจัดการหรือแก้ไข้ปัญหา
- โอกาสที่จะพบ เผชิญ หรือทำให้ปัญหานั้นลดน้อยลงหรือหมดไป

(จिरาลักษณ์ จงสถิตมัน 254: 11-13)

4.2 แนวคิดทฤษฎีชุมชนบำบัด (Community Theory)

แนวคิดทฤษฎีชุมชนบำบัด (Community Theory) หรือ TC เป็นกระบวนการที่ให้บริการแก่ผู้รับบริการ และเป็นที่ยอมรับมาหลายปีแล้ว การให้บริการส่วนใหญ่จะรวมถึงการให้บริการแก่ผู้รับบริการที่คิดยาเสพติด และมีปัญหาในทางจิตศาสตร์

แต่ในปัจจุบันชุมชนบำบัดได้กลายเป็นแนวคิดเบื้องต้นของการเรียนรู้ทางสังคม และขยายการให้บริการมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากรวมไปถึงครอบครัว การศึกษา ความปรารถนา การแพทย์ และสุขภาพจิตอีกด้วย สัดส่วนของผู้ให้บริการได้เปลี่ยนแปลงไปโดยเพิ่มสัดส่วนผู้เชี่ยวชาญในการให้บริการทางสุขภาพจิตแบบดั้งเดิม การแพทย์และการศึกษาที่ครอบคลุมมากขึ้น

ในสถาบันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล ที่พักสำหรับผู้ต้องการช่วยเหลือและสถานที่พักอาศัยต่างๆ จะเห็นได้ว่ามีปัญหาต่างๆ ทั้งการดื่มสุรา การลักลอบขายยาเสพติด ปัญหาความรุนแรงทางเพศ ชุมชนบำบัดจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่น่าสนใจในสถาบันเหล่านี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการให้คนหลุดพ้นจากยาเสพติด และมีปรัชญาที่ว่า “คนเราจะต้องมีชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม” เข้าสู่ระบบการศึกษาและเตรียมพร้อมที่จะเข้าโรงเรียนและชุมชนต่อไป

วิวัฒนาการของชุมชนบำบัดเปลี่ยนไปในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยมีการแข่งขัน มีจุดยืน และยึดหยุ่นมากขึ้น อย่างไรก็ตามวิวัฒนาการของชุมชนบำบัดก็ยังคงต้องการที่จะมีเค้าโครงและแนวคิดที่จะนำไปสู่การวิจัยที่ก้าวหน้า ซึ่งจะนำไปสู่การฝึกฝน ฝึกหัดและเกิดการพัฒนาต่อไป โดยความต้องการนี้มีความจำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นถึง 2 ประเด็น คือ วิธีการที่หลากหลายและกระบวนการทดลองที่ซับซ้อนมากขึ้น

การปรับปรุงทฤษฎีชุมชนบำบัด เมื่อผู้รับบริการใหม่ซึ่งมีความแตกต่างของถิ่นที่อยู่อาศัย โดยนำไปสู่การทดลองตามที่ได้ตกลงไว้และแผนงานที่แตกต่างระหว่างความเป็นอยู่ ก็ยังคงดำเนินถึงประสิทธิภาพของแนวคิดวิธีการของ TC และวัตถุประสงค์อยู่มาก

กระบวนการทดลองจะเป็นสิ่งพิสูจน์ว่า TC จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ กระบวนการที่ทำการทดลองขาดๆ หายๆ จะเป็นการที่จะทำให้ชุมชนบำบัดขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งหากขาดความเชื่อมโยงที่กระหว่างวิธีการบำบัด สาเหตุของผู้รับบริการเปลี่ยนไปชุมชนบำบัดก็จะไม่กระอักซัดและพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้น้อยลง ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ข้อตกลงของชุมชนบำบัดจะต้องนำไปสู่ความเข้าใจในความสัมพันธ์และต้องใช้เวลาในรายละเอียดของวิธีการต่างๆ อีกทั้งต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลอีกด้วย

การรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงทำไมและอย่างไรของปัจเจกบุคคล เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในชุมชนบำบัดที่จะเริ่มต้นในการทดลอง

มุมมอง / กระบวนการและวิธีการในมุมมองของชุมชนบำบัด

ชุมชนบำบัด จะสามารถสังเกตได้จากกระบวนการหลัก 2 กระบวนการ ในการทดลองเกี่ยวกับยาเสพติด ประการแรกชุมชนบำบัดจะเสนอให้เห็นถึงการทดลองที่เป็นระบบ ซึ่งช่วยแนะนำในเรื่องมุมมองของโทษจากยาเสพติด บุคคลผู้เสพ การหวนกลับมาเสพ และการใช้ชีวิต ประการที่สอง การบำบัดในช่วงแรกและครูผู้ให้การบำบัดเปรียบได้กับชุมชน ซึ่งจะรวมไปถึงสิ่งแวดล้อมในสังคม เพื่อน และสมาชิกผู้ให้การบำบัดจะมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงบุคคล ให้บริการและคำแนะนำในกระบวนการทั้งหมด ดังนั้น ชุมชน อธิบายได้คือ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นและเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ง่ายคายนามาก

มุมมองต่อเรื่องโรค

ความรุนแรงของยาเสพติด อาจเรียกได้ว่าเป็นโรคชนิดหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะมีการเสนอถึงเรื่องปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำรงชีวิตอยู่ได้ การเรียนรู้ พฤติกรรม และอารมณ์ยังดูเหมือนว่าปัญหาในการรักษาทางการแพทย์ ความคิดก็ยังคงทำให้ไม่สามารถตระหนักในความเป็นจริงในตนเอง หรือองค์กรต่างๆ ในสังคมก็เกิดความสับสนและการไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม อีกทั้งยังมีการนำไปสู่การขาดทักษะในด้านการสะกดคำ การอ่าน การเขียนและการแทนสัญลักษณ์อีกด้วย

ความรุนแรงนี้เหมือนกับเกิดจากพฤติกรรมที่กำหนดไว้อย่างซับซ้อน ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมการใช้ยา องค์ประกอบทางสรีระก็เป็นสิ่งสำคัญ แต่ความสัมพันธ์ในลำดับอื่นๆ ในพฤติกรรมที่ขาดหายก็จะนำไปสู่การกลับไปใช้ยาได้อีก ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาติดยาไม่ได้เกิดจากยาเสพติด แต่เกิดจากตัวของผู้เสพเองมากกว่า ชุมชนบำบัดจึงมุ่งไปสู่การปรับอุปนิสัยมากกว่า

มุมมองต่อบุคคล

มีจำนวนผู้รับบริการมากมายที่ขาดแรงจูงใจในการใช้ชีวิต ใช้เวลาว่างและการศึกษาหลายครั้งที่ผู้รับบริการถูกปฏิเสธจากสังคม เพราะการเสพยา ชุมชนบำบัดจะสามารถเกี่ยวเนื่องจากอุปนิสัย กระบวนการพัฒนาสังคม อีกทั้งการใช้ชีวิตตามที่เลือกเองของผู้รับบริการ

ความรุนแรงของการใช้ยาเต็มไปด้วเรื่องราวของจิตเวชศาสตร์ การถูกกระทบกระทั่งของบุคคล ซึ่งการปรับอุปนิสัยจะเหมาะสมกับผู้รับบริการเพราะจะสามารถกลับไปใช้ชีวิตตามชอบ และสามารถหลุดพ้นออกจากยาเสพติดได้

จะเห็นได้ว่าการจัดระบบความแตกต่างในสังคม การนำความคล้ายคลึงกันของผู้ได้รับความรุนแรงมารวมแก้ไข จะทำให้ปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะปัญหาสังคม การเรียนรู้ ทักษะทางด้านอารมณ์ และการพัฒนาทางจิตเวชศาสตร์ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการไม่ตระหนักในคุณค่าของตนเอง มีบุคลิกภาพที่เลวร้ายหรือสังคมไม่ยอมรับลดลง

สิ่งสำคัญที่สุดคือ ชุมชนบ้ำบัดต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของ ผู้รับบริการให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนที่สุด แต่ผู้รับบริการจำเป็นต้องกระทำตามกฎของการ ปกครองที่เหมือนกัน

มุมมองต่อการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง

ชุมชนบ้ำบัดจะเห็นคุณค่าของการช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง การเรียนรู้สังคม ความ เจริญเติบโต และการมีสุขภาพที่ดี

สิ่งที่พึงตระหนักคือ ความเป็นปัจเจกบุคคลของตนเองและผู้อื่นในสังคม ซึ่งรวม ไปถึงความถูกต้องและความซื่อสัตย์ มีใจรักการทำงาน การเรียน เชื่อมมั่นในคุณค่าของตนเอง รับผิดชอบต่อผู้อื่น ครอบครัว สังคม และเป็นประชาชนที่ดีของประเทศ

มุมมองต่อการชดเชยสิ่งที่ขาดไป

จุดมุ่งหมายด้านจิตเวชศาสตร์ของชุมชนบ้ำบัดคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้าน ลบ ความคิด ความรู้สึก จุดมุ่งหมายด้านสังคมของชุมชนบ้ำบัดคือ การรับผิดชอบที่นำไปสู่การ พัฒนาการเลิกใช้ยาเสพติด ซึ่งการชดเชยสิ่งที่ขาดไปจะรวบรวมจุดหมายทั้ง 2 เข้าด้วยกัน การ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องอาศัยจิตใจ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ เช่น อารมณ์ ทักษะ ทศนคติ และขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และตำแหน่งในสังคมของบุคคลนั้นๆ องค์ประกอบของการ ชดเชย คือ

1. การชดเชยเป็นกระบวนการพัฒนา ชุมชนบ้ำบัดสามารถเพิ่มพูนการเรียนรู้ สามารถสร้างแรงขับที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่มีอยู่
2. เป็นแรงขับ การชดเชยหมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงแรงกดดันทั้งทางบวกและ ลบ การขับเคลื่อนความกดดันภายนอกจะสามารถเคลื่อน ไปสู่องค์ประกอบที่แท้จริงภายในได้ วิธีการปรับอุปนิสัยจะเป็นแรงขับที่จะสามารถแผ่ขยายแรงขับเคลื่อนภายในปัจเจกบุคคลซึ่งการ บำรุงอบรมจะเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างตัวผู้รับบริการและสภาวะแวดล้อมของการบ้ำบัด
3. เป็นการพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ชุมชนบ้ำบัดจะกระทำต่อปัจเจก บุคคลในสภาวะแวดล้อมของชุมชนบ้ำบัดเองรวมไปถึงผู้ให้บริการและผู้รับบริการคนอื่นด้วย ในการ ที่จะให้เกิดการทำงาน การจัดกลุ่ม ประชุม สัมมนาและมีความคิดสร้างสรรค์ร่วมกันการพึ่งพาตนเอง จะเป็นการที่ปัจเจกบุคคลมีส่วนช่วยในกระบวนการเปลี่ยนแปลงส่วนการพึ่งพาซึ่งกันและกันจะเป็น การที่ปัจเจกบุคคลมีส่วนช่วยเหลือในการที่จะเปลี่ยนแปลงผู้อื่น ทั้งในเรื่องการชดเชย การ เจริญเติบโต และการมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข โดยมีการเข้ากลุ่ม กำหนดบทบาทกันเอง และช่วยเหลือ เพื่อนฝูง

4. เป็นการเรียนรู้สังคม การชดเชยจะเป็นการหมายรวมถึงการที่จะเรียนรู้ได้อย่างไร และการเรียนรู้จะเกิดกับใครได้บ้าง ซึ่งการเรียนรู้นั้นจะเกิดขึ้นได้จากการกระทำและการมีส่วนร่วมในการที่เป็นสมาชิกของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อนำไปสู่การกำหนดบทบาทของตนเองในสังคม ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือการเรียนรู้ที่จะมีวิถีชีวิตบทบาท และมีส่วนร่วมในสังคม การช่วยเหลือมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น การเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

กระบวนการชุมชนบำบัดมีวิธีการคือ

1. การกำหนดบทบาทร่วมกันในสังคม คือ ปึงเจกบุคคลทุกคนจะสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนบำบัดซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงบทบาทในสังคม ดังนั้น ปึงเจกบุคคลจะสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงตนเองและผู้อื่น

2. การมีผลสะท้อนกลับสู่สมาชิก คือ ปึงเจกบุคคลมีส่วนร่วมสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง สมาชิกของชุมชนบำบัด มีการใช้การสังเกตและมีส่วนที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำร่วมกันทั้งหมดของสมาชิก

3. สมาชิกจะเป็นเหมือนรูปแบบของกฎเกณฑ์ คือผู้มีส่วนร่วมบางคนพยายามที่จะต่อสู้กับกระบวนการเปลี่ยนแปลงบทบาท ดังนั้นสมาชิกจะต้องบอกได้ว่าพวกเขาเหล่านั้นจะสามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

4. รูปแบบทางเลือกเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของปึงเจกบุคคล คือ ปึงเจกบุคคลมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงผู้อื่น มีการใช้การเรียน การฝึกหัด และพฤติกรรมบำบัดเข้ามาใช้ในกลุ่ม รวมทั้งมีการพบปะสังสรรค์ การสัมมนา การทำงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ที่จำเป็นต่อไปในภายภาคหน้าได้

5. การรวมกันระหว่างบรรทัดฐานและคุณค่า คือ กฎเกณฑ์และบรรทัดฐานของสังคม จะเป็นตัวป้องกันสังคม อีกทั้งความเชื่อและคุณค่าจะเป็นส่วนช่วยที่จะทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองและมีชีวิตที่ปกติสุข ซึ่งชุมชนบำบัดได้สังเกตเห็นถึงความเป็นพื้นเมืองและวัฒนธรรมจะมีส่วนที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้กับสมาชิก

6. โครงสร้างและระบบ คือ โครงสร้างการทำงาน บทบาทในการจัดการจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะเป็นทักษะเฉพาะทางที่สำคัญและคงทน อีกทั้งเป็นการสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในชุมชนด้วย

7. การสื่อสารที่เปิดกว้าง คือ ชุมชนบำบัดจะมีวัตถุประสงค์ของการใช้การสื่อสารเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดประสบการณ์ทั้งเรื่องส่วนตัว ความรู้สึก ความคิด เพื่อนำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงให้สมาชิกทุกคนเปิดเผย ร่วมปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน

8. สัมพันธภาพ คือ สร้างเสริมมิตรภาพระหว่างปัจเจกบุคคล เพื่อน ผู้ดูแล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะสัมพันธภาพจะนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายของสังคมได้ต่อไป

ส่วนประกอบของชุมชนบำบัด

1. การแบ่งแยกสังคม เป็นการแยกผู้รับบริการออกจากองค์กรหรือสถาบันที่แวดล้อมไปด้วยความรุนแรงจากปัญหาต่างๆ

2. สภาพแวดล้อมของชุมชน ในชุมชนบำบัดจะมีการสร้างสภาพแวดล้อมขึ้นมา โดยมีการกำหนดกิจกรรมให้เลือกทำ มีการจัดตั้งหัวหน้า มีการกำหนดหน้าที่ มีตารางในการทำกิจกรรม ซึ่งทุกคนจะรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการผูกพันร่วมมือร่วมใจกัน

3. กิจกรรมในชุมชน ซึ่งจะมีการให้บริการทั้งทางด้านการบำบัดและการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล มีกิจกรรมที่สามารถเลือกทำได้ ทั้งการรวมกลุ่มการทำงานอดิเรกในยามว่าง มีการจัดงานพิธีการทั้งทางศาสนา รวมถึงงานวันเกิดด้วย

4. หน้าที่และบทบาทของผู้ดูแล จะต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและอาจทั้งเป็นทางเฉพาะด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์ กฎหมาย การศึกษา เป็นต้น ผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือกับรูปแบบของชุมชนบำบัด และมีทักษะในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลอื่นๆ ได้ด้วย อีกทั้งบทบาทของผู้เชี่ยวชาญและผู้ดูแลทุกคนจะต้องตระหนักถึงสมาชิกทุกคนในชุมชน ทั้งในด้านการมีส่วนร่วม รวมทั้งการให้คำแนะนำถึงวิธีการพึ่งพาตนเองแก่สมาชิกในชุมชนได้

5. บทบาทที่เท่าเทียมกัน กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม จำเป็นที่ผู้รับบริการจะต้องตระหนักถึงจำนวนและคุณภาพของบทบาทด้วย เพราะในชุมชนจะต้องมีทั้งผู้อาวุโสและผู้ค้อยาวุโส ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องกำหนดบทบาทที่หลากหลายและชัดเจนเพื่อให้ชุมชนมีความมั่นคงมากขึ้น

6. จัดโครงสร้างของวันชุมชนบำบัดจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะชดเชยให้แก่ผู้รับบริการคือ จำเป็นต้องมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับโรคและปัญหาเฉพาะอย่างของผู้รับบริการ โครงสร้างของกิจกรรมชุมชนจะเป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะจัดการกับโครงสร้างของตัวเอง ผู้รับบริการเอง โดยอาจเป็นการวางแผน วัตถุประสงค์ต่างๆ ดังนั้นจึงต้องกำหนดเวลาที่แน่นอน มีตารางที่เป็นทางการในแต่ละวันเพื่อความเหมาะสมทั้งกิจกรรมที่ช่วยบำบัดและกิจกรรมการเรียน

7. รูปแบบที่เป็นทางการ กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การพัฒนาต้องเป็นการบำบัดที่มีข้อตกลงที่ตกลงและวางแผนร่วมกันขององค์กร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละรูปแบบ และเปลี่ยนแปลงให้ปัจเจกบุคคลมีพัฒนาการที่ดีขึ้นต่อไป

8. การบำบัดและการศึกษา กระบวนการพึ่งตนเองจะต้องสามารถที่จะทำให้ ผู้รับบริการมีความรับผิดชอบในการจัดการในแต่ละวัน ทั้งกิจกรรมทำความสะอาด เตรียมอาหาร การเข้ากลุ่มสัมมนา และทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งชุมชนบำบัดเน้นผลจากการบำบัดและการศึกษาเป็นลำดับ เพราะจะนำไปสู่การมีส่วนร่วม พัฒนาทักษะ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อตนเอง เพื่อไปสู่ การพัฒนาระดับโครงสร้างของจิตใจและทักษะชีวิต

9. หลักของชุมชนบำบัด จะเป็นการคำนึงถึงการพึ่งตนเองเพื่อมีชีวิตที่ดีขึ้น มีการ รวมกลุ่มทำกิจกรรม การปรึกษาหารือในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน รวมทั้งสามารถที่จะอ่าน เขียน สื่อ ความคิดให้ได้ เหมือนกับหลักสูตรของโรงเรียนต่างๆ ไป

10. การรวมกลุ่มกับเพื่อน ทั้งในด้านการบำบัด การเรียน และการช่วยเหลือซึ่ง กันและกัน วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มคือ เพื่อให้เกิดคำแนะนำซึ่งกันและกัน โดยให้เพื่อนที่มี ปัญหาแบบเดียวกันมาพูดคุยให้คำแนะนำให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีขึ้น ซึ่งผู้ดูแลจะต้อง จัดการแบ่งกลุ่มและให้คำแนะนำแต่ละกลุ่มด้วย

11. การฝึกฝนที่จะตระหนักในคุณค่าของตนเอง การป้องกันโดยการให้การบำบัด และการศึกษาเป็นการเสริมสร้างให้ปัจเจกบุคคลสำนึกและมีสติในการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และสำนึกในสิ่งแวดล้อมของสังคม รวมทั้งมีพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีต่อคนอื่นด้วย

12. ฝึกฝนที่จะเสริมสร้างอารมณ์ เป็นการสร้างแรงขับเคลื่อนให้บุคคลเกิด ความคิดที่เหมาะสมต่อตนเองและระบบของสังคม รวมทั้งให้เกิดการจัดการถึงความรู้สึกของ ตนเอง ค้นหาคำว่าความรู้สึกที่เป็นเอกลักษณ์ของปัจเจกบุคคลจะเป็นอย่างไร รวมทั้งผู้อื่นและสังคม ด้วย

13. การวางแผนให้การบำบัด การคำนึงถึงช่วงเวลาในการให้การบำบัด เป็นสิ่งที่ สำคัญ ชุมชนบำบัดจะมีเป้าหมายในการพัฒนาโดยใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลง จะต้องดูว่า ปัจเจกบุคคลจะต้องอยู่ในกระบวนการนานเท่าใด เพื่อให้มีระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการบำบัด

14. การดูแลที่ต่อเนื่อง เมื่อขั้นตอนต่างๆ ในการบำบัดเสร็จสมบูรณ์แล้ว การ ให้บริการหลังการบำบัดเป็นสิ่งสำคัญในรูปแบบชุมชนบำบัด เพื่อที่จะดูว่าปัจเจกบุคคลสามารถ พึ่งตนเองได้จริงหรือไม่ มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายกับเพื่อน รวมทั้งชุมชนบำบัดอาจยังคงให้บริการ ในเรื่องของการศึกษา สุขภาพจิต สังคม และบริการอื่นๆ หลังการบำบัดได้อีกต่อไป

กระบวนการปฏิบัติในชุมชนบำบัด

ชุมชนบำบัดจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง วิธีการและรูปแบบของ กระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะแสดงให้เห็นถึงมิติต่างๆ ในพฤติกรรม ความ เข้าใจ และประสบการณ์ การป้องกันจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถนำมาใช้ในยุทธวิธีของการ

เปลี่ยนแปลงได้ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อพัฒนา ซึ่งสามารถให้รายละเอียดตามขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของกรอบแนวคิดกระบวนการนี้คือ การป้องกันมิติต่างๆ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และการเปลี่ยนแปลงแต่ละขั้น

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกัน

ในชุมชนบำบัด กิจกรรมทุกกิจกรรมเกิดจากการบำบัดและการศึกษา กิจกรรมจะต้องเป็นการร่วมกันทำ รวมทั้งเป็นการป้องกันเพื่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงของปัจเจกบุคคล วัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสอนหรือการบำบัดจะต้องแสดงให้เห็นถึงวิธีการของชุมชน จะต้องจัดขอบเขตของกิจกรรมและต้องให้รายละเอียดของบุคลิกลักษณะต่างๆ ของผู้รับบริการได้ กิจกรรมของชุมชนบำบัดต้องสามารถจัดรูปแบบของการป้องกัน โดยมีหลักการจัดการ 3 ประการคือ สามารถทำให้เกิดการบำบัดและการเรียนรู้ เป็นการจัดการทางด้านชุมชนและการแพทย์ และส่งเสริมความเป็นชุมชน

กิจกรรมและการป้องกัน จะต้องคำนึงถึง

1. คุณลักษณะของการป้องกันที่อาจต้องเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ และใช้กับชุมชนหรือปัจเจกบุคคล
2. ความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของกิจกรรมเพื่อการป้องกัน
3. การป้องกันที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ คือ เป็นทางการจะเป็นการประชุมพิจารณาร่วมกันของผู้ดูแล หากไม่เป็นทางการก็จะเกิดจากการไม่ได้วางแผนต่อกิจกรรมนั้นๆ
4. การป้องกันชุมชนโดยทั่วๆ ไป ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนกิจกรรม การเข้ากลุ่มโครงสร้างการทำงาน ให้สมาชิกเข้าใจร่วมกัน
5. การป้องกันชุมชนแบบเฉพาะเจาะจง คือ เลือกสรรกิจกรรมให้สมาชิก ต้องมีการเฉพาะเจาะจง เช่น ต้องกระทำเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่พิเศษจริงๆ ไม่ใช่เมื่อไรก็ได้
6. การป้องกันเฉพาะราย จะต้องเฉพาะเจาะจงไปที่พฤติกรรมของปัจเจกบุคคล โดยให้มีการเผชิญหน้ากัน มีการรับรองร่วมกัน แนะนำ อาจเป็นกลุ่มช่วยกันก็ได้

มิติของการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในมุมมองของชุมชนบำบัด จะแบ่งได้ 4 มิติ คือ

1. สมาชิกชุมชนซึ่งจะต้องอยู่ร่วมกัน เข้าใจร่วมกันในมุมมองของชุมชนบำบัด
2. สังคม คือ ปัจเจกบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม จะต้องเข้าใจร่วมกันในโลกไของสังคม การเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และชีวิตที่เป็นสุข ผู้แนะนำจะต้องสะท้อนให้เห็นถึงทักษะต่อสังคม

ทัศนคติ และคุณค่าในตนเองของปัจเจกบุคคล การใช้ชีวิตในชุมชนบำบัดจะเป็นการให้ใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตที่ผู้รับบริการจะสามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3. การพัฒนา ซึ่งจะต้องเน้นให้เห็นการเจริญเติบโตของบุคคล ทั้งในด้านการเติบโตที่สมวัยและการมีความรับผิดชอบ มีการจัดการทางสังคมจะเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้ดูแลองค์กร เพื่อน และชุมชน

4. ด้านจิตเวชศาสตร์ โดยมีมติเห็นว่าความรู้คิดและทักษะทางอารมณ์จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในมิติอื่นๆ ได้ และเน้นทักษะในเรื่องของทักษะในการรู้คิด เช่น การตระหนักในตนเอง การตัดสินใจด้วยตนเอง การมองวิเคราะห์ภายในตนเอง และเน้นทักษะในเรื่องอารมณ์ เช่น การสื่อสาร และการจัดการสถานะทางอารมณ์คุณลักษณะของมิตี คือ

- เป็นการตกลงร่วมกันของผู้ชี้แนะ
- มีผลต่อกันและกัน
- เปลี่ยนแปลงได้
- มีสัดส่วนที่รับกัน

จุดสำคัญของความเข้าใจและประสบการณ์

ชุมชนบำบัดไม่ใช่แค่เพียงให้ผู้เข้าร่วมชุมชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และทัศนคติเท่านั้น แต่จะต้องให้เกิดการต่อสู้กับความรู้สึกที่เป็นความรู้สึกจริงๆ เข้าใจในคุณค่าของการเปลี่ยนแปลงและกลับมามองเห็นความเป็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ผู้อื่น และ โลก

ความเข้าใจและประสบการณ์ จะเป็นรูปการหลักอีกรูปการหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะเมื่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งผ่านไปความรู้และประสบการณ์จะเป็นเสมือนสิ่งจำเป็นที่ช่วยในการทบทวนวิกฤตการณ์นั้นๆ ทำให้ผู้ดูแลให้การบำบัด และผู้สังเกตการณ์สามารถนำไปใช้ในการบำบัดได้

การจำแนกความเข้าใจ

ในการใช้ชุมชนบำบัด ผู้ได้รับการบำบัดจะต้องมีความมานะที่จะต่อสู้กับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการบำบัด ทั้งปัญหาของผู้ได้รับเอง ความก้าวหน้าในการบำบัด เพื่อน ผู้ดูแล รูปแบบของสภาพแวดล้อม อิทธิพลภายนอกต่างๆ อีกมากมาย ความเข้าใจจะสามารถทำให้กลุ่มจะต้องดำเนินตาม

1. กรณีแวดล้อมและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพราะสภาวะและสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตเป็นแรงขับให้ต้องเข้ามาอยู่ในชุมชนบำบัด เพราะเกิดปัญหาขึ้นต่อผู้รับการบำบัด เช่น ความกลัว วิตกกังวลในด้านการเงิน สุขภาพ ครอบครั้ว สังคม คนว่างงาน ทำให้เกิดความกดดันจึงทำให้เข้ามารับการบำบัด

2. แรงขับ ความเข้าใจต่อสภาพภายนอกและแรงขับเคลื่อนไหวภายในของปัจเจกบุคคลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น จะเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกัน ซึ่งเหล่านี้เป็นเหตุผลนำไปสู่ความเข้าใจในแง่ลบและแง่บวกของชีวิต ความเข้าใจในแง่บวกก็จะทำให้เกิดสิ่งดีๆ ขึ้นในชีวิต มีสัมพันธภาพที่ดีต่อสังคมและครอบครัว แต่ถ้าเป็นแง่ลบก็จะเกิดความกดดัน รังเกียจตนเอง แยกแยะความรู้สึกไม่ได้ รวมทั้งเกลียดผู้อื่นด้วย แรงขับภายในปัจเจกบุคคลจะทำให้เข้าใจได้ว่าเกิดปัญหาอะไรขึ้นกับผู้นำบ้ด รวมไปถึงการใช้ยา หรือมีชีวิตที่ผ่านมาอย่างไร ซึ่งผู้รับการบำบัดจะต้องเรียนรู้ที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงรวมถึงตนเอง

3. การเตรียมพร้อม ผู้นำบ้ดจะต้องมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงคือ มีความพร้อมต่อกระบวนการบำบัดและเข้าใจถึงการทำที่จะสามารถมีชีวิตที่ดีขึ้นได้ เช่น รู้จักจัดการกับปัญหาของตนเอง ควบคุมตนเอง สร้างสัมพันธภาพ หรือให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยสังคม ครอบครัว และเพื่อนได้

4. ความเหมาะสม ชุมชนบำบัดจะต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมถึงกระบวนการที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้นำบ้ด

การจำแนกประเภทการณ้

ในชุมชนบำบัด การจัดเรียงลำดับประเภทการณ้ เป็นสิ่งจำเป็นมากต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

1. ประเภทการณ้บำบัด การบำบัดจะเป็นการบรรเทาให้ความเจ็บปวดในความรู้สึกและอารมณ์ รวมทั้งความกลัว ความโกรธ ความสับสน ความหมดหวังสิ้นหวัง และความโดดเดี่ยว ซึ่งเกิดกับผู้ได้รับการบำบัด การใช้ประเภทการณ้บำบัดจะจัดการอยู่ภายใต้มุมมองของชุมชนบำบัดจะเน้นในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูให้อยู่รอดในสังคม การป้องกันร่างกายและจิตใจ และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม

- การอบรมเลี้ยงดูให้อยู่รอดในสังคม ประเภทการณ้นี้จะรวมไปถึงการให้บริการจัดหาอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ยารักษาโรค รักษาฟัน และกฎเกณฑ์ของสังคมและกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้นำบ้ดโดยรวมถึงความสมัครใจ ซึ่งประเภทการณ้ในการอบรมนี้จะเป็นการบรรเทาความกดดันจากสภาพแวดล้อม ความทุกข์ และความไม่แน่ใจในสิ่งต่างๆ ได้

- การป้องกันร่างกาย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อประเภทการณ้บำบัด เพราะชุมชนบำบัดจะเข้มงวดในกฎเกณฑ์ที่จะต่อต้านความเลวร้ายทั้งปวง รวมทั้งการถูกกดขี่ ถูกกลั่นแกล้ง ความรุนแรงทางเพศ และการใช้ยาเสพติด ซึ่งทำลายความมั่นคงทางร่างกาย แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายบ้านเมืองก็ย่อมคุ้มครองผู้ได้รับการบำบัดอยู่แล้ว ชุมชนบำบัดเพียงแต่ช่วยในการบรรเทาความกลัว และความวิตกกังวลของผู้รับการบำบัดให้มั่นคงปลอดภัยในร่างกาย

- การป้องกันจิตใจ ปึงเจกบุคคลในชุมชนบำบัดเคยผ่านเรื่องราวอันตราย ถูกไม่ยอมรับจากสังคมมาแล้ว จึงยอมเกรงกลัวที่จะต้องกลับไปเผชิญกับสิ่งเหล่านี้อีก การให้ผู้รับการบำบัดเผชิญหน้ากับความกลัวที่เกิดขึ้น จะทำให้สะท้อนให้สิ่งที่อยู่ในใจของเขา การที่เขาสามารถเผชิญได้ จะทำได้เกิดประสบการณ์ในการป้องกันทางจิตใจด้วยตนเอง มีความไว้วางใจมากขึ้น รวมทั้งเข้าใจและยอมรับผู้อื่น

- การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สัมพันธภาพที่ดีของผู้รับการบำบัดในชุมชนบำบัดเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บำบัดบางคนมีภูมิหลังที่ไม่ดีต่อครอบครัว ถูกทารุณ ทำให้สูญเสียการควบคุมตนเอง มีผลต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้นในชุมชนบำบัด ปัญหาเหล่านี้ย่อมไม่ใช่ช่องว่างต่อสัมพันธภาพ เพราะประสบการณ์สังคมจะสะท้อนให้เห็นถึงสัมพันธภาพที่มีต่อผู้อื่น

ประสบการณ์เรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงในชุมชนบำบัดจะต้องเป็นการพิสูจน์การเรียนรู้ที่ผิดๆ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่จะได้รับ เช่น คำชม รางวัล ประสบการณ์นี้จะขึ้นอยู่กับการประเมินตนเอง ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึก เช่น เมื่อผู้รับการบำบัดกลับไปสู่พฤติกรรมที่น่ารังเกียจต่อสังคม เพราะปฏิเสธตัวเอง เช่น ผิดหวัง รู้สึกผิด รู้สึกไม่มีค่า แต่เมื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ผล มีผลในทางบวก เขาก็จะเกิดความมั่นใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นผู้รอบรู้และนับถือตัวเอง

เมื่อผู้รับการบำบัดรู้สึกดีต่อผลที่ได้กระทำไป การเรียนรู้นั้นก็มั่นคง ซึ่งถ้าหากผลของการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางบวก ก็อาจจะมีการให้รางวัล สิทธิประโยชน์ต่างๆ รวมทั้งเป็นที่รู้จักของเพื่อนฝูง แต่ถ้าผลเป็นไปในทางลบ ต้องมีการสอน ลดอำนาจและงดเว้นพฤติกรรมนั้น ดังนั้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงจะต้องเกิดจากการเรียนที่เกิดขึ้น โดยแรงขับเคลื่อนภายในจิตใจ เพราะจะทำให้เกิดผลต่อแรงขับภายนอกและการควบคุมตนเองที่มีมากขึ้น

หลักและกลไกของการเปลี่ยนแปลง

หลักของการเรียนรู้

การเปลี่ยนแปลงในมุมมองของชุมชนบำบัดจากการเรียนรู้และฝึกฝน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยทัศนคติ ความรู้สึก บทบาทและความตระหนัก จะเป็นเกณฑ์ที่เพิ่มคุณค่าของพฤติกรรม ดังนั้นรากเหง้าของการใช้ชีวิตในสังคมของชุมชนบำบัด จะคุ้นเคยกับการฝึกฝนพฤติกรรมและหลักของการเรียนรู้สังคม โดยการเปลี่ยนแปลงจะขึ้นอยู่กับ

1. การฝึกฝนที่ได้ผล การพิสูจน์การเรียนรู้ที่ผิดๆ คือ การฝึกฝนที่มีประสิทธิภาพของชุมชนบำบัด ผู้ได้รับการบำบัดจะต้องต่อสู้กับพฤติกรรมที่ผิดพลาดได้ดีพอๆ กับพฤติกรรมทางบวก ความผิดที่เกิดขึ้นจะเป็นสิ่งพิเศษ ระหว่างผลประสิทธิผลของตัวผู้บำบัดเองว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นสัมพันธ์กับสิ่งปรากฏออกมภายหลัง ประสิทธิผลคือสิ่งที่ได้กระทำต่อพฤติกรรม

ทำให้เกิดการส่งเสริมสิ่งที่ได้ปรากฏในทางที่ผิดให้ดีขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านพฤติกรรม

2. การฝึกฝนบทบาททางสังคม ผู้เชี่ยวชาญทางพฤติกรรมและทัศนคติจะต้องรู้จักสังเกตมองเห็นในเรื่องความสัมพันธ์ของพฤติกรรม ทักษะ และทัศนคติจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและจิตใจของผู้รับการบำบัด ดังนั้นหน้าที่การทำงานในการอยู่ร่วมกัน นักสำรวจผู้นำองค์กรและผู้ช่วย จะเป็นการเรียนรู้บทบาทสมมติในชุมชนบำบัด ซึ่งสังคมจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะอ้างถึงการจัดกลุ่มของพฤติกรรมในสังคมและทัศนคติอื่นๆ มากกว่าบทบาทของการทำงานเพียงอย่างเดียว บทบาทของรูปแบบพฤติกรรมจะแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมสัมพันธ์และทัศนคติซึ่งจะสะท้อนคุณค่าและความคาดหวังของสังคม

3. การเรียนรู้ในฐานะทดแทนผู้อื่น ปัจเจกบุคคลจะเป็นผู้ริเริ่มที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองผ่านการสังเกตและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับผู้อื่นในกระบวนการเปลี่ยนแปลง แหล่งของการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้แทนทดแทนผู้อื่นนั้นได้มาจากการใช้ชีวิตตามสภาพแวดล้อมของสังคม นั่นคือ บทบาท บรรทัดฐาน กิจกรรมในระบบการปกครองและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันและกัน เช่น บทบาททฤษฎีเกณฑ์ที่ว่าไว้แน่นอนว่าเป็นข้อห้ามที่จะไม่ให้เสพยา และพฤติกรรมต่างๆ ที่สังคมรังเกียจจะถูกป้องกันชัดเจนโดยเพื่อนและผู้ดูแล ซึ่งเป็นกระทำตามรูปแบบของกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมต่อพฤติกรรมและทัศนคติ ซึ่งเป็นสิ่งที่นำคาคความหมายของสังคม

การทดแทนผู้อื่น จะมีหนทางมาจากสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมทุกๆ วัน และความสัมพันธ์มีปฏิกริยาร่วมกันกับผู้อื่น การบำบัดก็จะแตกต่างออกไปตามเรื่องราวชีวิตที่ผ่านมา อีกทั้งหนทางของการทดแทนผู้อื่นจะมาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นด้วย เช่น การต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ความสำเร็จในการศึกษา

1. ผู้ฝึกฝนด้านชุมชน ถึงแม้ว่าหลักสำคัญของการเรียนรู้พฤติกรรมและสังคมเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนบำบัด ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็น “ การขจัดที่เป็นธรรมชาติ “ คือ เป็นบุคลิกลักษณะเฉพาะของวิธีการของชุมชน ความรู้ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือความรู้ที่ได้จากชุมชน ซึ่งชุมชนก็คือ เพื่อน และผู้ดูแลซึ่งก็คือ ผู้สังเกตการณ์ ที่เล็ง และการสามารถใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง

บทบาทของสมาชิกในชุมชนก็คือ การฝึกฝนและบทบาทขับเคลื่อนตามธรรมชาติ ผู้ได้รับการบำบัดจะถูกคาดหวังให้สนใจกับความยืดหยุ่นทางร่างกายและสิ่งแวดล้อมสังคม ที่จะเสนอความรู้ที่พิเศษ ผลที่ได้รับและการสนับสนุนความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงของปัจเจกบุคคล และสามารถยืนหยัดในสังคมได้ด้วยตนเอง ผู้ดูแลจะเป็นสมาชิกของชุมชนที่ให้คำแนะนำต่อผู้รับการบำบัดด้วยรูปแบบของกฎเกณฑ์และเพื่อน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความจงรักภักดีและยึดมั่นที่จะกระทำกิจกรรมบำบัดเพื่อตนเองและสังคมต่อไป

ขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงในชุมชนบำบัด

ขั้นตอนและช่วงระยะขั้นตอนเป็นจุดที่สำคัญในกระบวนการพัฒนา ซึ่งให้รายละเอียดที่แตกต่างกันไป แต่ยังคงมีมุมมองที่ยังเน้นการเปลี่ยนแปลงโดยพึ่งพากันและกัน มีการทำงานที่มีแบบแผน มีขั้นตอนการบำบัด เช่น ในมิติ 4 มิติ ของการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่กระบวนการเคลื่อนไหวของปัจเจกบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม บางขั้นตอน โดยเฉพาะกระบวนการบำบัดจะเป็นการดูแลการเปลี่ยนแปลงของผู้รับการบำบัดอย่างใกล้ชิด ซึ่งจำเป็นต้องสัมพันธ์กับการดำเนินการของกิจกรรมบำบัด ดังนั้นมุมมองของขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงมี 2 มุมมอง คือ ขั้นตอนการดำเนินงานและขั้นตอนของกระบวนการบำบัด

ขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งจะมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นหลักๆ และช่วงระยะของแต่ละขั้นจะติดต่อกันตามระยะเวลาที่ชุมชนบำบัดกำหนด ซึ่งจะแบ่งเป็น

ในขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้น วัตถุประสงค์หลักคือ ประเมินและให้คำแนะนำการประเมินทางการแพทย์ของปัจเจกบุคคลจะดำเนินติดต่อกันเป็นเวลา 2 เดือน ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความจำเป็นในการบำบัดและความเหมาะสมแก่ผู้บำบัดในชุมชนบำบัด วัตถุประสงค์ของการให้คำแนะนำก็เพื่อให้ปัจเจกบุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้รับการบำบัดก็เหมือนเสมือนผู้อาศัย และผู้อาศัยใหม่จะต้องถูกห้อมล้อมด้วยการปกครองซึ่งจะเน้นให้มีบทบาทที่สำคัญในสังคม

ขั้นที่ 2 การบำบัดในขั้นแรก จุดสำคัญของสังคมและจิตวิทยาของชุมชนบำบัดคือขั้นนี้ เพราะจะมีการเน้นถึงระยะเวลา 3 ช่วงที่เกี่ยวข้องกับเวลาในการบำบัด (2-4 เดือน, 5-8 เดือน และ 9-12 เดือน) ระยะเวลานี้คือถูกกำหนดจากสถานะทางสังคมของสมาชิก (รุ่นเล็ก, รุ่นกลาง” หรือรุ่นใหญ่) และถูกกำหนดจากความเหมาะสมของพฤติกรรม ว่าจำเป็นต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบำบัดในแต่ละวันและการให้การศึกษา (การเข้ากลุ่ม หน้าที่การงาน และการได้คำแนะนำจากเพื่อนและผู้ดูแล) ซึ่งทั้งหมดนี้จะอยู่ในช่วงปีแรกของการบำบัด

ขั้นที่ 3 การกลับเข้าไปใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 2 ระยะข้างต้น ในช่วงแรก (13-18 เดือน) และช่วงหลัง (18-24 เดือน) ในการกลับเข้าไปใหม่ ในระยะเริ่มต้น วัตถุประสงค์หลักคือการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ ซึ่งผู้รับการบำบัดจะมีชีวิตอยู่ได้ง่ายขึ้น แต่อาจจะต้องกลับสู่โรงเรียนและงานประจำหรือจะต้องออกจากชุมชนบำบัด อย่างไรก็ตามผู้รับการบำบัดก็มีความหวังที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้านของตนเอง ถ้าเป็นไปได้ รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อชุมชนด้วย

การกลับเข้าไปใหม่ในระยะหลัง วัตถุประสงค์หลักคือ ทำให้ผู้รับบริการมีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้รับการบำบัด ต้องออกจากสถานภาพนี้ กลับสู่การทำงานหรือการศึกษาและกลับสู่บ้านของตนเองออกจากพรรคพวกเพื่อนฝูงในระบบบำบัด แต่อาจจะกลับมารับบริการดูแลหลังการบำบัด โดยจะปิดเป็นความลับในเรื่องของการติดสุรา ติดบุหรี่หรือเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

หรือการบำบัด ซึ่งระยะนี้จะเป็นการสิ้นสุดการเป็นผู้ได้รับการบำบัด แต่ไม่ใช่การสิ้นสุดการมีส่วนร่วมในโครงการนี้

ขั้นตอนในการบำบัดของสังคม ชุมชนบำบัดจะเน้นถึงวัตถุประสงค์คือ ระยะเวลา การใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่ม การเข้ากลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการบริการ

ความก้าวหน้าของขั้นตอน คือการเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ โดยให้ความเคารพต่อวัตถุประสงค์ของขั้นตอน กระบวนการบำบัดจะแสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างความก้าวหน้าของผู้ได้รับการบำบัดและการป้องกันชุมชนและปัจเจกบุคคล ปฏิสัมพันธ์สามารถแสดงให้เห็นถึงมิตรภาพระหว่างปัจเจกบุคคลและชุมชน ซึ่งจะสามารถกล่าวได้ว่านั่นคือการเป็นสังคม ซึ่งจะสามารถนำไปสู่ความมั่นคง การเป็นที่ยอมรับ ได้ใช้ประโยชน์จากพฤติกรรม ทัศนคติ คุณค่าและการตั้งสอนในชุมชนบำบัด

ในชุมชนบำบัดเน้นความสำคัญของการเป็นสังคม เพราะพลังของวิธีการของชุมชนสามารถสังเกตให้เห็นถึงการจัดตั้งแนวทางของพฤติกรรมรวมทั้งทัศนคติ อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงอาจจะไม่คงทน แต่ก็ยังคงเน้นในเรื่องความสัมพันธ์กันในสังคม ภายนอกกระบวนการเปลี่ยนแปลง

เครื่องชี้วัดความเป็นสังคม คือ การส่งต่อผลที่ได้จากการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากภายนอกสู่ภายใน แผ่ขยายประสบการณ์ของปัจเจกบุคคล การเรียนรู้สังคมสามารถนำไปสู่ความคิดที่เป็นของตนเองมากกว่าการเรียนรู้จากภายนอก ในชุมชนบำบัด ความเป็นสังคมสามารถเจริญงอกงามขึ้นได้ การประเมินผลสามารถที่จะแบ่งเป็น 5 คุณลักษณะคือ

1. ความยินยอม ในขั้นตอนนี้จะเรียกได้ว่าเป็นเหตุการณ์ของสังคม พรรคพวกเพื่อนฝูงจะเข้าสู่บรรทัดฐาน ความเคารพนับถือและการสอนในชุมชนในขั้นแรกเพื่อหลีกเลี่ยง การกระทำในแง่ลบ เช่น การกระทำผิด กลับสู่คุก เร่รอน ฯลฯ

2. การปฏิบัติในทางเดียวกัน ขั้นตอนนี้ผู้บำบัดทั้งหมดจะถูกสอนให้อยู่ร่วมกันในสังคม หลีกเลี่ยง การบังคับขู่เข็ญ เน้นการสร้างความสัมพันธ์หรือส่งเสริมการยอมรับเพื่อนและผู้ดูแล ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการมีชีวิตที่เป็นธรรมชาติและสร้างความสัมพันธ์ในสังคม

3. ข้อผูกมัด ขั้นตอนนี้ ผู้บำบัดทั้งหมดจะมีความมั่นคง ตั้งใจที่จะเป็นของตัวเอง ในกระบวนการบำบัด ในระยะแรกของการผูกมัดสะท้อนให้เห็นถึงระดับของการตัดสินใจเพื่อจะปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน ความตั้งใจของปัจเจกบุคคลก็คือผลที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ของความสมบูรณ์ การศึกษาและเป็นไปตามเกณฑ์ของเพื่อนด้วยกัน ระยะนี้จะเป็นเหมือนกับข้อผูกมัดของผู้ที่จะสำเร็จการศึกษา รับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม ก็จะสะท้อนถึงระดับความเป็นสังคม ตั้งแต่คุณค่าทางสังคมและการสอนในชุมชนบำบัดเรื่องการให้ความสำคัญแก่ความสมบูรณ์ของ

สภาพจิตใจ การสอนนี้คือการเพิ่มประสบการณ์แก่ปัจเจกบุคคล ความสำเร็จของระยะและขั้นตอนในการอยู่ในการดำเนินงาน ผู้รับการบำบัดจะต้องแสดงออกมาให้เห็นถึงระดับความเป็นสังคม ที่เต็มไปด้วยการเจริญเติบโตของตนเองและกระบวนการที่ดำเนินงานที่ต่อเนื่องต่อไป

4. การอยู่ร่วมกัน ความเจริญงอกงามของขั้นตอนนี้คือการเริ่มต้นในการบำบัด ซึ่งก็คือการมีสัมพันธภาพระหว่างชุมชนบำบัดและประสบการณ์ชีวิต การมีชีวิตที่มีคุณค่าและแนวทางการสอนที่สามารถใช้เป็นแนวทางและเครื่องมือสำหรับชีวิตที่ดีขึ้น การเลียนแบบพฤติกรรม ความเข้าใจและการมองเห็นถึงขั้นตอนที่ผ่านมา คือ ความสามารถที่จะปฏิบัติตามประสบการณ์ และมีชีวิตใหม่ ความเป็นสังคมของชุมชนจะสอนให้รู้ถึงเอกลักษณ์และความมั่นคง อย่างไรก็ตาม มุมมองของความเติบโตในปัจเจกบุคคล ก็คือกำไร ข้อยกจำกัด และผลประโยชน์จากการตั้งสอนเพื่อเกิดความเจริญเติบโตและการกระทำด้วยตัวของตนเอง

5. การเปลี่ยนแปลงที่เป็นเอกลักษณ์ จุดพิเศษของขั้นตอนนี้คือการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ ขอมรับในตนเองและผู้อื่น การถูกตราหน้าว่าเป็นผู้ถูกทารุณจะแสดงด้วยตัวของมันเอง อย่างไรก็ตาม การตีตราจะเปลี่ยนแปลงได้ในระหว่างการบำบัด เช่น ผู้ติดเหล้า ถูกปฏิเสธจากสังคม ก็จะกลายเป็นผู้สำคัญในสังคม เด็กทารกจะเติบโตมากขึ้น และผู้ถูกรังเกียจจากสังคมก็จะกลายเป็นประชากรของสังคม การตีตรานี้จะสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตได้ดีเท่าๆ กับการหันเหพฤติกรรมและเกิดประโยชน์ที่คงทน หัวข้อของการเป็นเอกลักษณ์จะสำเร็จได้เมื่อเอกลักษณ์นั้นมีการเปลี่ยนแปลง คือเหตุการณ์ทั้งหมดของการเปลี่ยนแปลงนี้ อย่างไรก็ตาม กลไกที่สำคัญคือ ความคิดที่ตรงกันข้าม ซึ่งก็คือจุดสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ปัจเจกบุคคลที่หวงรำลึกถึงความหลังที่ผ่านมา จะเป็นการล้อมกรอบและตีตราผู้รับการบำบัดให้รู้ว่าอะไรเกิดขึ้นกับเขาและขณะนี้เขาเป็นใคร

5. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและชุมชนเข้มแข็ง

เป็นแนวความคิดที่ประเทศไทยได้รับเข้ามาจากประเทศทางตะวันตกเมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2500 โดยมีความเชื่อกัน แนวความคิดนี้ดีที่สุดในการนำไปพัฒนาชุมชนทั้งในชนบทและในเมือง

5.1 ความหมายของคำว่า “พัฒนา”

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา ว่าหมายถึง “การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (directed change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (planned change)”

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา ว่าหมายถึง “การกระทำที่ทำให้เกิดขึ้น คือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า”

วิทยากร เชียงกุล ได้เขียนไว้ว่า “การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความกินดีอยู่ดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่างๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่า เป็นการพัฒนา “คุณภาพของชีวิต” เพื่อให้เห็นว่า การพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจ ความสุขของประชาชนมากกว่า

Batten ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุมชนของประเทศอังกฤษ ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา ว่าหมายถึง “การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น”

จากความหมายของคำว่าพัฒนาที่ยกมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การพัฒนาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางเอาไว้ล่วงหน้า การเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวก็ไม่เรียกว่า การพัฒนา ขณะเดียวกัน การพัฒนาไม่ได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นของปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายรวมไปถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มสุขของประชาชนด้วย

5.2 ความหมายของชุมชน

สุวิทย์ ยิ่งวรพันธุ์ ได้เขียนถึงคำว่า ชุมชน ว่าหมายถึง “กลุ่มชนซึ่งรวมตัวอยู่โดยความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอาศัยหลักผูกพัน ในทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ศาสนาเดียวกันก็ตามที่ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ”

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ ได้เขียนไว้ว่า ชุมชน “มีปัจจัยเป็นเงื่อนไขที่จำเป็น 3 ประการ คือ บริเวณชุมชน ประชาชน และระบบความสัมพันธ์ของประชาชน”

ไพฑูรย์ เครือแก้ว ได้ให้ความหมายของคำว่า ชุมชน ว่าหมายถึง “กลุ่มบุคคลที่ตั้งอยู่เป็นที่เป็นที่ทาง มีขอบเขตอันเดียวกัน และผู้คนเหล่านั้นมีการพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการติดต่อซึ่งกันและกัน มีแนวพฤติกรรมเป็นอย่างเดียวกัน เช่น การกินอยู่ หลับนอน ภาษาพูด การแต่งงาน การใช้เครื่องมือ เป็นต้น”

Arthur Dunham ได้ให้ความหมายของคำว่าชุมชนไว้ว่า “ชุมชนหนึ่งคือมนุษย์กลุ่มหนึ่ง ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกัน และมีส่วนสำคัญ

ของชีวิตต่างๆ ไปอย่างเดียวกัน ดังมองเห็นจาก มารยาท ประเพณี ขนบธรรมเนียมและแบบของการพูด”

J.F. Steiner ได้กล่าวไว้ว่า “องค์ประกอบที่ทำให้เป็นชุมชนนั้นมี 3 อย่าง คือ กลุ่มของบุคคล อาณาเขตท้องที่ และประ โยชน์ที่สำคัญๆ ของประชาชน”

John Donoghue ศาสตราจารย์ทางสังคมมนุษย์วิทยา และ Almond Alchin ศาสตราจารย์ทางด้านพัฒนาชุมชน ได้ร่วมกันเขียนว่า “ชุมชนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ มนุษย์ สิ่งที่มีมนุษย์ค้ำคิประคองขึ้น และสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น

จากความหมายของคำว่าชุมชนที่ยกมาข้างต้น สรุปได้ว่า ชุมชนจะต้องมีส่วนประกอบดังนี้

1. มีประชาชน หรือกลุ่มคน
2. มีอาณาบริเวณ หรือพื้นที่ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น
3. มีความสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันของประชาชนในชุมชน
4. มีผลประโยชน์ ความสนใจ และประเพณีบางประการร่วมกัน

5.3 ความหมายของคำว่า “พัฒนาชุมชน”

การพัฒนาชุมชน (Community Development) จะเห็นว่าประกอบด้วยคำ 2 คำ คือคำว่า “พัฒนา” และ “ชุมชน” ดังนั้นจึงควรพิจารณาคำทั้งสองคำนี้เสียก่อน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำว่า “พัฒนาชุมชน” ดีขึ้น

กรมการพัฒนาชุมชน : พัฒนา (Development) หมายถึง การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าจนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (Change for the better)

กรมการพัฒนาชุมชน : ชุมชน (Community) หมายถึง กลุ่มคนที่มีความคิดไปในทางเดียวกัน และสามารถรวมกำลังกันดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้ ความหมายของการพัฒนาชุมชน ได้มีนักวิชาการ นักปฏิบัติการ รวมทั้งองค์กรต่างๆ ได้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

นิรุศ ไชยกุล 2522 การพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนในชุมชนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชนให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยการร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการที่นำเอาบริการของรัฐบาลผนวกเข้ากับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพของชีวิต (Quality of life) ของประชาชนให้ดีขึ้น

พัฒนา บุณยรัตพันธุ์ การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้น เตือน ชักจูง และส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเสริมสร้างท้องถิ่นให้ก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดูแลตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

A. Dunham การพัฒนาชุมชน คือ การรวมกำลังดำเนินการ ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น และดำเนินงานไปในแนวทางที่ตนต้องการการทำงานพัฒนาชุมชนนั้น ในขั้นแรกจะต้องอาศัยความร่วมมือกำลังกันของราษฎรในชุมชนนั้นในการช่วยเหลือตนเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วย จากหน่วยราชการหรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ การพัฒนาชุมชน เป็นขบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชน และควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนด้วย แต่ถ้าหากประชาชนไม่รู้จักคิดริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้นทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง

จากคำนิยามที่กล่าวมานี้ เมื่อพิจารณาแล้วก็สรุปความหมายของการพัฒนาชุมชนได้คือการพัฒนาชุมชน เป็นการพัฒนาความคิดและความสามารถของประชาชนในการทำงานร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันเอง เพื่อปรับปรุงตนเองและชุมชนไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาอนามัย และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5.4 ความสำคัญของการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการแก้ปัญหาสังคมไม่เฉพาะแต่ในประเทศที่กำลังพัฒนา (developing countries) เท่านั้น แต่เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ประเทศพัฒนาแล้วใช้ประสบผลสำเร็จมาแล้ว ปัจจุบันนี้เรายังมีความเชื่อว่างานพัฒนาชุมชนนั้น จะทำให้ประเทศต่างๆเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและอื่นๆ

งานพัฒนาชุมชน เป็นงานที่มุ่งหวังโดยตรงที่จะแก้ปัญหาสังคมเป็นขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ที่มีใช้แต่เพียงยกฐานะมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้นเท่านั้น แต่ยังมีภาระที่จะดึงเอาข้าราชการ ปัญญาชนของชาติ และผู้นำทางสังคมทั่วไปลงไปสู่ประชาชนอีกด้วย เป็นการลัดช่องว่างระหว่างชาวชนบทกับชาวเมือง จึงนับว่างานพัฒนาชุมชนจะ

ก่อให้เกิดความเข้าใจความสามัคคีต่อกันระหว่างชนในชาติ ทำให้ชาวชนบทเกิดความรักความหวงแหนหมู่บ้าน ตำบลและชาติของตน การพัฒนาชุมชนจึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่นักวิชาการต่างลงความเห็นแล้วว่า จะนำมาซึ่งความมั่นคง มั่งคั่ง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชนในชาติและความเป็นธรรมในสังคมไทยในที่สุด ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน พอจะแยกกล่าวให้ชัดเป็นทางด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ

1. ช่วยยกระดับการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น
2. ช่วยแก้ปัญหาร่างงาน
3. ส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. ลดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างรายได้ของประชาชน
5. ทำให้ประชาชนมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจดีขึ้น และประเทศชาติมีความ

มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

ความสำคัญทางด้านสังคม

1. ทำให้ประชาชนได้รู้จักปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น
2. ช่วยให้ประชาชนรู้จักป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ รักษาอนามัยของครอบครัวดีขึ้น
3. เป็นการลดความแตกต่างระหว่างชนชั้นในสังคมให้บรรเทาเบาบางลง สร้าง

ความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่สมาชิก

4. ช่วยปรับปรุงชีวิตความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคมให้ดีขึ้น
5. ทำให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

ความสำคัญทางการเมืองการปกครอง

1. เป็นการก่อให้เกิดความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชนในชาติ
ก่อให้เกิดความมั่นคงของประเทศชาติในที่สุด

2. ทำให้ประชาชนเกิดความรัก ความเข้าใจในรัฐบาลและประเทศชาติของตน
ยิ่งขึ้น

3. เป็นการขจัดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับประชาชน
ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

4. ทำให้ประชาชนหันมาสนใจที่จะปกครองตนเอง สนใจและเข้าใจการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

5. เป็นการลดและป้องกันการแทรกซึมบ่อนทำลายของฝ่ายตรงข้าม โดยเฉพาะ
ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน

โดยที่งานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ดำเนินแบบต่อเนื่องและค่อยเป็นค่อยไป โดยอาศัยหลักความต้องการและการริเริ่มจากประชาชนเป็นหลัก เพื่อว่าผลที่ได้รับจะเป็นการแน่นอนและถาวรตลอดไป จึงได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้

1. มุ่งที่จะเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน จากสภาพหรือสถานการณ์อันเก่าแก่ ล้าสมัยให้ทันสมัยและทำความเข้าใจกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อจะได้เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์และมีความคิดก้าวหน้าต่อไป
2. มุ่งที่จะให้ประชาชนมีความสำนึกในการที่ตนเป็นสมาชิกของชุมชน รู้จักร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาและความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อความเจริญของตนเองและชุมชน
3. มุ่งที่จะให้ประชาชน มีความรับผิดชอบ รู้จักรับผิดชอบในการทำกิจกรรม รับผิดชอบต่อการทำงาน รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อชุมชน และต่อประเทศชาติในที่สุด
4. มุ่งที่จะให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเอง มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน มีความคิดริเริ่มและปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยรัฐบาลจะเข้าช่วยเหลือเมื่อเกินขีดความสามารถของประชาชนที่จะร่วมมือกันทำเองได้

5.5 ความหมาย “ชุมชนเข้มแข็ง”

ชุมชนเป็นคำที่มีการนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางและใช้ในลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้มีการให้แนวคิดและความหมายของ “ชุมชน” และ “ความเข้มแข็งของชุมชน” เพื่อเป็นแนวทางและการนำไปสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของแผน ดังนี้

ชุมชนหมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกันและมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกัน อย่างเป็นปกติต่อเนื่อง อันเนื่องจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกัน หรือมีอาชีพร่วมกัน หรือการประกอบกิจการซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือการมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม)

ความเป็นชุมชนอาจหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสาร หรือรวมกลุ่มกันมีความเอื้ออาทรต่อกันมีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำมีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน (ศาสตราจารย์นพ. ประเวศ วะสี)

จากความหมายของชุมชนข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าชุมชนมีความหมายมากกว่าการที่ปัจเจกบุคคลมาอยู่ร่วมกัน แต่ได้สร้างสายสัมพันธ์โดยวางหลักการ เงื่อนไข กติกา ซึ่งเรียก

โดยรวมว่าระเบียบบรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกันชุมชนมีลักษณะเป็นองค์กรทางสังคมที่สามารถตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวันของสมาชิก และสามารถช่วยให้สมาชิกสามารถจัดการปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ร่วมกันได้ โดยทั่วไปชุมชนจะประกอบด้วยครอบครัวหลายครอบครัวมารวมกันด้วยความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน

ความเข้มแข็งของชุมชนหมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่างๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนแล้วถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบต่องานนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยจะเรียกชุมชนนี้ว่า กลุ่ม ชุมรม สหกรณ์ องค์กรชาวบ้าน เครือข่าย หรืออื่นๆ ที่มีความหมายแสดงถึงการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและด้วยความเอื้ออาทรต่อชุมชนอื่นๆ ในสังคมด้วย

ทั้งนี้ องค์กรชุมชนหมายถึง กลุ่มหรือชมรมหรือสหกรณ์หรือในชื่ออื่นใด โดยจะมีการจดทะเบียนตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม อันเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวด้วยความสมัครใจของประชาชนจำนวนหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์และอุดมคติร่วมกันมีมิตรภาพและความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่องในการทำงาน เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีผู้นำตามธรรมชาติเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันดังกล่าว โดยมีผู้นำหลายคนทั้งหญิงและชาย

5.6 องค์กรประกอบและลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของแต่ละชุมชนจะอาศัยอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และใช้ทุนทางสังคมในการจัดการเพื่อเอาชนะปัญหาที่ชุมชนต้องเผชิญ เมื่อชุมชนมีปัญหา ก็จะรวมกลุ่มเพื่อระดมทรัพยากรในชุมชนมาใช้ร่วมกัน โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่างๆ เช่น มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านสังคม มิติทางด้านวัฒนธรรม และมิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่เท่ากัน หรืออาจจะพัฒนาความเข้มแข็งได้บางมิติเท่านั้น นอกจากนี้เงื่อนไข และกระบวนการนำไปสู่ความเข้มแข็งในแต่ละมิติก็มีความแตกต่างกันไป

จากการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนของหน่วยงานภาครัฐองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคีพัฒนาต่างๆ ได้พยายามให้ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งคณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติ คณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบกรอบองค์ประกอบ และชุมชนเข้มแข็งไว้ดังนี้

องค์ประกอบชุมชนเข้มแข็ง จะประกอบด้วย

- (1) มีบุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่
เป็นทางการ
- (2) มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกี่ยวกับด้วยผลประโยชน์สาธารณะ และของ
สมาชิก
- (3) มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รัก และเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรัก
ท้องถิ่นรักชุมชน
- (4) มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ
- (5) มีการระดมทรัพยากรชุมชนอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ
- (6) มีการเรียนรู้ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเป็นแนวราบ และติดต่อสื่อสารกัน
หลายรูปแบบ
- (7) มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- (8) มีการจัดการบริหารงานกลุ่มที่หลากหลาย และเครือข่ายที่ดี
- (9) มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกัน
ตลอดไป

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง มีดังนี้

- (1) สมาชิกของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
- (2) มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของ
ชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิด โอกาสให้แก่สมาชิกทั้งหมดเข้ามามีส่วน
ร่วม มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบ
- (3) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนด
วิสัยทัศน์ ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน และประเมินผลการแก้ปัญหา และการพัฒนาชุมชนผ่าน
กระบวนการของชุมชน
- (4) สมาชิกเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
- (5) มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชน ที่มุ่งการ
พึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ คน และหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน
- (6) การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอกเป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถ
พึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป
- (7) มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนอื่น
ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่นๆ ในลักษณะของการมี

ความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคล ผู้นำเป็นที่ยอมรับ มีการแก้ไขข้อขัดแย้ง โดยวิธีเผชิญหน้า เปิดเผยข้อมูลร่วมกัน

5.7 การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชนในการแก้ไข

องค์กรชุมชนที่จะดำรงอยู่ได้ยาวนาน จำเป็นต้องมีศักยภาพในการพิจารณาปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ตอบสนองต่อความต้องการใหม่ๆ ของชุมชนและคนในสังคม รวมทั้งต้องแปรเปลี่ยนตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป แนวทางในการเสริมสร้างชุมชนไม่ได้หมายถึงเฉพาะการสนับสนุนแต่เรื่องการเมืองการปกครอง หรือให้รับผิดชอบกิจกรรมทางสังคมอย่างเฉียวเท่านั้น หากแต่รวมถึงการจัดงานประจำปีที่ทำให้ชาวชุมชนรู้สึกที่ดีต่อกัน สดชื่นแจ่มใสทุกครั้งที่ได้พบปะพูดคุยกัน ซึ่งเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อคำว่า “กิจกรรมชุมชน” (ฉันทิต เพียรธรรม 2542: 94-98) ตามทัศนะของพัทแนม (จิรวุฒิ เสนาคำ, 2540: 3-5) ชีวิตสาธารณะที่มีสุขภาพดีหรือประชาสังคมที่เข้มแข็งจะประกอบด้วย 1) เครือข่ายองค์กรทางสังคม (Civic association) 2) ขนบการตอบแทน (Norms of reciprocity) 3) ความไว้วางใจทางสังคม (Social trust) ซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดการร่วมมืออย่างแข็งขันของคนในสังคม 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมสาธารณะอย่างต่อเนื่อง และ 5) ความสัมพันธ์ของประชาชนอันเป็นความสัมพันธ์ในแนวระนาบหรือเป็นความสัมพันธ์อย่างเท่าเทียมของผู้คนที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2542: 29-34) ได้กล่าวว่า ชีวิตที่ดี คือ การได้ทำอะไรเอง กำหนดอะไรเอง และช่วยตนเองด้วย อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

ทั้งนี้รูปแบบการก่อเกิดของกลุ่มองค์กรชุมชนอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการก่อเกิดจากจิตสำนึกของคนในชุมชน เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และขยายตัวมากขึ้นแล้วเกาะเกี่ยวกันเป็นเครือข่ายในระหว่างกลุ่ม/องค์กร ที่มีจุดประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน เป็นการเกิดแบบธรรมชาติหรือแนวราบ อีกลักษณะหนึ่งเป็นกลุ่ม/องค์กรที่ถูกกำหนดและจัดตั้งโดยภาครัฐหรือองค์กรอื่นๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มและบางกลุ่ม/องค์กรก็ได้รับการสนับสนุนในภายหลังจากที่ตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นแล้ว เพื่อเสริมความเข้มแข็งและทำให้กิจกรรมที่หลากหลายเพิ่มขึ้น (สมเดช อภิยกุล และคณะ 2540: 60-64) โดยองค์กรประกอบของความสำเร็จในการสร้างกลุ่มและองค์กร/การดำเนินงานต่างๆ ของหมู่บ้าน/ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนหรือองค์กรชุมชน/หมู่บ้านมีความเข้มแข็งที่สำคัญ เกิดจากความเข้มแข็งในหลายระดับ และมีหลายมิติด้วยกัน และทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ทั้งนี้ “คุณภาพและศักยภาพของผู้นำ” “ภูมิปัญญา” “จิตสำนึกที่เกี่ยวกับส่วนรวม” และความสามารถด้านการจัดการ

ต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนหรือของส่วนรวมจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอยู่ในระดับต้นๆ (อรรถัย อาจอ่ำ 2542: 1-12)

กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนนั้น โดยปกติมักเกิดจากการดำเนินกิจการเฉพาะบางประการ อาทิ กิจกรรมการกำหนดปัญหาอย่างมีส่วนร่วม (Naming problems) และการกำหนดกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาสาธารณะ (Framing issue for the publics) กิจกรรมเพื่อค้นหาแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างประสิทธิภาพ กิจกรรมการกำหนดแนวทาง และดำเนินกิจกรรมสาธารณะ เป็นต้น การค้นหากิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ความสัมพันธ์ของผู้คนกลายมาเป็นความสัมพันธ์เชิงสาธารณะ จึงค่อนข้างมีความสำคัญ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่เปิดโอกาสให้คนที่ค่อนข้างแปลกหน้าได้มาพบปะและแก้ไขปัญหาสาธารณะร่วมกัน สิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือกิจกรรมต่างๆ ที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนมักเป็นกิจกรรมการก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงสาธารณะ (Public relationships) (จิรวุฒิ เสนาคำ 2540 : 13-18) โดยการพัฒนาองค์กรชุมชน จะมีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ (กาญจนา แก้วเทพ 2540 : 11-59)

1. ขั้นก่อร่างสร้างกลุ่ม

1.1 ขั้นการวิเคราะห์ชุมชน “สมาชิกทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม” ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือการเพิ่มพลังความรู้ของชาวบ้านในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การมองเห็นสาเหตุหลัก สาเหตุรอง สาเหตุร่วม การตรวจสอบสาเหตุที่แท้จริง รวมทั้งการวิเคราะห์ของตัวเองกับคนอื่นๆ ในชุมชน

1.2 ขั้นการแสวงหาทางเลือก เพื่อทำกิจกรรม เป็นการระดมความคิดเพื่อเลือกกิจกรรมก่อนหลังให้เหมาะสมกับความสามารถของชุมชน อาจมีการศึกษาดูงานของกลุ่มพัฒนาอื่นๆ เพื่อเป็นการขยายฐานความรู้ในเรื่องการแก้ไขปัญหา การคิดคาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation) การประเมินความเป็นไปได้ในการทำกิจกรรม รวมทั้งการประเมินโอกาส (Opportunities) และขีดจำกัด (Limits) ของกลุ่ม

2. ขั้นลงมือปฏิบัติการ ตามวิธีการที่กลุ่ม/ชุมชนได้วางไว้ ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของชุมชน

3. ขั้นขยายตัว ซึ่งจะมีอยู่ 2 ทิศทาง ทิศทางแรกคือการขยายประเภทกิจกรรม อีกทิศทางหนึ่งเป็นการขยายแนวคิดและกิจกรรมในแง่ของพื้นที่

4. ขั้นพลังคือสามัคคี หลังจากกลุ่มมีความเข้มแข็งแล้ว ความเข้มแข็งดังกล่าวก็จะสามารถระดมความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลภายนอกที่เรียกว่า “องค์กรพันธมิตร” บางกรณียังต้องเป็นไปในรูปแบบของการต่อรอง สามารถสำแดงพลังในรูปแบบต่างๆ ได้มาก

ทั้งนี้ชุมชนที่เข้มแข็งและมีความยั่งยืนในปัจจุบันและอนาคต ต้องเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning society) ความเข้มแข็งของชุมชนที่มีพื้นฐานมาจากการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง (ที่มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นกำเนิด มีศักดิ์ศรีของความเป็นพลเมืองและไม่ต้องคอยความช่วยเหลือจากรัฐ) ซึ่งกระบวนการและขั้นตอนที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมีดังนี้ (โอภาส ปัญญา 2542: 1-14)

1. การศึกษาวิจัย ทำให้ชาวบ้านในแต่ละกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการศึกษาตนเองด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความเข้าใจและเห็นสภาพความรุนแรงของปัญหาอย่างแท้จริงตามสภาพปัจจุบัน

2. ค้นหาและสร้างแกนนำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Agents of change) แกนนำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นผู้จัดกระบวนการให้คนมาพูดคุยปรึกษาหารือหรือกลยุทธ หรือสร้างอุบายที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มแกนนำการเปลี่ยนแปลงสามารถสร้างได้ไปพร้อมๆ กับกระบวนการศึกษา โดยการปรับวิธีการศึกษาด้วยการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตั้งหัวข้อที่จะศึกษาจากความอยากรู้ของชาวบ้าน และการนำข้อมูล และการวิเคราะห์ผลการศึกษากลับมาเสนอแนะต่อสาธารณะ

3. สร้างเวทีและเครือข่ายการเรียนรู้ การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การพาไปดูงานต่างถิ่น การใช้กิจกรรมการเสริมสร้างอาชีพ การสร้างเวทีชาวบ้าน เพื่อระดมสมอง การเชิญผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญในบางเรื่องมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกับแกนนำในหมู่บ้านและเป็นการเปิดโอกาสให้มีการเชื่อมโยงกลุ่มและแกนนำให้เป็นเครือข่ายถาวรกับองค์กรและหน่วยงานภายนอก

จากการที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ากระบวนการการเรียนรู้ของชุมชน นับเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถช่วยยกระดับสติปัญญาของปัจเจกบุคคลและชุมชนได้นั้น จะต้องมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติหรือการกระทำกิจกรรมต่างๆ (สีตภรณ์ นาครทรรพ 2539: 138-262) การเรียนรู้ที่เกิดจากการได้รับประสบการณ์ (ประเวศ วะสี ใช้คำว่า Interactive learning through action) จะเป็นพื้นฐานของหลักการเรียนรู้ที่เราเรียกว่าการเรียนรู้ผ่านกระบวนการแก้ไขปัญหาหรือ Promblem learning (PBL) ซึ่งกระบวนการนี้เริ่มตั้งแต่การขบคิดถึงปัญหาที่เผชิญอยู่ให้กระจ่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารสนเทศเพิ่มเติม การแสวงหาทางแก้ไขปัญหาลาหลายทาง การประเมินทางแก้ไขเหล่านั้นว่าอันใดจะดีหรือเหมาะสมที่สุด และการนำเสนอข้อสรุป ที่ได้จากกระบวนการแก้ไขปัญหานั้นๆ (อุทัย คุณเกษม 2542: 73-77) ทั้งนี้จากประสบการณ์ในการพัฒนาชนบท ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับ

สติปัญญาของปัจเจกบุคคลและชุมชนจะมีขั้นตอนหลัก 3 ขั้น ดังนี้ (อนเนก นาตะบุตร อ้างถึงใน สีลาภรณ์ นาครทรรพ 2539: 254-255)

ขั้นที่ 1 การแสวงหาและพัฒนาระบบคุณค่าใหม่ของปัจเจกบุคคลหรือชุมชน โดยผ่านกระบวนการเสวนา ศึกษาดูงาน เพื่อให้ได้มาซึ่ง “ข้อมูลใหม่” แล้วนำมาทดลองปฏิบัติจนเห็นผลและได้รับบทเรียนที่เป็นรูปธรรม จนสรุปเป็น “ระบบคุณค่าใหม่” ที่สอดคล้องกับตนเองและสมาชิก และเป็นแบบอย่างให้คนอื่นได้

ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงผู้นำชุมชนที่มี “ระบบคุณค่าใหม่” โดยการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนให้เกิดการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ในชุมชนและการทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในเชิงพัฒนา การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกันที่เป็นจริงนี้ จะส่งผลให้เกิดความเป็นองค์กรของชุมชนนั้น เกิดการตั้งกฎระเบียบ กติกา และการจัดการของชุมชน

ขั้นที่ 3 การเชื่อมโยงองค์กรชุมชนและผู้นำแต่ละชุมชน แต่ละท้องถิ่นที่มีปัญหา ร่วมกัน โดยการเปิดเวทีชาวบ้านให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลซึ่งกันและกัน พัฒนาจิตความสามารถในการจัดการตนเองของชุมชน และพัฒนามาเป็นเครือข่ายการเรียนรู้และความร่วมมือระหว่างองค์กรที่มีความสนใจหรือปัญหาร่วมกัน

จากที่กล่าวมา การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากจะต้องเสริมสร้างกลไกภายในองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งแล้ว การสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชนจะเป็นตัวหนุนเสริมให้องค์กรชุมชนมีการพัฒนาการเรียนรู้ยกระดับสติปัญญาการจัดการของชุมชน เพื่อเสริมความเข้มแข็งของชุมชน พลังในการจัดการ และความยั่งยืนของการแก้ไขปัญหาด้วย

5.8 การสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต

เครือข่ายสังคม คือ สังคมกัลยาณมิตร หรือเครือข่ายสังคมเรียนรู้ (Learning social networks) ที่มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถปรับตัวให้อยู่ในคุณภาพได้ สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ (2541: 1-27) ได้ให้คำจำกัดความของเครือข่ายประชาสังคม (Civic networks) ว่า หมายถึง โครงสร้างและกระบวนการซึ่งเชื่อมโยงสมาชิกในกลุ่มหรือเชื่อมโยงองค์กรประชาสังคมเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญของเครือข่ายประชาสังคม คือ ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและความสัมพันธ์กันด้วยความสมานฉันท์ เครือข่ายประชาสังคมจะเป็นสิ่งที่ช่วยรวมพลังแห่งจิตสำนึกของสมาชิกและองค์กรประชาสังคมต่างๆ เกิดการยึดโยงความสามารถและพลังย่อยๆ ในแต่ละส่วนของสังคมเข้ามาเชื่อมต่อประสานกัน ให้เกิดเป็น “อำนาจที่สาม” ที่มีความเข้มแข็งในสังคมขึ้นมา การรวมตัวในลักษณะเครือข่ายจะก่อให้เกิด โครงสร้างทางสังคมแนวใหม่ที่มีความสัมพันธ์กันในแนวนอน ซึ่งหากประสานกับโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ในแนวตั้งด้วยความสมานฉันท์แล้ว

จะทำให้สังคมทั้งสังคมมีความเข้มแข็งเหมือนผืนผ้าที่มีเส้นใยแนวตั้งและแนวนอน ถักทอกันเป็นผืนผ้าที่มีความงามและแข็งแรง นอกจากนี้ในเครือข่ายประชาสังคม กระบวนการที่ประสานและถ่ายทอดความคิดเห็น ทักษะคิด และประสบการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจะยกระดับจิตสำนึกของปัจเจกบุคคลจากการเป็นฝ่ายถูกกระทำ (Object being acted upon) มาเป็นฝ่ายกระทำต่อสังคม (Subject acting upon the social world) (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ 2542: 35-108)

นฤมล นิราทร (อ้างถึงใน ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ 2543) ได้อธิบายถึงทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายการสร้างเครือข่ายในการทำงาน ได้แก่

1. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน หรือ Exchange theory ซึ่งอธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้นเหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้ (โดยสมัครใจ) ก็คือแต่ละฝ่ายจะมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

2. แนวคิดการรวมพลัง หรือ Synergy ซึ่งอธิบายได้ด้วยสมการ $2 + 2 = 5$ หมายความว่า การรวมพลังกันทำงาน นำไปสู่ผลได้ที่มีคุณค่าหรือความเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์การทำงานโดยโดดเดี่ยว

ความเป็นเครือข่ายจะช่วยยกระดับของการเรียนรู้และประสิทธิภาพของกลุ่มให้ดีขึ้น รวมทั้งมีพลังและอำนาจในการจัดการ การต่อรองบางอย่างด้วย โดยการเกิดขึ้นของเครือข่าย อาจเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ (สัมพันธ์ เศษะอริก, ปรีชา อวยตระกูล, และชิน ศรีสวัสดิ์ 2537 : 78-97)

1. เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นเครือข่ายที่เป็นสายใยของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ อาจเนื่องมาจากสายสัมพันธ์ทางเครือญาติกันหรือมีความเชื่อถืออย่างเดียวกัน เป็นครูเป็นศิษย์กันหรือแลกเปลี่ยนผลผลิตระหว่างกัน ความคิดเห็นพ้องกัน ดำเนินกิจกรรมในลักษณะเดียวกัน เป็นต้น

2. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้ง อาจเกิดจากความพร้อมและความต้องการของผู้นำ และเครือข่ายเอง หรืออาจเกิดจากความพร้อมความต้องการของผู้นำและเครือข่ายประสานกันกับการช่วยหนุนจากองค์กรภายนอกชุมชน

ส่วนลักษณะของเครือข่ายนั้น สามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ

1. เครือข่ายความคิด เป็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานด้านความคิด ความรู้ หรือเทคนิคต่างๆ เครือข่ายเหล่านี้เป็นแหล่งที่ผู้นำได้มีโอกาสเผยแพร่แนวความคิดของตนเอง และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองกับคนอื่นๆ ทำให้เกิดความคิดที่ชัดเจนขึ้น

2. เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายที่เน้นการช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำกิจกรรม ส่วนมากมักเป็นเครือข่ายภายในชุมชนที่สมาชิกของเครือข่ายอาจเป็นเครือญาติกัน หรือมีสายสัมพันธ์เป็นครูและลูกศิษย์กัน หรืออาจร่วมอยู่ในกลุ่มกิจกรรมเดียวกัน

3. เครือข่ายสนับสนุนทุน เพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนา อาจมาจากการระดมทุนภายในหมู่บ้าน โดยการระดมหุ้นจากสมาชิก หรืออาจเป็นทุนที่มาจากภายนอก

นอกจากนี้วีเชียร แสงโชติ (2537: 102-122) ได้สรุปลักษณะเครือข่ายตามลักษณะการก่อให้เกิดได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครือข่ายเพื่อเรียนรู้กิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้นในช่วงแรกๆ ซึ่งเครือข่ายเช่นนี้เกิดขึ้นได้ใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบธรรมชาติ ซึ่งเมื่อชุมชนหนึ่งชุมชนใดสามารถพัฒนากิจกรรมการแก้ไขปัญหาของชุมชนของตนเองได้ ชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียงก็จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำรูปแบบและวิธีการไปประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนเอง ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งเป็นเครือข่ายการจัดตั้ง รูปแบบเกิดจากองค์กรพัฒนาต้องการขยายพื้นที่ปฏิบัติงานของตนเองก็จะใช้ชุมชนเดิมที่มีประสบการณ์และกระบวนการพัฒนาแล้วเป็นสถานที่ศึกษา และเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับชุมชนที่องค์กรพัฒนาเข้าไปดำเนินงานใหม่ๆ

2. เครือข่ายอำนาจการต่อรอง เครือข่ายนี้เชื่อว่ากิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ที่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะพื้นที่หมู่บ้านของตนเอง จะไม่มีพลังที่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ปัญหาแล้วพบว่า ปัญหาชุมชนต่างๆ เชนิถุอยู่นั้นไม่ได้เกิดจากชุมชนสร้างขึ้นเอง หากแต่ชุมชนนั้นถูกระงับจากระบบภายนอก การจะแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องสร้างให้เกิดพลังอำนาจในการต่อรองจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาที่แท้จริง โดยที่มิตติความสัมพันธ์ของเครือข่ายจะมีลักษณะที่หลากหลาย แต่โดยทั่วไปสามารถจำแนกได้ 2 มิติ คือ

3. มิตติความสัมพันธ์ในแนวราบ มักเป็นเครือข่ายที่มุ่งทำงานด้านความคิดและเผยแพร่กิจกรรมของผู้นำ ซึ่งแนวราบนี้ค่อนข้างเท่าเทียมกับระหว่างผู้นำกับเครือข่าย เป็นลักษณะการปรึกษาหารือตกลงร่วมกันระหว่างผู้นำกับเครือข่าย เป็นลักษณะการปรึกษาหารือตกลงร่วมกันมากกว่าการสั่งการ มีลักษณะการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่เครือข่าย ผู้นำจะมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นภายนอก การตัดสินใจขึ้นอยู่กับมติของที่ประชุมที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นและลงมติ

4. มิตិความสัมพันธ์กึ่งแนวราบกึ่งแนวตั้ง เป็นลักษณะผสมผสานระหว่าง การให้อิสระแก่สมาชิกในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการที่อำนาจตัดสินใจบางอย่างอยู่ที่ ผู้นำคนเดียว

สำหรับกระบวนการสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชนนั้น นฤมล นิราทร (อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ 2543) ได้จำแนกกระบวนการสร้างเครือข่ายออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เป็นขั้นตอนที่ ผู้ปฏิบัติงานหรือฝ่ายจัดการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งพิจารณาองค์กรต่างๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมเข้าเป็นเครือข่ายในการทำงาน

2. ขั้นการติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่าย เพื่อชักชวนให้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการทำงาน โดยการรวมเป็นเครือข่ายจะเกิดขึ้นเมื่อองค์กรมีความต้องการเหมือนกัน และต้องการกระทำกิจกรรมตอบสนองความต้องการเหมือนกันเป็นขั้นตอนการปลูกจิตสำนึกโดยการให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล และกระตุ้นให้อยากแก้ปัญหาาร่วมกัน อาจเรียกขั้นตอนนี้ว่าเป็น ขั้นตอนการเตรียมกลุ่ม หรือเตรียมเครือข่าย (Pre-group)

3. ขั้นตอนการสร้างพันธมิตรร่วมกัน เป็นการตกลงที่จะทำงานร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหา ซึ่งต้องเสริมความรู้ที่จำเป็น อาจกระทำได้โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มหรือแลกเปลี่ยนกับองค์กรนอกกลุ่ม เช่น ศึกษาดูงาน เจริญวิทยากรมาถ่ายทอดเพิ่มพูนความรู้ เป็นต้น อาจเรียกขั้นตอนนี้ว่า กลุ่มศึกษาเรียนรู้ (Learning group) หากพิจารณาในประเด็นระดับการสร้างเครือข่ายก็เป็นขั้นตอนของ Informal Cooperation

4. ขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่การสร้างเครือข่ายปรากฏผลลงเป็นรูปธรรมเป็นขั้นตอนของการริเริ่มทำกิจกรรม โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน ขณะเดียวกันมีการตกลงกันในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กำหนดกิจกรรมจัดวางข้อตกลงในการทำงาน กำหนดบทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิและหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม เป็นต้น ขั้นตอนนี้อาจเรียกว่าขั้นกลุ่มกิจกรรม (Action group) หากพิจารณาในประเด็นระดับการสร้างเครือข่ายก็เรียกว่าเป็นระดับ formal Agreement

5. ขั้นการเรียนรู้ร่วมกัน ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นอาจนำไปสู่การขยายตัว ซึ่งอาจปรากฏในรูปของการขยายกิจกรรม หรือการขยายกลุ่มตามพื้นที่ หรือตามลักษณะกิจกรรม

ในด้านระดับการสร้างเครือข่าย ขั้นตอนนี้จะอยู่ในระดับการเข้าลงทุนในองค์กรใหม่ (Minority Investment) และการจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกัน (Joint Venture)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพรัช มณีโชติ (2551) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 14 องค์ประกอบย่อย และ 76 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านหลักสูตร ได้แก่ มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามภูมิ-สังคม ของท้องถิ่น จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ 2. องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ จัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการสอดคล้องกับสภาพจริง จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ พัฒนาทักษะผู้เรียน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 3.องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของครู ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวแบบคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ 4.องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ มีความรู้ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ มีคุณธรรม จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และมีทักษะในการดำรงชีวิต จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 5.องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การมีส่วนร่วม จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ การพึ่งตนเอง จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ และการติดตามประเมินผล จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

รุ่งรังษิ วิบูลชัย (2547) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาได้ ตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้รวม 12 ตัว เรียงลำดับ ตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้การสอน สนับสนุนผู้เรียนเชิงรุก ยอมรับความสามารถและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน ใช้ทักษะในการประเมินผลผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ใช้เวลาและเนื้อหาการสอนได้อย่างเหมาะสม ใช้ทักษะในการเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีการเตรียมพร้อมผู้เรียนผู้สอน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เน้นความสำคัญเรื่องระยะเวลากับการเรียนรู้ มีการเตรียมแผนการสอน และมีความรู้เนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี ตามลำดับ ซึ่งตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษาทั้ง 12 ตัวนี้มีความสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการสอน

ทวีศิลป์ กุลนภาค (2547) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดี สำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากการศึกษา องค์กรประกอบทั้ง 5 องค์กรประกอบ คือ ความ เป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ การมีส่วนร่วมความรับผิดชอบตรวจสอบได้ และความโปร่งใสใน การบริหารกิจการ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยรา ภัฏ โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ องค์กรประกอบทางด้านความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ในการบริหารกิจการ โดยผลการทดสอบของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดีสำหรับ การเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกัน

วรรณิ แกมเกตุ (2545) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการ พึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองที่ พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ครอบครัวส่วน ใหญ่มีความสามารถในการพึ่งตนเองโดยรวม และความสามารถในการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจ และด้านสังคมวัฒนธรรมอยู่ในระดับปกติ และ พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีความสามารถในการพึ่งตนเองโดยรวมมีความสามารถในการพึ่งตนเองอยู่ ในระดับสูง

ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุนิสา เลิศไดมรสกุล (2553) ได้ศึกษาการกระทำผิด ซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมากที่สุด คือ ปัจจัยทางด้านการควบคุมตนเอง (Self-control) หรือ หมายความว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเหล่านี้จะมีระดับในการควบคุมตนเองที่ต่ำ คือ มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ impulsive, ขอบเสียด, มักจะใช้ภาษากายมากกว่าภาษาพูด, มักจะ ยึดถือตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง และ โกรธฉุนเฉียวง่าย รองลงมาคือ ปัจจัยทางด้านการมีพันธะต่อ สังคม (Social bond) และ ปัจจัยทางด้านการคบหากับเพื่อนที่กระทำผิด (Differential Association) ตามลำดับ หมายความว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำเหล่านี้ จะมีความผูกพันต่อ สังคมรอบๆ ตนเอง เช่น ความผูกพันต่อครอบครัว เพื่อน ชุมชน หรือความเชื่อทางด้านกฎหมาย และศาสนาในระดับต่ำ และ เด็กและเยาวชนๆ ที่มีการคบหาสมาคมกับเพื่อนที่มีพฤติกรรม การกระทำผิดเป็นระยะเวลาานาน มีความถี่ในการคบหา และมีจำนวนของเพื่อนที่มีพฤติกรรมใน ลักษณะนี้สูงจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น

ปิ่นทิพย์ ชะเอม (2547) ได้ศึกษาโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน แบบบูรณาการในพื้นที่ จ.เชียงใหม่ ผลการศึกษาและดำเนินโครงการวิจัยนี้พบว่า ในการแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน กับการกระทำผิดจะมีความเกี่ยวข้องกับ 3 ระบบ คือ ระบบการป้องปราม

ของตำรวจ ระบบยุติธรรมสำหรับเด็กกระทำผิด และระบบชุมชนที่มีผลต่อพฤติกรรมเด็กและเยาวชน

พิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ และคณะ (2541 : 28-35) จากการศึกษา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกลไกภายในของชุมชนเอง และมีการหนุนเสริมจากกลไกนอกชุมชนด้วย เพื่อเรียนรู้การจัดการกับปัญหาในลักษณะแบบองค์รวม โดยเงื่อนไขของความสำเร็จขึ้นกับความเป็นผู้นำทางความคิด การเปลี่ยนแปลงแบบรวมหมู่ จิตสำนึกร่วม ความเป็นเครือข่าย พื้นฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี และความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้คนอย่างหลากหลาย ที่มีการติดต่อสื่อสารกัน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย จนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้การสร้างเวทีการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อระดมความคิดเห็นของคนหลากหลายฝ่ายในลักษณะพหุภาคีอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ชุมชนเกิดพลังการเรียนรู้และพลังในการจัดการ ในขณะเดียวกันการกำหนดมาตรการทางสังคมในการดำเนินการกับผู้ที่ยาเสพติด ทำให้ปัญหายาเสพติดลดลง

เอี่ยมเดือน ไชยหาญ (2542) ได้ศึกษา ลักษณะเครือข่ายชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเครือข่ายด้านการเรียนรู้ เครือข่ายกิจกรรม และเครือข่ายสนับสนุนทุนของชุมชน ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของผู้นำ และทัศนคติของผู้นำชุมชนต่อแนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านยาเสพติดในชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ชักชวนให้คนในชุมชนเข้ามาเป็นเครือข่ายทำกิจกรรมด้านยาเสพติด โดยมีเหตุผลที่ต้องการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน และส่วนใหญ่ชุมชนมีการสร้างการเรียนรู้ด้วยการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในชุมชนของตนเองกับการอยู่อย่างเป็นทางการในชุมชน ส่วนการดำเนินการในด้านเครือข่ายกิจกรรม พบว่า ลักษณะของความร่วมมือของผู้นำชุมชนในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทเป็นผู้ร่วมในกิจกรรมและชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีการสร้างเครือข่ายกิจกรรมของผู้นำชุมชนด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านแรงงาน การแสดงความคิดเห็น และการช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน สำหรับเครือข่ายสนับสนุนทุน พบว่า แหล่งที่มาของเงินทุน ได้มาจากการบริจาคทั้งภายในและภายนอกชุมชนและยังได้มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายต่างๆ ที่สามารถเปิดเผยและตรวจสอบความถูกต้องได้ สำหรับปัญหาอุปสรรคด้านเครือข่ายการเรียนรู้เกิดจากการขาดความรู้ แนวคิดในการทำกิจกรรมของผู้นำ และจัดกิจกรรมได้เฉพาะ โอกาสเทศกาลเท่านั้น ปัญหาในด้านเครือข่ายกิจกรรมที่เกิดจากการขาดความร่วมมือของผู้นำและชุมชน โดยมีสาเหตุมาจากการขาดรายได้ สำหรับทัศนคติต่อแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกิจกรรมมีความเห็นด้วยมากต่อการได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทุกกลุ่ม และการมี

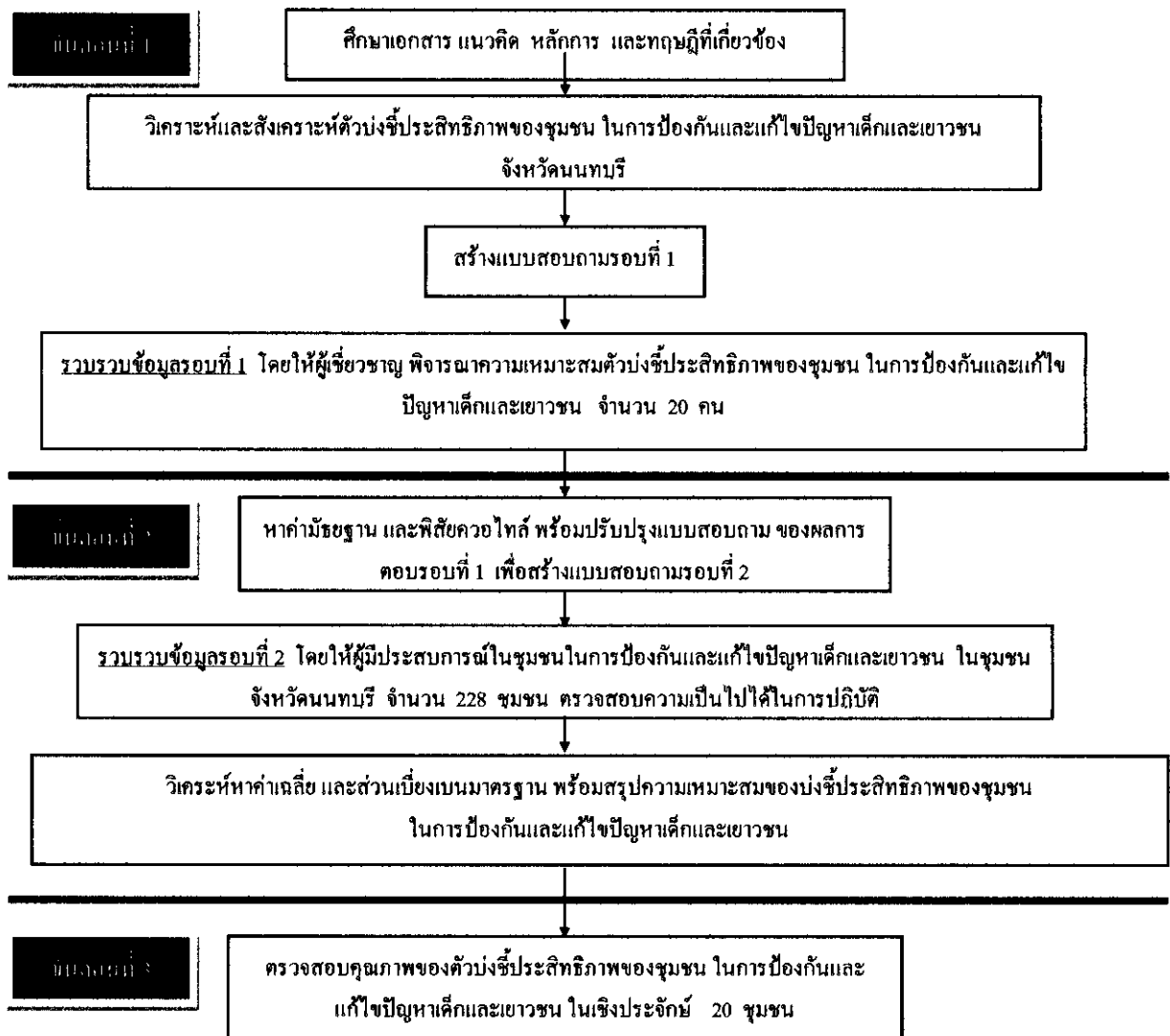
ส่วนร่วมกับหน่วยงานภายนอกในการกำหนดสภาพปัญหาและวิธีดำเนินการปฏิบัติงานในชุมชน และให้ความสำคัญกับการตระหนักในการแก้ไขปัญหาสาเหตุด้วยการเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจของชุมชนเอง

สมานมิตร วิทยอภิบาลกุล (2523) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสาเหตุบางประการที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลา” พบว่า ผู้กระทำความผิดมีอาชีพเป็นนักเรียน นักศึกษา มากที่สุด และมีความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาของผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน คดีที่กระทำความผิดส่วนใหญ่คือ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน มูลเหตุที่มุ่งใจให้กระทำความผิดส่วนใหญ่คือ ความสนุกสนานและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้เพิ่งกระทำความผิดครั้งแรก

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตัวข้อมูลที่จะบ่งบอกถึงสภาพปัญหายังไม่ชัดเจน แต่ดูว่าปัญหาเด็กและเยาวชนนับวันจะมีความรุนแรงมากขึ้น ชับซ้อนมากขึ้น ยากแก่การจัดการ โดยเฉพาะปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาค่าเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและประเมิน ชุมชนตนเองสำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี มีกรอบขั้นตอนในการวิจัยสรุปได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าเด็ก และเยาวชน

จากภาพที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดขั้นตอนสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการพัฒนาตัวบ่งชี้ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน โดยกำหนดองค์ประกอบตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน เป็น 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบด้านกระบวนการ และองค์ประกอบด้านผลผลิต โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ในขั้นตอนนี้ได้กำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 20 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลวิเคราะห์ และหาคำมัธยฐาน พิสัยควอไทล์ เพื่อหาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน คือ ประธานชุมชน หรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในชุมชน รวมทั้งสิ้น 228 คน และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลวิเคราะห์ และหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วสรุปผลของความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชนในเชิงประจักษ์ ของตัวบ่งชี้ที่ได้ จากกลุ่มชุมชนที่ผ่านการตัดสินจากโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่นในระดับสูง จำนวน 10 ชุมชน และกลุ่มชุมชนทั่วไป จำนวน 10 ชุมชน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมเบื้องต้นของตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี กลุ่ม ตัวอย่างคือผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน รวม 20 คน เนื่องจากการศึกษาวิจัยของ โทมัส ที แมคคินิลแลน (ฮ้างใน ชนิดา รัชพลเมือง 2544) ได้เสนอแนะจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ ในการให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูง และมีความคลาดเคลื่อนน้อย มากจนคงที่ ต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวน ผู้เชี่ยวชาญเป็นจำนวน 20 คน โดยมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ผู้พิพากษาสมทบ ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เจ้าหน้าที่อาสา เครือข่าย ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 คน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน พนักงานคุม ประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 6 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ ของตัวบ่งชี้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

กลุ่มตัวอย่างผู้มีประสบการณ์ในชุมชนจังหวัดนนทบุรี เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 228 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ตอบแบบประเมินเพื่อการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ตอบแบบเจาะจง ชุมชนในจังหวัดนนทบุรี โดยพิจารณาจากกลุ่มชุมชนที่ผ่านการคัดสรรจากโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่น 10 ชุมชน และกลุ่มชุมชนทั่วไป 10 ชุมชน เป็นจำนวน 20 ชุมชน ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ประธานชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ชุมชนละ 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท

3.1 เครื่องมือสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน รวม 20 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยพัฒนาจากกรวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำมาสรุปเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน เป็นแบบมาตรฐานค่า 4 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะ โดยสรุปเป็นองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านกระบวนการ 11 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านผลผลิต 10 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งสิ้น 31 ตัวบ่งชี้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักได้จำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
1.1. บุคคลากร	3
1.2. งบประมาณ	2
1.3. สถานที่	2
1.4. แนวทางการบริหารจัดการ	3
รวม	10

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
2.1. กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ	2
2.2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญห และพัฒนาเด็กและเยาวชน	4
2.3. การตรวจสอบประเมินผล	3
2.4. การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย	2
รวม	11

3. องค์ประกอบด้านผลผลิต ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
3.1. ผลที่ปรากฏ ต่อเด็กและเยาวชน	4
3.2. ผลที่ปรากฏต่อชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง	3
3.3. ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4
รวม	10

โดยแบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

3.1.2 แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้มีประสบการณ์ในชุมชน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน โดยเป็นบุคลากรในชุมชนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามชุดที่ 1 โดยได้นำข้อเสนอแนะ และการวิเคราะห์ทางสถิติมาปรับปรุงตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในแต่ละองค์ประกอบหลักให้เป็นแบบมาตรฐานค่า 4 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะในแบบสอบถามชุดที่ 2 โดยสรุปเป็นองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านกระบวนการ 11 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านผลผลิต 10 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งสิ้น 30 ตัวบ่งชี้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักได้จำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
1.1. บุคลากร	3
1.2. งบประมาณ	1
1.3. สถานที่	2
1.4. แนวทางการบริหารจัดการ	3
รวม	9

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
2.1. กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ	2
2.2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน	4
2.3. การตรวจสอบประเมินผล	3
2.4. การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย	2
รวม	11

3. องค์ประกอบด้านผลผลิต ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
3.1. ผลที่ปรากฏ ต่อเด็กและเยาวชน	4
3.2. ผลที่ปรากฏต่อชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง	3
3.3. ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4
รวม	10

โดยแบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

แบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ประกอบด้วยมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- 4 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ และ/หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมดีมาก และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- 3 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ และ/หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมดี และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- 2 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ และ/หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมปานกลาง และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- 1 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ และ/หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมน้อย และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ/หรือมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่เป็นไปได้ยากในการจัดเก็บ

3.2 เครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน ในเชิงประจักษ์ สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ แบบประเมิน 1 ชุด

แบบประเมิน สำหรับกลุ่มชุมชนที่ผ่านโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่น กับ กลุ่มชุมชนทั่วไป จำนวน 20 ชุมชน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามชุดที่ 2 โดยได้นำข้อเสนอแนะและการวิเคราะห์ทางสถิติมาปรับปรุงตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในแต่ละองค์ประกอบหลักให้เป็นแบบมาตรฐานค่า 4 ระดับ และได้จัดทำคู่มือการประเมินเพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจ ซึ่งภายในแบบประเมิน สรุปเป็นองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านกระบวนการ 11 ตัวบ่งชี้ และ องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ 10 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งสิ้น 30 ตัวบ่งชี้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักได้ จำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
1.1. บุคลากร	3
1.2. งบประมาณ	1
1.3. สถานที่	2
1.4. แนวทางการบริหารจัดการ	3
รวม	9

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
2.1. กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ	2
2.2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน	4
2.3. การตรวจสอบประเมินผล	3
2.4. การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย	2
รวม	11

3. องค์ประกอบด้านผลผลิต ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
3.1. ผลที่ปรากฏ ต่อเด็กและเยาวชน	4
3.2. ผลที่ปรากฏต่อชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง	3
3.3. ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4
รวม	10

โดยแบบประเมินฉบับนี้ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ และช่องบันทึกร่องรอยคุณภาพเพื่อระบุข้อมูล หลักฐานที่สะท้อนระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ที่ได้ตัดสินตามเกณฑ์

แบบประเมิน ประกอบด้วย เกณฑ์ 4 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- 4 = ดีมาก** หมายถึง ปรากฏคุณลักษณะเด่นชัด ครอบคลุมหลากหลาย และเป็นที่ยอมรับมากอย่างกว้างขวาง หรือ มีการปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้น ไปของเป้าหมาย และความต่อเนื่องในเชิงคุณภาพ รวมทั้งมีการปรากฏร่องรอยคุณภาพจากข้อมูลเอกสาร / หลักฐานในแหล่งต่างๆ อย่างชัดเจนที่สุด
- 3 = ดี** หมายถึง ปรากฏคุณลักษณะความครอบคลุม มีลักษณะค่อนข้างหลากหลาย และเป็นที่ยอมรับเป็นส่วนใหญ่ หรือ มีการปฏิบัติร้อยละ 70 - 79 ของเป้าหมาย และความต่อเนื่องในเชิงคุณภาพค่อนข้างมาก รวมทั้งมีการปรากฏร่องรอยคุณภาพจากข้อมูลเอกสาร / หลักฐานในแหล่งต่างๆ อย่างชัดเจน
- 2 = พอใช้** หมายถึง ปรากฏคุณลักษณะครอบคลุมพอสมควร มีลักษณะค่อนข้างหลากหลาย และเป็นที่ยอมรับปานกลาง หรือ มีการปฏิบัติร้อยละ 60 - 69 ของเป้าหมาย รวมทั้งมีการปรากฏร่องรอยคุณภาพจากข้อมูลเอกสาร / หลักฐานในแหล่งต่างๆ บ้างพอสมควร

1 = ควรปรับปรุงหมายถึง ไม่ค่อยปรากฏคุณลักษณะหรือปรากฏ

พฤติกรรมบ่งชี้ไม่ชัดเจน ขาดความหลากหลายและเป็นที่ยอมรับน้อยหรือยังไม่เป็นที่ยอมรับ หรือการปฏิบัติต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเป้าหมาย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบด้านกระบวนการ และองค์ประกอบด้านผลผลิต

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น ผู้วิจัยจะงเลือกผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น 20 คน โดยนำแบบสอบถามชุดที่ 1 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 คน ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 คน และ ผู้เชี่ยวชาญ พนักงานคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 6 คน โดยผู้วิจัยทำการติดต่อด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์และจัดส่งไปทางไปรษณีย์ ซึ่งเมื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นแล้วได้จัดส่งคืนต่อผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ในชุมชน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 6 อำเภอ 228 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามชุดที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและการวิเคราะห์ทางสถิติจากผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 โดยผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงประธานชุมชน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้วิธีการส่ง

แบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ซึ่งเมื่อผู้มีประสบการณ์ตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นแล้วได้จัดส่งคืนต่อผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4.4 การรวบรวมข้อมูลจากการประเมิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในเชิงประจักษ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ประธานชุมชน จำนวน 20 ชุมชน เพื่อตอบแบบประเมินตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ซึ่งแบบประเมินชุดนี้ได้ทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และการวิเคราะห์ทางสถิติจากการรวบรวมข้อมูล ในการตอบแบบสอบถามชุดที่ 2 โดยผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงประธานชุมชนตอบแบบประเมิน และใช้วิธีการส่งแบบประเมินและคู่มือการประเมินไปทางไปรษณีย์ ซึ่งเมื่อผู้ให้ข้อมูลตอบแบบประเมินเสร็จสิ้นแล้วได้จัดส่งคืนต่อผู้วิจัยทางไปรษณีย์ สำหรับข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ที่ได้สังเคราะห์ขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามชุดที่ 1 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้นของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ เพื่อจัดทำตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลด้านตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาโดยใช้ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile range) รวมทั้ง วิเคราะห์เนื้อหาในส่วนของข้อเสนอแนะ

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ในแบบสอบถามชุดที่ 1 คือ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ ต้องมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่าระดับ 2.50 และมีค่าพิสัยควอไทล์ ไม่เกิน 1 แสดงว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ได้รับฉันทามติ หรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน โดยมีการแปลความหมาย ค่ามัธยฐาน ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.00 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมมากที่สุด ในการบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมมาก ในการบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมพอสมควร ในการบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1 – 1.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมน้อย หรือ ไม่เหมาะสม ในการบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามชุดที่ 2 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ เพื่อจัดทำตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ เพื่อจัดทำตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ของจังหวัดนนทบุรี โดยนำข้อมูลที่เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมทั้ง วิเคราะห์เนื้อหาในส่วนของข้อเสนอแนะ

เกณฑ์ในการพิจารณาของกลุ่มผู้มีประสบการณ์ในชุมชน จากการตอบแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ ในรอบที่ 2 คือ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ ต้องมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าระดับ 2.50 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1 แสดงว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ได้รับฉันทามติหรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.00 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมมากที่สุด ในการบ่งชี้ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมมาก ในการบ่งชี้ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมพอสมควร ในการบ่งชี้ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ หรือ เกณฑ์ มีความเหมาะสมน้อย หรือไม่เหมาะสม ในการบ่งชี้ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในเชิงประจักษ์ สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี โดยทำการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ t-test

เกณฑ์ในการพิจารณาค่า t คือ 1.70 ถ้าค่า t ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 1.70 แสดงว่าแบบประเมินนั้นมีค่าอำนาจจำแนก (บุญเชิด ภิญ โยอนันตพงษ์ 2546 : 87) โดยสามารถแยกกลุ่มชุมชนที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับสูงกับชุมชนที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับต่ำได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของชุมชน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมเบื้องต้นของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชน รวม 20 คน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับผู้เชี่ยวชาญในจังหวัดนนทบุรี โดยเป็นประธานชุมชน ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวม 228 คน

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 20 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวม 20 คน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมเบื้องต้นของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชน รวม 20 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ เพื่อสรุปเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยทำการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดที่ 1 สรุปเป็นองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบ

ด้านกระบวนการ 3 11 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านผลผลิต 10 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งสิ้น 31 ตัวบ่งชี้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักได้จำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ 4.1 คำน้ชยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q_3 - Q_1$) ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		Mdn	ระดับ	$Q_3 - Q_1$	ระดับ
1. บุคลากร	1.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการ การรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน	4.00	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	1.2 ความพร้อมของคณะกรรมการในการทำงานเพื่อชุมชน	4.00	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	1.3 คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน	3.5	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
2. งบประมาณ	2.1 การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน	4.00	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	2.2 การระดมงบประมาณ ของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาเป็นกองทุน เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี	3.50	มาก ที่สุด	2.00	ไม่ สอดคล้อง
3. สถานที่	3.1 ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการ สำหรับเด็ก และเยาวชน	3.50	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	3.2 ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ	4.00	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
4. แนวทางการบริหารจัดการ	4.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่นในการพัฒนา หรือ แก้ปัญหา เด็กและเยาวชน	4.00	มาก ที่สุด	0.75	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		Mdn	ระดับ	$Q_3 - Q_1$	ระดับ
4.2	การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อป้องกัน/พัฒนา/แก้ปัญหาคกรกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	4.00	มากที่สุด	0.75	สอดคล้อง
4.3	การจัดทำคู่มือ/เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ	4.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) สำหรับองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มีผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน หรือเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ต่ำกว่าระดับมาก คือ ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) ที่ 2.2 นอกนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ

ตารางที่ 4.2 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q_3 - Q_1$) ของคะแนนความเหมาะสม ของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคกรกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ใน จังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านกระบวนการ

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		Mdn	ระดับ	$Q_3 - Q_1$	ระดับ
1. กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ	1.1 การวิเคราะห์ สํารวจสภาพปัจจุบันปัญหา ภายในชุมชน	4.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	1.2 การกำกับ ติดตาม ประสานงาน และนิเทศ งานภายในเครือข่าย	4.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็ก และเยาวชน	2.1 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา	4.00	มากที่สุด	0.75	สอดคล้อง
	2.2 การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น	4.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		Mdn	ระดับ	$Q_3 - Q_1$	ระดับ
3. การตรวจสอบประเมินผล	2.3 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน	4.00	มากที่สุด	0.75	สอดคล้อง
	2.4 การมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชน	4.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	3.1 การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ	3.50	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	3.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการ ภายในชุมชน	4.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	3.3 ประเมินผลความสำเร็จในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	4.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
4. การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย	4.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผล	4.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	4.2 การสร้างเครือข่าย	4.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านกระบวนการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. องค์ประกอบด้านผลผลิต

ตารางที่ 4.3 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q_3 - Q_1$) ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านผลผลิต

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		Mdn	ระดับ	$Q_3 - Q_1$	ระดับ
1. ผลที่ปรากฏ ต่อ เด็ก และเยาวชน	1.1. เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	4.00	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	1.2. เด็ก และเยาวชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปในทางที่เหมาะสม	4.00	มาก ที่สุด	0.00	สอดคล้อง
	1.3. การมีบทบาทร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชน ของกลุ่มเด็กและเยาวชน	3.50	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	1.4. สถิติการกระทำผิดของเด็ก และ เยาวชน ภายในชุมชนลดลง	3.50	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
2. ผลที่ปรากฏ ต่อ ชุมชน พ่อแม่/ ผู้ปกครอง	2.1. พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่ วงจร การกระทำผิด ของเด็ก และเยาวชน	4.00	มาก ที่สุด	0.75	สอดคล้อง
	2.2. พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน	4.00	มาก ที่สุด	0.75	สอดคล้อง
	2.3. พ่อแม่/ผู้ปกครอง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน	4.00	มาก ที่สุด	0.75	สอดคล้อง
3. ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กร ต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วน เกี่ยวข้อง	3.1. องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มี ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ กฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำ ความผิด ของเด็กและเยาวชน	4.00	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	3.2. องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มี พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ใน ชุมชน	4.00	มาก ที่สุด	1.00	สอดคล้อง
	3.3. องค์กร ต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำ ผิดของเด็กและเยาวชน	4.00	มาก ที่สุด	0.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับองค์ประกอบด้านผลผลิต ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสอดคล้องกัน และมีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคัดและเยาวชน สำหรับผู้มีประสบการณ์ในชุมชน โดยเป็นประธานชุมชน ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน 228 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคัดและเยาวชน โดยได้ปรับเปลี่ยนข้อความ และ / หรือ ลักษณะการเขียนตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามข้อเสนอแนะจากข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 1 ได้เป็นแบบสอบถามชุดที่ 2 สรุปเป็นองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านกระบวนการ 11 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านผลผลิต 10 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งสิ้น 30 ตัวบ่งชี้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักได้จำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคัดและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
1. บุคลากร	1.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน	2.74	มาก	0.73	สอดคล้อง
4	เกณฑ์การประเมิน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้เกินร้อยละ 80	2.68	มาก	0.67	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
3	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 70-79	2.68	มาก	0.74	สอดคล้อง
2	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 60-69	2.84	มาก	0.83	สอดคล้อง
1	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ต่ำกว่าร้อยละ 60	2.63	มาก	0.89	สอดคล้อง
	1.2 ความพร้อมของคณะกรรมการในการทำงานเพื่อชุมชน	3.37	มาก	0.59	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชนและภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง	3.32	มาก	0.58	สอดคล้อง
3	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชน	3.32	มาก	0.58	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
2	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ให้บรรลุเป้าหมาย	3.21	มาก	0.63	สอดคล้อง
1	คณะกรรมการมีความพร้อมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมายในบางรายการที่ได้รับผิดชอบ	3.21	มาก	0.63	สอดคล้อง
	1.3 คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน	2.95	มาก	0.84	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	คณะกรรมการร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลาย ครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม และจัดทำส่งเสริม เผยแพร่เอกสาร	2.79	มาก	0.78	สอดคล้อง
3	คณะกรรมการร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลาย ครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม	2.84	มาก	0.76	สอดคล้อง
2	คณะกรรมการร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม	2.79	มาก	0.71	สอดคล้อง
1	คณะกรรมการต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	2.58	มาก	0.83	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
2. งบประมาณ	2.1 การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน	2.17	พอใช้	1.09	ไม่สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนเกิน 1,000 บาทขึ้นไป	2.11	พอใช้	1.13	ไม่สอดคล้อง
3	การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 800 -999 บาท	2.11	พอใช้	1.02	ไม่สอดคล้อง
2	การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 600-799 บาท	2.11	พอใช้	1.02	ไม่สอดคล้อง
1	การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนต่ำกว่า 600 บาท	2.06	พอใช้	1.05	ไม่สอดคล้อง
3. สถานที่	3.1 ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการ สำหรับเด็ก และเยาวชน	2.58	มาก	1.01	ไม่สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการ สำหรับเด็กและเยาวชน มากกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน	2.47	พอใช้	1.02	ไม่สอดคล้อง
3	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการ สำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 4-5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน	2.47	พอใช้	0.96	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
2	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 3-4 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน	2.58	มาก	1.01	ไม่สอดคล้อง
1	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน	2.42	พอใช้	1.01	ไม่สอดคล้อง
	3.2 ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการ เกณฑ์การประเมิน	2.42	พอใช้	0.96	สอดคล้อง
4	มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการ อย่างเป็นสัดส่วน	2.21	พอใช้	1.08	ไม่สอดคล้อง
3	มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการ โดยใช้ร่วมกับ อบต.	2.21	พอใช้	1.08	ไม่สอดคล้อง
2	มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยใช้สถานที่ บ้านของคณะกรรมการที่สะดวกสบาย	2.53	มาก	0.96	สอดคล้อง
1	มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยการ หมุนเวียนไปตามความพร้อมของบ้าน คณะกรรมการ	2.47	พอใช้	1.07	ไม่สอดคล้อง
4. แนวทางการบริหาร จัดการ	4.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่นในการพัฒนา หรือแก้ปัญหาเยาวชน เกณฑ์การประเมิน	2.84	มาก	0.95	สอดคล้อง
4	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่ สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้อง กับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ ทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	2.84	มาก	0.95	สอดคล้อง
3	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่ สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้อง กับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ ทบทวนและปรับปรุงบางส่วน	2.74	มาก	0.99	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
2	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน แต่ไม่มีการวิเคราะห์ ปรับปรุงเลย	2.79	มาก	0.97	สอดคล้อง
1	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่ปรากฏเอกสาร/หลักฐานที่สะท้อนวิสัยทัศน์ที่เป็นรูปธรรม	2.58	มาก	1.17	สอดคล้อง
	4.2 การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อป้องกัน/พัฒนา/แก้ปัญหาค่าการกระทำผิดของเยาวชน เกณฑ์การประเมิน	2.79	มาก	1.03	ไม่สอดคล้อง
4	องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน และมีการระบุตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจน	2.74	มาก	1.04	ไม่สอดคล้อง
3	องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน	2.58	มาก	1.07	ไม่สอดคล้อง
2	หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของแผนงาน/โครงการสอดคล้องกัน แต่องค์ประกอบอื่นยังไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	2.63	มาก	1.01	ไม่สอดคล้อง
1	หลักการและเหตุผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนงาน/โครงการ แต่กิจกรรมไม่สอดคล้องกัน	2.47	พอใช้	1.07	ไม่สอดคล้อง
	4.3 การจัดทำคู่มือ/เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาค่าการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ	2.39	พอใช้	1.19	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ที่ หลากหลาย สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ	2.56	มาก	1.24	ไม่สอดคล้อง
3	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชน เก็บไว้ในสำนักงาน	2.44	พอใช้	1.19	ไม่สอดคล้อง
2	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน โดยบันทึกไว้เป็นเอกสารภายใน	2.44	พอใช้	1.19	ไม่สอดคล้อง
1	มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ไม่ระบุ เป็นเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน	2.28	พอใช้	1.27	ไม่สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) สำหรับองค์ประกอบด้าน
ปัจจัยนำเข้า มีผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน หรือเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ต่ำกว่าระดับ
มาก คือ ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) ที่ 2.1, 3.1, 4.2 และ 4.3 สำหรับตัวบ่งชี้อื่น (พร้อมเกณฑ์) มีความ
เหมาะสมในระดับมากทุกตัว

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้
และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี
สำหรับองค์ประกอบด้านกระบวนการ

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์				
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ	
1. กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ	1.1 การวิเคราะห์ สํารวจสภาพปัจจุบันปัญหาภายในชุมชน	2.67	มาก	1.13	สอดคล้อง	
		เกณฑ์การประเมิน				
	4	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน	2.28	พอใช้	1.07	สอดคล้อง
	3	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน	2.33	พอใช้	1.13	สอดคล้อง
	2	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน	2.39	พอใช้	1.03	สอดคล้อง
	1	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาลักษณะ ไม่หลากหลาย มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน	2.28	พอใช้	1.12	สอดคล้อง
		1.2 การกำกับ ติดตาม ประสานงาน และนิเทศงานภายในเครือข่าย	2.95	มาก	1.12	สอดคล้อง
		เกณฑ์การประเมิน				
	4	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง	3.21	มาก	1.03	สอดคล้อง
	3	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 3 เดือนละ ครั้ง	2.95	มาก	0.97	สอดคล้อง
	2	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 6 เดือนละ 1 ครั้ง	2.68	มาก	1.20	สอดคล้อง
	1	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง	2.63	มาก	1.21	สอดคล้อง
	2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน	2.1 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา	2.53	มาก	1.07	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับ กฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เกินร้อยละ 80	2.42	พอใช้	1.07	สอดคล้อง
3	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับ กฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชน ร้อยละ 70-79	2.32	พอใช้	1.00	สอดคล้อง
2	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับ กฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชน ร้อยละ 60-69	2.32	พอใช้	1.00	สอดคล้อง
1	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับ กฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ต่ำ กว่าร้อยละ 60	2.11	พอใช้	1.04	สอดคล้อง
	2.2 การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น	2.79	มาก	1.08	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรม การแก้ไขปัญหาเกือบทุกครั้ง	2.84	มาก	1.06	สอดคล้อง
3	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรม การแก้ไขปัญหาเป็นส่วนใหญ่	2.89	มาก	1.10	สอดคล้อง
2	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรม การแก้ไขปัญหาเป็นบางครั้ง	2.53	มาก	1.17	สอดคล้อง
1	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรม การแก้ไขปัญหาบ้างบางครั้ง	2.53	มาก	1.17	สอดคล้อง
	2.3 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน	2.84	มาก	1.16	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เกือบทุกครั้ง	2.95	มาก	1.22	สอดคล้อง
3	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นส่วนใหญ่	2.84	มาก	1.16	สอดคล้อง
2	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นบางครั้ง	2.74	มาก	1.19	สอดคล้อง
1	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน บ้างบางครั้ง	2.84	มาก	1.21	สอดคล้อง
	2.4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำศูนย์ร้องเรียน ร้องทุกข์ ประจำชุมชน	2.95	มาก	1.02	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นเกือบทุกครั้ง	3.00	มาก	1.05	สอดคล้อง
3	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นส่วนใหญ่	2.95	มาก	1.02	สอดคล้อง
2	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นบางครั้ง	2.95	มาก	1.02	สอดคล้อง
1	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนบ้างบางครั้ง	2.89	มาก	1.04	สอดคล้อง
3. การตรวจสอบประเมินผล	3.1 การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ	2.72	มาก	1.01	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูล	2.72	มาก	1.01	สอดคล้อง
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานเป็นบางครั้ง	2.67	มาก	1.02	สอดคล้อง
2	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางาน แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินมาใช้	2.56	มาก	0.98	สอดคล้อง
1	มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรมโดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน	2.39	พอใช้	1.09	สอดคล้อง
	3.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ภายในชุมชน	2.53	มาก	1.12	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน	2.53	มาก	1.12	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
3	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานเป็นบางครั้ง	2.42	พอใช้	1.07	สอดคล้อง
2	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้ แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินไปใช้	2.37	พอใช้	1.06	สอดคล้อง
1	มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรม โดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน	2.26	พอใช้	1.09	สอดคล้อง
	3.3 ประเมินผลความสำเร็จในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการระงับคดีของเด็กเยาวชน	2.58	มาก	1.12	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 2 ปี	2.42	พอใช้	1.17	สอดคล้อง
3	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 3-5 ปี	2.37	พอใช้	1.16	สอดคล้อง
2	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบบ้างในโอกาสที่เหมาะสม	2.53	มาก	1.17	สอดคล้อง
1	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน ไม่ค่อยมีการตรวจสอบ	2.26	พอใช้	1.09	สอดคล้อง
4. การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย	4.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผล	2.53	มาก	1.26	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สืบค้นข้อมูลรวดเร็ว เป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์	2.47	พอใช้	1.26	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
3	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล ครอบคลุมข้อมูลทุกประเภทจัดเก็บในคอมพิวเตอร์แต่ไม่สามารถประมวลผล	2.32	พอใช้	1.15	สอดคล้อง
2	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลจัดเป็นหมวดหมู่สืบค้นง่าย	2.42	พอใช้	1.21	สอดคล้อง
1	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อการติดตามและประเมินผลในรูปแบบเอกสาร	2.32	พอใช้	1.15	สอดคล้อง
	4.2 การสร้างเครือข่าย	2.32	พอใช้	1.10	สอดคล้อง
เกณฑ์การประเมิน					
4	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนด โครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน	2.26	พอใช้	1.09	สอดคล้อง
3	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนด โครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร	2.26	พอใช้	1.09	สอดคล้อง
2	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนด โครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน	2.26	พอใช้	1.09	สอดคล้อง
1	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนด โครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ ที่ชัดเจน	2.32	พอใช้	1.15	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) สำหรับองค์ประกอบด้านกระบวนการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน และมีความเหมาะสมอยู่ต่ำกว่าระดับมาก ทุกตัว

3. องค์ประกอบด้านผลผลิต

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับองค์ประกอบด้านผลผลิต

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
1. ผลที่ปรากฏ ต่อ เด็ก และเยาวชน	1.1 เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	2.72	มาก	1.01	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
	4 เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	2.83	มาก	1.09	สอดคล้อง
	3 เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	2.56	มาก	0.92	สอดคล้อง
	2 เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	2.56	มาก	1.04	สอดคล้อง
	1 เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	2.50	มาก	1.04	สอดคล้อง
	1.2 เด็ก และเยาวชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม	2.94	มาก	1.05	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
	เกณฑ์การประเมิน				
4	เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา	2.83	มาก	0.98	สอดคล้อง
3	เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา	2.83	มาก	0.98	สอดคล้อง
2	เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา	2.72	มาก	0.95	สอดคล้อง
1	เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา	2.78	มาก	1.01	สอดคล้อง
	1.3 การมีบทบาทร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน	2.72	มาก	1.08	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7) การปลูกฝังจริยธรรม	2.67	มาก	1.01	สอดคล้อง
3	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน	2.72	มาก	1.0	สอดคล้อง
2	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน	2.72	มาก	1.01	สอดคล้อง
1	เด็กและเยาวชนในชุมชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน	2.56	มาก	1.04	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
	1.4 สถิติการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชน ภายในชุมชนลดลง	2.88	มาก	1.05	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงมากกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน	2.82	มาก	1.07	สอดคล้อง
3	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 15-19 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน	2.76	มาก	1.03	สอดคล้อง
2	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 10-14 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน	2.71	มาก	1.04	สอดคล้อง
1	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงต่ำกว่าร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน	2.71	มาก	1.10	สอดคล้อง
2. ผลที่ปรากฏต่อ ชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง	2.1 พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำความผิด ของเด็ก และเยาวชน	2.83	มาก	0.92	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ กฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด	2.78	มาก	0.94	สอดคล้อง
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด	2.78	มาก	0.87	สอดคล้อง
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด	2.83	มาก	0.92	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่กระบวนการกระทำความผิด	2.78	มาก	0.94	สอดคล้อง
	2.2 พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน	2.67	มาก	0.84	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ค่านาอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม	2.67	มาก	0.90	สอดคล้อง
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน	2.61	มาก	0.85	สอดคล้อง
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน	2.44	พอใช้	0.92	สอดคล้อง
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน	2.50	มาก	0.98	สอดคล้อง
	2.3 พ่อแม่/ผู้ปกครอง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน	2.88	มาก	0.99	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน	2.65	มาก	0.99	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน	2.71	มาก	1.04	สอดคล้อง
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน	2.53	มาก	0.94	สอดคล้อง
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน	2.53	มาก	1.06	สอดคล้อง
3. ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.1 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด ของเด็กและเยาวชน	2.82	มาก	1.01	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	2.76	มาก	0.97	สอดคล้อง
3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	2.71	มาก	0.98	สอดคล้อง
2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด	2.71	มาก	0.98	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
1	องค์กรต่างๆ ภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่จรรยาบรรณวิชาชีพ	2.71	มาก	1.00	สอดคล้อง
	3.2 องค์กรต่างๆ ภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน	2.88	มาก	0.69	สอดคล้อง
	เกณฑ์การประเมิน				
4	องค์กรต่างๆ ภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7) การปลูกฝังจริยธรรม	2.88	มาก	0.78	สอดคล้อง
3	องค์กรต่างๆ ภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	2.82	มาก	0.72	สอดคล้อง
2	องค์กรต่างๆ ภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	2.76	มาก	0.75	สอดคล้อง
1	องค์กรต่างๆ ภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	2.82	มาก	0.88	สอดคล้อง
	3.3 องค์กรต่างๆ ภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน	2.88	มาก	0.85	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)*	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์			
		\bar{X}	ระดับ	S.D.	ระดับ
เกณฑ์การประเมิน					
4	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน	2.76	มาก	0.97	สอดคล้อง
3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้อยละ 70-79 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน	2.82	มาก	0.95	สอดคล้อง
2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้อยละ 60-69 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน	2.76	มาก	0.97	สอดคล้อง
1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้าง บางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน	2.71	มาก	1.04	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) สำหรับองค์ประกอบด้านผลผลิต ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน หรือเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ต่ำกว่าระดับมาก คือ ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์) ที่ 1.1,1.2,1.3,1.4 และ 3.1

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสอดคล้อง และมีความเหมาะสมในระดับมากทุกตัว

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับผู้เชี่ยวชาญในชุมชน จำนวน 20 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวม 20 คน

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติทีของของคะแนนการประเมินตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ของชุมชนกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ จากกลุ่มชุมชนที่มีผลการตัดสินจากโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่นในระดับสูง และกลุ่มชุมชนทั่วไป

องค์ประกอบของเกณฑ์ประเมิน	ผลการทดสอบค่าทีขององค์ประกอบ					
	ชุมชนกลุ่มพัฒนาดีเด่น		ชุมชนกลุ่มทั่วไป		t	P
	\bar{X}_H	SD _H	\bar{X}_L	SD _L		
1. ด้านปัจจัย	2.82	.486	1.32	.424	7.324	.000
2. ด้านกระบวนการ	2.96	.480	1.29	.444	13.636	.000
3. ด้านผลผลิต	3.36	.429	1.65	.428	9.705	.0000
รวม	3.05	.503	1.42	.449	17.356	.000

$P < .05$ แสดงว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผลการประเมินชุมชนในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มชุมชนที่มีผลการประเมินคุณภาพระดับสูง คือ กลุ่มชุมชนที่ผ่านโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า กลุ่มชุมชนทั่วไป และเมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ

โดยสรุป เมื่อนำเกณฑ์ประเมินตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ชี้ คือ กลุ่มชุมชน จากกลุ่มชุมชนที่ผ่านโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่นในระดับสูง และกลุ่มชุมชนระดับทั่วไป กลุ่มละ 10 ชุมชน พบว่า องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เกณฑ์ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความตรงตามโครงสร้างซึ่งหมายถึงเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นสามารถวัดและบ่งชี้การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ของชุมชนในจังหวัดนนทบุรีได้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยแบบพัฒนาโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ซึ่งสรุปวิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย อภิปรายผล ตลอดจนข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มี 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ผู้พิพากษาสมทบ เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย และเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ รวม 20 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้นของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน โดยการให้ข้อมูล ความคิดเห็น และ / หรือ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับการตอบแบบสอบถามชุดที่ 1

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างผู้มีประสบการณ์ในชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชน หรือ คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในชุมชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของตัวบ่งชี้

ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน สำหรับการตอบแบบสอบถามชุดที่ 2

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างชุมชน จากกลุ่มชุมชนที่ผ่านโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่นในระดับสูง จำนวน 10 ชุมชน กับ กลุ่มชุมชนทั่วไป จำนวน 10 ชุมชน เพื่อการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน ในจังหวัดในเชิงประจักษ์ สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี สำหรับการตอบแบบประเมิน

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน รวม 20 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น และ แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้มีประสบการณ์ในชุมชน จังหวัดนนทบุรี เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน โดยเป็นบุคลากรในชุมชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 228 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวม 228 คน สำหรับการตอบแบบสอบถามชุดที่ 2

2. แบบประเมินสำหรับชุมชน จากกลุ่มชุมชนที่ผ่านโครงการประกวดพัฒนาชุมชนดีเด่น จำนวน 10 ชุมชน และกลุ่มชุมชนทั่วไป จำนวน 10 ชุมชน ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน ในเชิงประจักษ์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวม 20 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 วิธี ได้แก่

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน สำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบด้านกระบวนการ และองค์ประกอบด้านผลผลิต

2. รวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดและตรวจสอบการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยจัดทำเป็นตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ชุด

คือ แบบสอบถามชุดที่ 1 คัดเลือกตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ระดับ 2.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1 และ แบบสอบถามชุดที่ 2 คัดเลือกตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ระดับ 2.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 1 และ นำข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงในรายละเอียดของตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ เพื่อจัดทำเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ต่อไป

3. รวบรวมข้อมูลจากการประเมิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในเชิงประจักษ์ โดยกลุ่มชุมชนจากโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่น ได้ตอบแบบประเมินการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t – test)

1.3 ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี แบ่งเป็นองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักจะประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ และสรุปผล ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในแต่ละองค์ประกอบย่อย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
1. บุคลากร	1.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน
	เกณฑ์การประเมิน
4	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการ สรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรใน ชุมชนรับรู้ร้อยละ 80
3	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการ สรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรใน ชุมชนรับรู้ร้อยละ 70-79
2	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการ สรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรใน ชุมชนรับรู้ร้อยละ 60-69
1	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการ สรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรใน ชุมชนรับรู้ต่ำกว่าร้อยละ 60
	1.2 ความพร้อมของคณะกรรมการ ในการทำงานเพื่อชุมชน เกณฑ์การประเมิน
4	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและ เวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ จน ปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชนและภายนอก ชุมชนที่เกี่ยวข้อง
3	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและ เวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ จน ปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชน
2	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและ เวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย
1	คณะกรรมการมีความพร้อมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้ บรรลุเป้าหมายในบางรายการที่ได้รับผิดชอบ

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
4	<p>1.3 คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน เกณฑ์การประเมิน</p>
3	<p>คณะกรรมการร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม และจัดทำส่งเสริม เผยแพร่เอกสาร</p>
2	<p>คณะกรรมการร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม</p>
1	<p>คณะกรรมการร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม</p>
1	<p>คณะกรรมการต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาชุมชน</p>
2. งบประมาณ	<p>2.1 การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน เกณฑ์การประเมิน</p>
4	<p>การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนเกิน 1,000 บาท ขึ้นไป</p>
3	<p>การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 800 -999 บาท</p>
2	<p>การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 600-799 บาท</p>

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
1	<p>การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนต่ำกว่า 600 บาท</p> <p>2.2 การระดมงบประมาณ ของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาเป็นกองทุนหรือจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี</p>
4	<p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>มีการระดมงบประมาณของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนเกิน 80 บาท ขึ้นไป / ปี</p>
3	<p>มีการระดมงบประมาณของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน 70-79 บาท / ปี</p>
2	<p>มีการระดมงบประมาณของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน 60-69 บาท / ปี</p>
1	<p>มีการระดมงบประมาณของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำกว่า 60 บาท / ปี</p>
3. สถานที่	<p>3.1 ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการ สำหรับเด็ก และเยาวชน</p>
4	<p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน มากกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน</p>
3	<p>มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 4-5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน</p>
2	<p>มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 3-4 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน</p>
1	<p>มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน</p>
	<p>3.2 ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ</p>

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
	เกณฑ์การประเมิน
4	มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการอย่างเป็นทางการเป็นส่วน
3	มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการ โดยใช้ร่วมกับ อบต.
2	มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยใช้สถานที่บ้านของ คณะกรรมการที่สะดวกสบาย
1	มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยการหมุนเวียนไปตามความ พร้อมของบ้านคณะกรรมการ
4. แนวทางการบริหารจัดการ	4.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่นในการพัฒนา หรือแก้ปัญหา เยาวชน
	เกณฑ์การประเมิน
4	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความ มุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่าง ชัดเจน มีการวิเคราะห์ ทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
3	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความ มุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่าง ชัดเจน มีการวิเคราะห์ ทบทวนและปรับปรุงบางส่วน
2	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความ มุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่าง ชัดเจน แต่ไม่มีการวิเคราะห์ ปรับปรุงเลย
1	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่ปรากฏเอกสาร/หลักฐานที่สะท้อนวิสัยทัศน์ที่เป็นรูปธรรม
	4.2 การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อป้องกัน/พัฒนา/แก้ปัญหาการ กระทำผิดของเยาวชน
	เกณฑ์การประเมิน
4	องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและ เยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน และมีการระบุตัวชี้วัด ความสำเร็จอย่างชัดเจน

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
3	องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและ เยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน
2	หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของแผนงาน/ โครงการสอดคล้องกัน แต่องค์ประกอบอื่นยังไม่สอดคล้อง สัมพันธ์กัน
1	หลักการและเหตุผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของแผนงาน/ โครงการ แต่กิจกรรมไม่สอดคล้องกัน 4.3 การจัดทำคู่มือ/เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่ม ต่าง ๆ
4	เกณฑ์การประเมิน มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหา การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ที่หลากหลาย สำหรับ ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ
3	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหา การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เก็บไว้ในสำนักงาน
2	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไขปัญหา การกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน โดยบันทึกไว้เป็นเอกสาร ภายใน
1	มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน ไม่ระบุเป็นเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 11
ตัวบ่งชี้ และสรุปผล ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในแต่ละองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มี
รายละเอียด ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
1. กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ	1.1 การวิเคราะห์ สํารวจสภาพปัจจุบันปัญหาภายในชุมชน เกณฑ์การประเมิน
4	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการ ป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็น หลักฐาน
3	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการ ป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
2	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการ ป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็น หลักฐาน
1	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการ ป้องกันแก้ไขปัญหาบางลักษณะ ไม่หลากหลาย มีการบันทึกไว้ เป็นหลักฐาน
	1.2 การกำกับ ติดตาม ประสานงาน และนิเทศงานภายใน เครือข่าย
	เกณฑ์การประเมิน
4	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดย เฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง
3	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดย เฉลี่ย 3 เดือนละ 1 ครั้ง
2	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดย เฉลี่ย 6 เดือนละ 1 ครั้ง
1	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดย เฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไข ปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน	2.1 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา
	เกณฑ์การประเมิน
4	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เกินร้อยละ 80
3	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 70-79

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
2	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 60-69
1	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 60
	2.2 การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
	เกณฑ์การประเมิน
4	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเกือบทุกครั้ง
3	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเป็นส่วนใหญ่
2	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเป็นบางครั้ง
1	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาบ้างบางครั้ง
	2.3 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน
	เกณฑ์การประเมิน
4	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เกือบทุกครั้ง
3	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นส่วนใหญ่
2	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นบางครั้ง
1	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน บ้างบางครั้ง
	2.4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำศูนย์ร้องเรียน ร้องทุกข์ ประจำชุมชน
	เกณฑ์การประเมิน
4	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆภายในชุมชนเป็นเกือบทุกครั้ง
3	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆภายในชุมชนเป็นส่วนใหญ่

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
2	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆภายในชุมชนเป็นบางครั้ง
1	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆภายในชุมชนบ้างบางครั้ง
3. การตรวจสอบประเมินผล	3.1 การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เกณฑ์การประเมิน
4	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผล การประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการใน การปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้ เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูล
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผล การประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการใน การปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานเป็นบางครั้ง
2	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผล การประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการใน การปรับปรุง แก้ไข พัฒนางาน แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการ ประเมินมาใช้
1	มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรม โดยไม่ ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน
	3.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ภายใน ชุมชน เกณฑ์การประเมิน
4	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผล การประเมิน ไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานอย่าง ต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน
3	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน /โครงการ โดยนำผล การประเมิน ไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานเป็นบางครั้ง
2	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผล การประเมิน ไปใช้ แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมิน ไป ใช้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
1	มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรม โดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน 3.3 ประเมินผลความสำเร็จในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เกณฑ์การประเมิน
4	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 2 ปี
3	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 3-5 ปี
2	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบบ้างในโอกาสที่เหมาะสม
1	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน ไม่ค่อยมีการตรวจสอบ
4. การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย	4.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผล เกณฑ์การประเมิน
4	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สืบค้นข้อมูลรวดเร็ว เป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์
3	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล ครอบคลุมข้อมูลทุกประเภทจัดเก็บในคอมพิวเตอร์แต่ไม่สามารถประมวลผล
2	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลจัดเป็นหมวดหมู่สืบค้นง่าย
1	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อการติดตามและประเมินผลในรูปแบบเอกสาร
	4.2 การสร้างเครือข่าย เกณฑ์การประเมิน
4	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนดโครงสร้างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร และแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน
3	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนดโครงสร้างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
2	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน
1	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ ที่ชัดเจน

3. องค์ประกอบด้านผลผลิต ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ และสรุปผล ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในแต่ละองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
1. ผลที่ปรากฏ ต่อ เด็ก และเยาวชน	1.1 เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด เกณฑ์การประเมิน
4	เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด
3	เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด
2	เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด
1	เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด
	1.2 เด็ก และเยาวชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เกณฑ์การประเมิน
4	เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
3	เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา
2	เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา
1	เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา 1.3 การมีบทบาทร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน
	เกณฑ์การประเมิน
4	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม
3	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน
2	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน
1	เด็กและเยาวชนในชุมชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน 1.4 สถิติการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน ภายในชุมชนลดลง
	เกณฑ์การประเมิน
4	สถิติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงมากกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน
3	สถิติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 15-19 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน
2	สถิติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 10-14 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
1	สถิติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงต่ำกว่าร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน
2. ผลที่ปรากฏต่อ ชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง	2.1 พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำความคิด ของเด็ก และเยาวชน
	เกณฑ์การประเมิน
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความคิด
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความคิด
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความคิด
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความคิด
	2.2 พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน
	เกณฑ์การประเมิน
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ค้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7) การปลูกฝังจริยธรรม
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
3. ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	2.3 พ่อแม่/ผู้ปกครอง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไขปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน
	เกณฑ์การประเมิน
	4 พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน
	3 พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน
	2 พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน
	1 พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน
	3.1 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำ ความผิด ของเด็กและเยาวชน
	เกณฑ์การประเมิน
	4 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำ ความผิด
	3 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำ ความผิด
	2 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำ ความผิด
	1 องค์กรต่างๆ ภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้ (พร้อมเกณฑ์)
	<p>3.2 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p>
4	<p>องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7) การปลูกฝังจริยธรรม</p>
3	<p>องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p>
2	<p>องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p>
1	<p>องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p>
	<p>3.3 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p>
4	<p>องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p>
3	<p>องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p>
2	<p>องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p>
1	<p>องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p>

1.3.2 คุณภาพของการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบค่าที (t-test Independent) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในภาพรวมมีความสามารถในการจำแนกชุมชนที่มีตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง กับชุมชนที่มีตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพอยู่ในระดับทั่วไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การวิจัยเพื่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่ข้าราชการระดับสูง จนจนถึงเจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับชุมชน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ความเห็นและร่วมตรวจสอบตัวบ่งชี้และเกณฑ์ด้วยวิธีการหลายขั้นตอน เพื่อให้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับต่อผู้ถูกประเมินและเป็นที่ยอมรับต่อผู้ประเมินในอนาคตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ชมพูทิพย์ ธรรมโสภณ (2538: 202) ที่กล่าวถึงการกำหนดเกณฑ์ที่สร้างใหม่ว่าอาจใช้เทคนิคของการวิจัย ใช้การตัดสินใจจากผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป หรืออาจใช้วิธีระดมความคิดของบุคคลหลายๆฝ่ายก็ได้ และในการสร้างเกณฑ์ตามหลักเหตุผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น นอกจากนี้ อุทมพร จามรมาน (2544: 42) กล่าวว่า การจะทราบว่าผลการดำเนินงานของหน่วยงาน คณะทำงานจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดต้องอาศัยดัชนีเพื่อบ่งชี้การดำเนินงานว่าทำหรือไม่ทำ และใช้เกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของผลการดำเนินงานว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใด ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้อาจมีระดับเดียวหรือหลายระดับได้ นอกจากนี้ ผุสดี รุมาคม (2542: 134) ได้กล่าวถึงการกำหนดความสำคัญของเกณฑ์แต่ละเกณฑ์นั้น ควรขอความคิดเห็นจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานนั้น อาทิ ผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้างาน ผู้บริหารในระดับที่สูงกว่า หัวหน้างาน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก หรือผู้ที่เคยปฏิบัติงานนั้นมาก่อน

2.2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ได้กำหนดตัวบ่งชี้เป็น 3 ด้าน 11 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งได้สอดคล้องกับผดุงชัย ภูพัฒน์ (2544: 177) และ รัชดาภรณ์ สุราเลิศ (2545: 15) ได้กำหนดการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา 3 ประการ คือ ประการแรก เป็นการคัดเลือกตัวแปรที่จะอธิบายสภาพการณ์ทางการศึกษา ประการ

ที่สอง เป็นการสังเคราะห์ตัวแปรต่างๆ เข้าด้วยกัน ประการที่สาม เป็นการกำหนดค่าน้ำหนักตามลำดับความสำคัญของตัวแปร การตัดสินใจนั้นขึ้นต้นทั้งสามของการพัฒนาตัวบ่งชี้ย่อมมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ โดยต้องคำนึงถึงหลักการทฤษฎีและประโยชน์การนำไปใช้เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnstone (1981) เกี่ยวกับการจำแนกตัวบ่งชี้ในระบบทางการศึกษาตามเกณฑ์ฯ ได้จำแนกตัวบ่งชี้เชิงระบบ แบ่งได้ 3 ประเภทคือ ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัย เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษา เช่น อาคาร สถานที่ อัตรากำลังคน และ งบประมาณ ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการดำเนินงานหรือการใช้กระบวนการของสถาบันหรือองค์กร ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต เป็นตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลผลิต

2.3 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้ที่น่าสนใจเนื่องจากมีผลการพิจารณาความเหมาะสมอยู่ในระดับดังนี้

2.3.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสมในระดับมาก ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก คะแนนสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 “ความพร้อมของคณะกรรมการในการทำงานเพื่อชุมชน” หมายถึง ความพร้อมของคณะกรรมการในการทำงานเพื่อชุมชน ซึ่งมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้นอุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชนและนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ สมเดช อภิชกุล และคณะ (2540: 60-64) ที่ว่าโดยองค์ประกอบของความสำเร็จในการสร้างกลุ่มและองค์กร ในการดำเนินงานต่างๆ ของหมู่บ้าน ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนหรือองค์กรชุมชน หรือหมู่บ้านมีความเข้มแข็งที่สำคัญ เกิดจากความเข้มแข็งในหลายระดับ และมีหลายมิติด้วยกัน และทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งนี้ “คุณภาพและศักยภาพของผู้นำ ภูมิปัญญาจิตสำนึกที่เกี่ยวกับส่วนรวม และความสามารถด้านการจัดการต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนหรือของส่วนรวมจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอยู่ในระดับต้นๆ

2.3.2 ด้านกระบวนการ ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสมในระดับมาก ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก คะแนนสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 “การกำกับ ติดตาม ประสานงาน และนิเทศงานภายในเครือข่าย” ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 “การมีส่วนร่วมในการจัดทำศูนย์ร้องเรียน ร้องทุกข์ประจำชุมชน” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำกับ ติดตาม ประสานงาน และนิเทศงานภายในเครือข่าย มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานภายในเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในการจัดทำศูนย์ร้องเรียน ร้องทุกข์ ประจำชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ กระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ

พิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ และคณะ (2541: 28-35) จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งต้องอาศัยกลไกภายในชุมชนเอง โดยเงื่อนไขของความสำเร็จขึ้นกับความเป็นผู้นำทางความคิด จิตสำนึกร่วม ความเป็นเครือญาติ พื้นฐานทางวัฒนธรรม และความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้คนอย่างหลากหลาย ที่มีการติดต่อสื่อสารกัน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย จนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน และสอดคล้องกับเอ็อมเดือน ไชยหาญ (2542: บทคัดย่อ) ลักษณะเครือข่ายชุมชน เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน สำหรับแนวทางการพัฒนาเครือข่าย ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทุกกลุ่ม และให้ความสำคัญกับการตระหนักในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตด้วยการเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจของชุมชนเอง

2.3.3 ด้านผลผลิต ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสมในระดับมาก ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก คะแนนสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 “เด็กและเยาวชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กและเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับ ปิ่นทิพย์ ชะเอม (2547: บทคัดย่อ) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน กับภาระกระทำผิด มีความเกี่ยวข้อง 3 ระบบ คือ ระบบป้องปรามของตำรวจ ระบบยุติธรรมสำหรับเด็กกระทำผิด และระบบชุมชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

สรุปจากผลการวิจัย เมื่อพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของตัวบ่งชี้โดยรวมจากทุกองค์ประกอบ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมระดับมากมีจำนวน 24 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมระดับพอใช้มีจำนวน 6 ตัวบ่งชี้ จากจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด 30 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมหลักที่ การดำเนินงานภายในชุมชน มีการทำกิจกรรมอยู่แล้ว ทำให้ครูผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในชุมชนเห็นด้วยอย่างมากในการนำตัวบ่งชี้และเกณฑ์ไปประเมิน และเกณฑ์สามารถที่จะนำไปใช้เป็นตัวตัดสินการปฏิบัติงานภายในชุมชน โดยเฉพาะการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2537: 76) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ เป็นสิ่งที่บอกถึงระดับหรือมาตรฐานที่แสดงถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงาน หรือผลการปฏิบัติงาน ผู้ประเมิน และผู้ถูกประเมินจึงควรที่จะมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ตั้งแต่แรกก่อนที่จะทำการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานภายในชุมชนต่อไป

2.4 จากการนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลแล้ว ได้นำตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาจัดทำเป็นแบบประเมินและคู่มือการประเมินประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี และจากการนำแบบประเมินไปให้ชุมชน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชุมชนที่ผ่านโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่น ได้คะแนนระดับสูงกับ กลุ่มชุมชนทั่วไป ผลปรากฏว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวและองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผลการพัฒนาเครื่องมือที่มีกระบวนการหลากหลาย มีผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับร่วมกันพิจารณาทำให้เชื่อได้ว่าเครื่องมือน่าจะมีผลตรงได้ และเมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินงาน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านคุณภาพ จึงน่าจะเชื่อได้ว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี มีองค์ประกอบของกิจกรรมหรืองาน และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในชุมชนที่ปฏิบัติอยู่จริง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ชุมชนในจังหวัดนนทบุรี สามารถนำตัวบ่งชี้และเกณฑ์ จากผลการวิจัยไปใช้ในการประเมินตนเอง เพื่อทราบสภาพการดำเนินงานด้านการวัดและการประเมินผลและนำข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ของชุมชน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.2 การนำเกณฑ์ประเมินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ไปใช้ประเมินตนเองของชุมชน ควรมีการศึกษาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้แต่ละตัว มีการจัดทำคู่มือการประเมิน และประชุมคณะกรรมการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อตกลงร่วมกันในการคัดเลือกตัวบ่งชี้ ที่สามารถนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมของชุมชนของตน เนื่องจากชุมชนแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน

3.1.3 การนำเกณฑ์ประเมินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ไปใช้ประเมินชุมชน ควรมีการกำหนดระดับคุณภาพเพื่อการตัดสินใจในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นรายชุมชนให้ชัดเจน และควรมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับระดับคุณภาพการตัดสินใจระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน และควรมีการเพิ่มระดับคุณภาพให้สูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อการพัฒนาที่ชัดเจนต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

3.2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้และเกณฑ์ไปใช้เพื่อการประเมิน โดยพิจารณาเป็นองค์ประกอบเพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมินอย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับเพิ่มขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชมพูทิพย์ ธรรมโสภณ “การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
มหาบัณฑิตภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2538
- ชนิดา รักษ์พลเมือง *เด็กและเยาวชนไทย : ภาพฉายลู่อนาคต* โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ
คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528
- เชษฐา เทียมเพชร “การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเทคโนโลยีการศึกษา”
ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2534
- โชคชัย สิริพนมณี “การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยใช้พีดีบีแอลยูพี และการสัมภาษณ์กลุ่มเจาะจง”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540
- ถนอม กฤษณ์เพชร *การศึกษาตัวบ่งชี้การพัฒนากาการศึกษาของไทย* การพัฒนาวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540
- บุญศิริ สังข์เพื่อน “ประสิทธิผลการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนอำเภอเมือง
จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 2546
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ “การพัฒนาเครื่องชี้วัดสำหรับการประเมินผลการบริหารงานบุคคล
ส่วนท้องถิ่น” *รายงานการวิจัย* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2547
- นุชนง เมฆวิชัย “การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในเขตรับผิดชอบของกองบัญชาการ
ตำรวจนครบาล” วิทยานิพนธ์ สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2523
- ประภาภรณ์ ประเสริฐสม “การใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนเพื่อการป้องกัน และแก้ไข
ปัญหาสิ่งเสพติด จังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาเคมีและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2543
- สุดดี รุมาคม *การประเมินการปฏิบัติงาน PERFORMANCE APPRAISAL* คณะพาณิชยศาสตร์
และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2542

- พัลวิ จริตธรรม “การพัฒนาเกณฑ์การประเมินความถูกต้องของการออกเสียง “ร” และ “ล”
ในภาษาไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2538
- พิเชษฐ ใจเที่ยง “การพัฒนาเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2541
- พิเศก โชไชย **ปัญหาสังคม สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย** กรุงเทพฯ สภาสังคม
สงเคราะห์แห่งประเทศไทย 2536
- รัชดาภรณ์ สุราเลิศ “การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในโรงเรียนประถมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2545
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์ **การกระทำของเด็กและเยาวชน : แนวคิดทางสังคมวิทยา** กรุงเทพฯ
โอเดียนสโตร์ 2531
- วารุณี ฟองแก้ว **บทบาทหญิง-ชายต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชน การป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในมิติความสัมพันธ์ระหว่างเพศศึกษาชุมชนเมือง
ชนบทและบนที่ราบสูงในภาคเหนือ** กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด 2541
- ศิริชัย กาญจนวาสิ **ทฤษฎีการประเมิน** พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2537
- ศิริชัย กาญจนวาสิ **ทฤษฎีการประเมิน** พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2547
- ศาลจังหวัดนนทบุรี. แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว **ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัว ครอบรอบ 5 ปี พ.ศ.2537** นนทบุรี ศาลจังหวัด 2537
- สดศรี สัตยธรรมนำประเสริฐ, 2489 “กระบวนการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน”
วิทยานิพนธ์ (น.ม.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2524
- สมคิด พรมจ้อย “หน่วยที่ 9 เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง” ใน **การวิจัยและสถิติทางการศึกษา** หน้า 104
นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- สมานมิตร วิฑยอภิบาลกุล “การศึกษาสาเหตุบางประการที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและ
เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์สาขาพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523

- สง่า ถิ่นะสมิต *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2522
- สุธีณี รัตนวราห *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน Law on juvenile delinquency*
กรุงเทพฯ ภาควิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2531
- สุพักตร์ พินุลย์ (2546) “หน่วยที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยและประเมิน” ใน *วิทยานิพนธ์* 2
หน้า 38 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2546
- อรรวรรณ อินทวิชญ์ “การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2542
- อเนก ศิลปนิลมาลย์ “การพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา
ปริญญาโทครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530
- อุทุมพร จามรมาน และคณะ *ดัชนี เกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและ
ภายนอกสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544
- อัจฉรา ทองตัน “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย” *วิทยานิพนธ์* สาขาสังคมวิทยา
มหาวิทยาลัยมหิดล 2536
- อัจฉราพรรณ เทศะปุระณะ “การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน
ณ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง” *วิทยานิพนธ์* สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล 2524
- เอี่ยมเดือน ไชยหาญ “ลักษณะเครือข่ายชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน”
วิทยานิพนธ์ สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2542
- Burchfield,R.W.*The Oxford English Dictionary*. 2nd ed,vol.7.oxford:Clarendon press,1989.
- Johnstone J.N. *Indicators of Education Systems*. London:Ancher Press,1981
- Jusmine,J. *Portfolio and Other Assessment*,Huntington Breach: Teacher Created Materials 1993
- Ryan , *Concetta Doti Authentic Assessment* Westminster: Teacher Created Materials, 1994
- Stufflebeam,D.L. *Educational Evaluation and Decislon Making Bloomington*:Indiana,Phi Delta
Kappa National Study Committee on Evaluation,F.E. Peacock Publishers,1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. คร.เจริญศรี ท่วมสุข ผู้พิพากษาสมทบ
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
2. นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ ผู้พิพากษาสมทบ
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
3. นางกัลยา ธรรมคุณ ผู้พิพากษาสมทบ
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
4. นางกานดา เพ็ชรสดศิลป์ ผู้พิพากษาสมทบ
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
5. นางสาวสาตี ตั้งจิตวางกูร ผู้พิพากษาสมทบ
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
6. นางอนัญญา โปธิศิริ ผู้พิพากษาสมทบ
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
7. นางจินดา ประพิณวงศ์ ผู้พิพากษาสมทบ
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
8. นางสาวประณยา รัตนชำนาญ พนักงานคุมประพฤติ 6 ว สำนักงานคุมประพฤติ จ.นนทบุรี
9. นายถวัลย์ รุ่งทอง พนักงานคุมประพฤติ 6 ว สำนักงานคุมประพฤติ จ.นนทบุรี
10. นางนพเก้า ภูระยา พนักงานคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติ จ.นนทบุรี
11. นางอลิสรา ธวัชสิน พนักงานคุมประพฤติ 4 สำนักงานคุมประพฤติ จ.นนทบุรี
12. นางสาววิษชุดา นุสสะ พนักงานคุมประพฤติ 4 สำนักงานคุมประพฤติ จ.นนทบุรี
13. นางสาวสาวิตรี จำพันธ์ พนักงานคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติ จ.นนทบุรี
14. นางวันเพ็ญ บุญจันทน์ เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
15. นางราตรี พรหมบุตร เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
16. คุณนิภาภรณ์ ผิวพรรณ เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
17. คุณจุติมา พวงศาสตร์ เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

18. นางโชติมา คุณเพิ่มพร เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
19. นางจตุติมา พวงศาสตร์ เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
20. นางสาวสุคชาดา บุญจันทร์ เจ้าหน้าที่อาสาเครือข่าย
ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ภาคผนวก ข

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย

ที่ ศธ 0522.16/ (บ) /64

สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูน อ.ปากเกร็ด
จ.นนทบุรี 11120

วันที่ 15 มีนาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาววิมล สุวรรณโชติ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประถมศึกษา การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนจังหวัดนนทบุรี โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิทกร์ พิบูลย์ และนายสอนชัย สิริวิทยกุล (ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับชุมชนในจังหวัด สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาชุมชนที่เป็นรูปธรรมในอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน โดยเห็นว่าท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องและมีความเชี่ยวชาญที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี ทั้งนี้หากท่านสามารถส่งกลับคืนผู้วิจัยภายในวันที่ 5 เมษายน 2549 จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสุทธิรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566 - 7

ที่ ศษ 0522.16/ (บ) /

สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อ.ปากเกร็ด
จ.นนทบุรี 11120

วันที่ 15 กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาววิมล สุวรรณโชติ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมิน การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพ การป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนจังหวัดนนทบุรี โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ และนายสอนชัย สิริวิบูลย์ (ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับชุมชนในจังหวัด สามารถนำไปใช้เป็น กรอบแนวทางการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาชุมชนที่เป็นรูปธรรมในอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ท่านที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ การป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน โดยเห็นว่าท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องที่จะให้ข้อมูลเพื่อ การวิจัยได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ทั้งนี้หากท่าน สามารถส่งกลับคืนผู้วิจัยภายในวันที่ 5 สิงหาคม 2549 จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวกรรมนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566 – 7

ที่พิเศษ/2550

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

3 มกราคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมิน

เรียน ประธานชุมชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมิน จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาววิมล สุวรรณโชติ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมิน การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพ การป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนจังหวัดนนทบุรี โดยมี ข้าพเจ้า และ นายสอนชัย สิริวิทยกุล (ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ขณะนี้ การดำเนินอยู่ในขั้นตอนของการตรวจสอบประสิทธิภาพของตัวบ่งชี้ในเชิงประจักษ์ โดยในการนี้ ได้ส่งแบบประเมิน (เพื่อการวิจัย) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชนของท่าน จำนวน 1 ฉบับ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมหรือประสิทธิภาพของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นต่อไป

ข้าพเจ้าในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับชุมชน ในโอกาสต่อไป จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบแบบประเมิน และกรุณาส่งมอบแบบประเมินผู้วิจัย ด้วยจักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี เช่นเคย ในนามของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566 - 7

ภาคผนวก ค

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบสอบถามสำหรับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี
3. แบบประเมินสำหรับชุมชน

(แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

แบบสอบถาม**เรื่อง**

**การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการป้องกัน แก้ไขปัญหา
การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี**

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สุพัตร์ พิบูลย์

ผู้วิจัย นางสาว วิมล สุวรรณโชติ
 นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 วิชาเอกการประเมินการศึกษา
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 โทรศัพท์ 0-1850-1360, 0-2583-3436
 E-mail : wimon_7@hotmail.com

ข้อมูลของท่านเป็นสิ่งมีค่าอย่างยิ่ง ต่อการสรุปตัวบ่งชี้ การป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำของ เด็ก และเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี อันจะนำไปสู่ระบบการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของ เด็ก และเยาวชน สำหรับชุมชน ที่มีประสิทธิภาพและจะส่งผลต่อ สถิติการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชนลดลงในอนาคต ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ที่ตอบแบบสอบถามในทุกรายการตรงตามความคิดเห็นหรือดุลยพินิจของท่านมากที่สุด จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดทำร่างตัวบ่งชี้ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนสำหรับชุมชน โดย ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ได้กำหนดตัวบ่งชี้เป็น 3 ด้าน 11 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำนวนเป็น

ก. ด้านปัจจัยนำเข้า	4 องค์ประกอบ	10	ตัวบ่งชี้
ข. ด้านกระบวนการ	4 องค์ประกอบ	11	ตัวบ่งชี้
ค. ด้านผลผลิต	3 องค์ประกอบ	10	ตัวบ่งชี้

ขั้นที่ 2 จัดทำร่างแบบสอบถาม โดยนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสังเคราะห์มาสร้างแบบสอบถาม ดังที่ปรากฏอยู่ในมือของท่านขณะนี้

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะสามารถให้ข้อคิดทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี จึงหวังในความอนุเคราะห์จากท่าน ในการแสดงความคิดเห็นตามดุลพินิจของท่าน โดยคำตอบและข้อเสนอแนะของท่านจะเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน สำหรับชุมชนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไปในอนาคต

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบประสิทธิภาพของตัวบ่งชี้ในเชิงประจักษ์

2. ตารางในแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อพิจารณาความคิดเห็นและความเหมาะสมหรือคุณภาพของตัวบ่งชี้

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด
ของเด็ก และเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง

2. อายุปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี
 3. ปริญญาโท 4. ปริญญาเอก
 5. อื่น ๆ.....

4. ชื่อหน่วยงานที่ท่านสังกัด.....

5. ตำแหน่งงานปัจจุบัน

6. ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือพัฒนาเด็ก
และเยาวชน..... ปี

ตอนที่ 2 พิจารณาความเหมาะสมหรือคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน

1. พิจารณาความเหมาะสมหรือคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ แล้วตัดสินระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ โดยทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามความคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้ได้กำหนดความหมายระดับการตัดสินดังนี้

- ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับดีมาก และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ /
หรือ มีความเหมาะสมในระดับมาก แต่เป็นไปได้ยากในการ
จัดเก็บ

2. เสนอแนะ / แก้ไข หรือเพิ่มเติมความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ลงในช่องท้ายเกณฑ์นั้นๆ หรือปรับแก้ลงในต้นฉบับเอกสารนี้ตามที่เห็นสมควร

ก. ด้านปัจจัยนำเข้า

องค์ประกอบที่ 1 บุคลากร

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 1.1	การแต่งตั้งคณะกรรมการรับสมัครของานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับสมัครของานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดคบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 80				
3	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับสมัครของานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดคบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 70-79				
2	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับสมัครของานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดคบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 60-69				
1	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับสมัครของานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดคบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ต่ำกว่าร้อยละ 60				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2	ความพร้อมของคณะกรรมการในการทำงานเพื่อชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชนและภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง				
3	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชน				
2	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย				
1	คณะกรรมการมีความพร้อมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมายในบางรายการที่ได้รับมอบหมาย				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อถกเถียง					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.3	คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	คณะกรรมการร้อยละ 80 ขึ้นไปมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน,กฎหมาย ,สังคมสิ่งแวดล้อม และจัดทำส่งเสริม เผยแพร่เอกสาร				
3	คณะกรรมการร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม				
2	คณะกรรมการร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	คณะกรรมการดำรงวัย 60 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่ีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
องค์ประกอบที่ 2 งบประมาณ					
<u>ตัวบ่งชี้ที่ 2.1</u>	การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนเกิน 1,000 บาท ขึ้นไป				
3	จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 800-999 บาท				
2	จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 600-799 บาท				
1	จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนต่ำกว่า 600 บาท				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
<u>ตัวบ่งชี้ที่ 2.2</u>	การระดมงบประมาณ ของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาเป็นกองทุนเพื่อ จัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการระดมงบประมาณของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปีโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน เกิน 80บาท ขึ้นไป/ปี				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
3	มีการระดมงบประมาณของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน 70-79 บาท / ปี				
2	มีการระดมงบประมาณของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน 60-69 บาท / ปี				
1	มีการระดมงบประมาณของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำกว่า 60 บาท / ปี				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
องค์ประกอบที่ 3 สถานที่					
<u>ตัวบ่งชี้ที่ 3.1</u>	ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็ก และเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน มากกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน				
3	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 4-5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน				
2	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 3-4 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน				
1	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
<u>ตัวบ่งชี้ที่ 3.2</u>	ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการอย่างเป็นสัดส่วน				
3	มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการ โดยใช้ร่วมกับ อบต.				
2	มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยใช้สถานที่บ้านของคณะกรรมการที่สะดวกสบาย				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยการหมุนเวียนไปตามความพร้อมของบ้านคณะกรรมการ				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการ					
<u>ตัวบ่งชี้ที่ 4.1</u>	การกำหนดวิสัยทัศน์/ความมุ่งมั่นในการพัฒนา หรือแก้ปัญหา เด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง				
3	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ทบทวนและปรับปรุงบางส่วน				
2	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน แต่ไม่มีการวิเคราะห์ปรับปรุงเลย				
1	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่ปรากฏเอกสาร/หลักฐานที่สะท้อนวิสัยทัศน์ที่เป็นรูปธรรม				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
<u>ตัวบ่งชี้ที่ 4.2</u>	การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อป้องกัน/พัฒนา/แก้ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน และมีการระบุตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจน				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
3	องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน				
2	หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของแผนงาน/โครงการสอดคล้องกัน แต่องค์ประกอบอื่นยังไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน				
1	หลักการและเหตุผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของแผนงาน/โครงการ แต่กิจกรรมไม่สอดคล้องกัน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 4.3	การจัดทำคู่มือ/เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ที่หลากหลาย สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ				
3	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เก็บไว้ในสำนักงาน				
2	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน โดยบันทึกไว้เป็นเอกสารภายใน				
1	มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ไม่ระบุเป็นเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ข. ด้านกระบวนการ

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 5.1	การวิเคราะห์ สํารวจสภาพปัจจุบันปัญหาภายในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน				
3	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน				
2	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน				
1	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาบางลักษณะ ไม่หลากหลาย มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 5.2	การกำกับ ติดตาม ประสานงาน และนิเทศงานภายในเครือข่าย				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง				
3	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 3 เดือน / 1 ครั้ง				
2	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 6 เดือน / 1 ครั้ง				
1	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
องค์ประกอบตัวที่ 6 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.1	การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เกินร้อยละ 80				
3	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 70-79				
2	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 60-69				
1	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 60				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.2	การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเกือบทุกครั้ง				
3	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเป็นส่วนใหญ่				
2	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเป็นบางครั้ง				
1	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาบ้างบางครั้ง				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 6.3	การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เกือบทุกครั้ง				
3	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นส่วนใหญ่				
2	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นบางครั้ง				
1	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน บ้างบางครั้ง				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.4	การมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นเกือบทุกครั้ง				
3	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นส่วนใหญ่				
2	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นบางครั้ง				
1	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนบ้างบางครั้ง				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
องค์ประกอบตัวที่ 7 การตรวจสอบประเมินผล					
ตัวบ่งชี้ที่ 7.1	การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูล				
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานเป็นบางครั้ง				
2	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางาน แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินมาใช้				
1	มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรมโดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 7.2	ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ภายในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน				
3	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานเป็นบางครั้ง				
2	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้ แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินไปใช้				
1	มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรมโดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 7.3	ประเมินผลความสำเร็จในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 2 ปี				
3	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 3-5 ปี				
2	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบบ้างในโอกาสที่เหมาะสม				
1	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน ไม่ค่อยมีการตรวจสอบ				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
องค์ประกอบตัวที่ 8 การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย					
ตัวบ่งชี้ที่ 8.1	การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผล				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สืบค้นข้อมูลรวดเร็ว เป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์				
3	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล ครอบคลุมข้อมูลทุกประเภทจัดเก็บในคอมพิวเตอร์แต่ไม่สามารถประมวลผล				
2	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลจัดเป็นหมวดหมู่สืบค้นง่าย				
1	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อการติดตามและประเมินผลในรูปแบบเอกสาร				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 8.2	การสร้างเครือข่าย				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนด โครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน				
3	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนด โครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร				
2	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนด โครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน				
1	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนด โครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ ที่ชัดเจน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ค. ด้านผลผลิต

องค์ประกอบที่ 9 ผลที่ปรากฏ ต่อ เด็ก และเยาวชน

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 9.1	เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
3	เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
2	เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
1	เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 9.2	เด็ก และเยาวชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา				
3	เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา				
2	เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา				
1	เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 9.3	การมีบทบาทร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7) การปลูกฝังจริยธรรม				
3	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
2	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
1	เด็กและเยาวชนในชุมชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 9.4	สถิติการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชน ภายในชุมชนลดลง				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงมากกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน				
3	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 15-19 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน				
2	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 10-14 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน				
1	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงต่ำกว่าร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 10 ผลที่ปรากฏต่อ ชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.1	พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำความผิด ของเด็ก และเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.2	พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม				
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 10.3	พ่อแม่/ผู้ปกครอง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไขปัญหา การทำผิดของเด็ก และเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรม ในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุก ครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมใน กิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วน ใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมใน กิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้ง ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรม ในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้าง บางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
องค์ประกอบที่ 11 ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้น ไป มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด				
3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด				
1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม				
3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 113	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมมือกัน ป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้น ไป มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

(แบบสอบถามสำหรับชุมชน)

แบบสอบถาม**เรื่อง**

**การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการป้องกัน แก้ไขปัญหา
การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี**

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์

ผู้วิจัย นางสาว วิมล สุวรรณโชติ
 นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 วิชาเอกการประเมินการศึกษา
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 โทรศัพท์ 0-1850-1360, 0-2583-3436
 E-mail : wimon_7@hotmail.com

ข้อมูลของท่านเป็นสิ่งมีค่าอย่างยิ่ง ต่อการสรุปตัวบ่งชี้ การป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำของ เด็ก และเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี อันจะนำไปสู่ระบบการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของ เด็ก และเยาวชน สำหรับชุมชน ที่มีประสิทธิภาพและจะส่งผลต่อ สถิติการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชนลดลงในอนาคต ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในทุกรายการตรงตามความคิดเห็นหรือดุลยพินิจของท่านมากที่สุด จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดทำร่างตัวบ่งชี้ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนสำหรับชุมชน โดย ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ได้กำหนดตัวบ่งชี้เป็น 3 ด้าน 11 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำแนกเป็น

ก. ด้านปัจจัยนำเข้า	4 องค์ประกอบ	9	ตัวบ่งชี้
ข. ด้านกระบวนการ	4 องค์ประกอบ	11	ตัวบ่งชี้
ค. ด้านผลผลิต	3 องค์ประกอบ	10	ตัวบ่งชี้

ขั้นที่ 2 จัดทำร่างแบบสอบถาม โดยนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสังเคราะห์มาสร้างแบบสอบถาม ดังที่ปรากฏอยู่ในมือของท่านขณะนี้

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่ง ที่ผู้วิจัยเห็นว่า จะสามารถให้ข้อคิดทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี จึงหวังในความอนุเคราะห์จากท่าน ในการแสดงความคิดเห็นตามคุณสมบัติของท่าน โดยคำตอบและข้อเสนอแนะของท่านจะเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน สำหรับชุมชนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไปในอนาคต

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบประสิทธิภาพของตัวบ่งชี้ในเชิงประจักษ์

2. สารในแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อพิจารณาความคิดเห็นและความเหมาะสมหรือคุณภาพของตัวบ่งชี้

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิด
ของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง

2. อายุปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ 2. ปริญญาตรี
☐ 3. ปริญญาโท	☐ 4. ปริญญาเอก
☐ 5. อื่น ๆ.....	

4. ชื่อหน่วยงาน(ชื่อชุมชน/ตำบล).....

5. ตำแหน่งงานปัจจุบัน(ภายในชุมชน / ตำบล).....

6. ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือพัฒนาเด็ก
และเยาวชน..... ปี

ตอนที่ 2 พิจารณาความเหมาะสมหรือคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน

1. พิจารณาความเหมาะสมหรือคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ แล้วตัดสินระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ โดยทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตามความคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้ได้กำหนดความหมายระดับการตัดสินดังนี้

- ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับดีมาก และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ /
หรือ มีความเหมาะสมในระดับมาก แต่เป็นไปได้ยากในการ
จัดเก็บ

2. เสนอแนะ / แก้ไข หรือเพิ่มเติมความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ลงในช่องท้ายเกณฑ์นั้นๆ หรือปรับแก้ลงในต้นฉบับเอกสารนี้ตามที่เห็นสมควร

ก. ด้านปัจจัยนำเข้า

องค์ประกอบที่ 1 บุคลากร

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
<u>ตัวบ่งชี้ที่ 1.1</u>	การแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา การกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา การกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการ กำหนดคบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 80				
3	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา การกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการ กำหนดคบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 70-79				
2	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา การกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการ กำหนดคบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 60-69				
1	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา การกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการ กำหนดคบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ต่ำกว่า ร้อยละ 60				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2	ความพร้อมของคณะกรรมการในการทำงานเพื่อชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชนและภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง				
3	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชน				
2	คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย				
1	คณะกรรมการมีความพร้อมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมายในบางรายการที่ได้รับมอบหมาย				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.3	คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	คณะกรรมการร้อยละ 80 ขึ้นไปมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน,กฎหมาย, สังคม สิ่งแวดล้อม และจัดทำส่งเสริม เผยแพร่เอกสาร				
3	คณะกรรมการร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม				
2	คณะกรรมการร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
1	คณะกรรมการตำร้อย 60 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่ีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
องค์ประกอบที่ 2 งบประมาณ					
ตัวบ่งชี้ที่ 2.1	การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนเกิน 1,000 บาท ขึ้นไป				
3	จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 800-999 บาท				
2	จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 600-799 บาท				
1	จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนต่ำกว่า 600 บาท				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 3 สถานที่					
ตัวบ่งชี้ที่ 3.1	ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็ก และเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน มากกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน				
3	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 4-5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน				
2	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 3-4 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน				
1	มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ค่ำกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 3.2	ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการอย่างเป็นสัดส่วน				
3	มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการ โดยใช้ร่วมกับ อบต.				
2	มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยใช้สถานที่บ้านของคณะกรรมการที่สะดวกสบาย				
1	มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยการหมุนเวียนไปตามความพร้อมของบ้านคณะกรรมการ				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการ					
ตัวบ่งชี้ที่ 4.1	การกำหนดวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่น ในการพัฒนา หรือแก้ปัญหา เด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง				
3	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ทบทวนและปรับปรุงบางส่วน				
2	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน แต่ไม่มีการวิเคราะห์ปรับปรุงเลย				
1	กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่ปรากฏเอกสาร/หลักฐานที่สะท้อนวิสัยทัศน์ที่เป็นรูปธรรม				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 4.2	การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อป้องกัน/พัฒนา/แก้ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน และมีการระบุตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจน				
3	องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน				
2	หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของแผนงาน/โครงการสอดคล้องกัน แต่องค์ประกอบอื่นยังไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
1	หลักการและเหตุผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของแผนงาน/ โครงการ แต่กิจกรรมไม่สอดคล้องกัน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 4.3	การจัดทำคู่มือ/เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการ กระทำผิดของเด็ก และเยาวชน สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการ กระทำผิดของเด็กและเยาวชน ที่หลากหลาย สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่ม ต่างๆ				
3	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการ กระทำผิดของเด็กและเยาวชน เก็บไว้ในสำนักงาน				
2	มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการ กระทำผิด ของเด็กและเยาวชน โดยบันทึกไว้เป็นเอกสารภายใน				
1	มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน ไม่ระบุเป็นเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ข. ด้านกระบวนการ

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 5.1	การวิเคราะห์ สํารวจสภาพปัจจุบันปัญหาภายในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน				
3	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน				
2	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน				
1	ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาบางลักษณะ ไม่หลากหลาย มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 5.2	การกำกับ ติดตาม ประสานงาน และนิเทศงานภายในเครือข่าย				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง				
3	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 3 เดือน / 1 ครั้ง				
2	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 6 เดือน / 1 ครั้ง				
1	มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
องค์ประกอบตัวที่ 6 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.1	การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เกินร้อยละ 80				
3	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 70-79				
2	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 60-69				
1	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 60				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.2	การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเกือบทุกครั้ง				
3	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหเป็นส่วนใหญ				
2	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหเป็นบางครั้ง				
1	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาน้างบางครั้ง				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 6.3	การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เกือบทุกครั้ง				
3	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นส่วนใหญ่				
2	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นบางครั้ง				
1	มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน บ้างบางครั้ง				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.4	การมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นเกือบทุกครั้ง				
3	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นส่วนใหญ่				
2	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นบางครั้ง				
1	ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนบ้างบางครั้ง				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
องค์ประกอบตัวที่ 7 การตรวจสอบประเมินผล					
ตัวบ่งชี้ที่ 7.1	การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูล				
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานเป็นบางครั้ง				
2	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางาน แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินมาใช้				
1	มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรมโดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 7.2	ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ภายในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน				
3	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน /โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานเป็นบางครั้ง				
2	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้ แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินไปใช้				
1	มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรมโดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 7.3	ประเมินผลความสำเร็จในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 2 ปี				
3	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 3-5 ปี				
2	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบบ้างในโอกาสที่เหมาะสม				
1	มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน ไม่ค่อยมีการตรวจสอบ				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
องค์ประกอบตัวที่ 8 การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย					
ตัวบ่งชี้ที่ 8.1	การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผล				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สืบค้นข้อมูลรวดเร็ว เป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์				
3	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล ครอบคลุมข้อมูลทุกประเภทจัดเก็บในคอมพิวเตอร์แต่ไม่สามารถประมวลผล				
2	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลจัดเป็นหมวดหมู่สืบค้นง่าย				
1	มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อการติดตามและประเมินผลในรูปแบบเอกสาร				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 8.2	การสร้างเครือข่าย				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนด โครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน				
3	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนด โครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร				
2	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนด โครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน				
1	มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนด โครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ ที่ชัดเจน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ก. ด้านผลผลิต

องค์ประกอบที่ 9 ผลที่ปรากฏ ต่อ เด็ก และเยาวชน

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 9.1	เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
3	เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
2	เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
1	เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 9.2	เด็ก และเยาวชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา				
3	เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา				
2	เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา				
1	เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 9.3	การมีบทบาทร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) คำนวณอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7) การปลูกฝังจริยธรรม				
3	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
2	เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
1	เด็กและเยาวชนในชุมชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 9.4	สถิติการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชน ภายในชุมชนลดลง				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงมากกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน				
3	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 15-19 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน				
2	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 10-14 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน				
1	สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงต่ำกว่าร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 10 ผลที่ปรากฏต่อ ชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.1	พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำความผิด ของเด็ก และเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.2	พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่น คนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม				
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมต่างๆของชุมชน				
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมต่างๆของชุมชน				
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมต่างๆของชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 10.3	พ่อแม่/ผู้ปกครอง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไขปัญหา การทำผิดของเด็ก และเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรม ในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุก ครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
3	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมใน กิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วน ใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
2	พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมใน กิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้ง ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
1	พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรม ในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้าง บางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
องค์ประกอบที่ 11 ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจร การกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้น ไป มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด				
3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด				

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่ungsverfahren กระทำ ความผิด				
1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่ungsverfahren กระทำ ความผิด				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม				
3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

ตัวบ่งชี้		ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 11.3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมมือกัน ป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน				
เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้					
4	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
3	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
2	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
1	องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน				
ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะ					

(แบบประเมินสำหรับชุมชน)

แบบประเมิน

การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับ
ชุมชน จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ เป็นแบบประเมินเพื่อการวิจัย เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การป้องกัน
แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชนจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินจากการ
วิเคราะห์ และศึกษาเอกสารเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 จัดทำร่างตัวบ่งชี้ การป้องกันและแก้ไขปัญหาคเด็กและเยาวชนสำหรับชุมชน ซึ่ง
ครอบคลุมในเรื่อง องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ โดยศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวทางการป้องกัน แก้ไข
ปัญหาการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ได้กำหนดตัวบ่งชี้เป็น
3 ด้าน 11 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำแนกเป็น

ก. ด้านปัจจัยนำเข้า	4 องค์ประกอบ	9	ตัวบ่งชี้
ข. ด้านกระบวนการ	4 องค์ประกอบ	11	ตัวบ่งชี้
ค. ด้านผลผลิต	3 องค์ประกอบ	10	ตัวบ่งชี้

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ โดยดำเนินการ 2 รอบดังนี้จัดทำร่าง

รอบที่ 1 ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกัน
แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน จำนวน 20 คน

รอบที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญชุมชน จังหวัดนนทบุรี คือ ประธานหรือ
รักษาการแทนประธานชุมชน จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 228 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบประสิทธิภาพของตัวบ่งชี้ในเชิงประจักษ์

เป็นการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมิน (เพื่อการวิจัย) และนำข้อมูลไปใช้ในการ
ตรวจสอบประสิทธิภาพของตัวบ่งชี้ที่ได้สังเคราะห์ขึ้น ดังแบบประเมินที่ท่านถืออยู่ขณะนี้

อนึ่ง ผลการประเมินครั้งนี้ใช้สำหรับเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น จะไม่มี
ผลกระทบต่อชุมชนของท่านแต่ประการใด จะอย่างไรก็ตามหลังจากได้ตัวบ่งชี้การป้องกัน แก้ไขปัญหาการ
กระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน จังหวัดนนทบุรีแล้ว จะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
จะนำไปสู่การป้องกัน และแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในต่อไป

แบบประเมิน

ก. ด้านปัจจัยนำเข้า
องค์ประกอบที่ 1 บุคลากร

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
1.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบงานด้านการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาการ กระทำผิดของเยาวชนใน ชุมชน	<p>4--- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงาน ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการ สรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่าง ชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้เกินร้อยละ 80</p> <p>3--- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงาน ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการ สรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่าง ชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 70-79</p> <p>2--- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงาน ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการ สรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่าง ชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 60-69</p> <p>1--- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงาน ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการ สรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่าง ชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ต่ำกว่าร้อยละ 60</p>	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
1.2 ความพร้อมของ คณะกรรมการในการทำงาน เพื่อชุมชน	<p>4--- คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อ พัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏ ผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชน และภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3--- คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อ พัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏ ผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชน</p> <p>2--- คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อ พัฒนาชุมชน ให้บรรลุเป้าหมาย</p> <p>1--- คณะกรรมการมีความพร้อมในการทำงานเพื่อ พัฒนาชุมชน ให้บรรลุเป้าหมายในบางรายการที่ ได้รับมอบหมาย</p>	
1.3 คณะกรรมการมีความรู้ ความเข้าใจในการ ป้องกัน แก้ไข ปัญหาการ กระทำผิดของเด็กและ เยาวชน สำหรับชุมชน	<p>4--- คณะกรรมการร้อยละ 80 ขึ้น ไปมีความรู้ความ เข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลาย ครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน, กฎหมาย, สังคม สิ่งแวดล้อม และจัดทำ ส่งเสริม เผยแพร่เอกสาร</p> <p>3--- คณะกรรมการร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลาย ครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนา ชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม</p> <p>2--- คณะกรรมการร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการ พัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม</p>	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
	1--- คณะกรรมการตำราข้อ 60 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่ีประสพการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	

องค์ประกอบที่ 2 งบประมาณ

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
2.1 การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน	4--- จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนเกิน 1,000 บาท ขึ้นไป 3--- จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 800-999 บาท 2--- จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 600-799 บาท 1--- จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนต่ำกว่า 600 บาท	

องค์ประกอบที่ 3 สถานที่

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
3.1 ความพร้อมด้านสถานที่ เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการ สำหรับ เด็ก และเยาวชน	4--- มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน มากกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน 3--- มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 4-5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน 2--- มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 3-4 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน 1--- มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน	
3.2 ความพร้อมด้านสถานที่ เพื่อการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการ	4--- มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของ คณะกรรมการอย่างเป็นสัดส่วน 3--- มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของ คณะกรรมการ โดยใช้ร่วมกับ อบต. 2--- มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยใช้ สถานที่บ้านของคณะกรรมการที่ สะดวกสบาย 1--- มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยการ หมุนเวียนไปตามความพร้อมของบ้าน คณะกรรมการ	

องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
4.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่นในการพัฒนา หรือ แก้ปัญหา เด็กและเยาวชน	<p>4--- กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่ สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มี การวิเคราะห์ทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3--- กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่ สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มี การวิเคราะห์ทบทวนและปรับปรุงบางส่วน</p> <p>2--- กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่ สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัย สอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน แต่ ไม่มีการวิเคราะห์ปรับปรุงเลย</p> <p>1--- กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ไม่ ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่ปรากฏเอกสาร/หลักฐานที่ สะท้อนวิสัยทัศน์ที่เป็นรูปธรรม</p>	
4.2 การจัดทำแผนงาน/ โครงการเพื่อป้องกัน/พัฒนา/ แก้ปัญหาการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน	<p>4--- องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความ สอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและ สอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและ เยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน และมีการ ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจน</p> <p>3--- องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความ สอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและ สอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและ เยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน</p> <p>2--- หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และกิจกรรม ของแผนงาน/โครงการสอดคล้องกัน แต่ องค์ประกอบอื่นยังไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน</p> <p>1--- หลักการและเหตุผล สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ของแผนงาน/โครงการ แต่ กิจกรรม ไม่สอดคล้องกัน</p>	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
4.3 การจัดทำคู่มือ/เอกสาร แนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิด ของเด็ก และเยาวชน สำหรับ ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ	4--- มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการ ป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน ที่หลากหลาย สำหรับผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มต่างๆ 3--- มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการ ป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน เก็บไว้ในสำนักงาน 2--- มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็ก และเยาวชน โดยบันทึกไว้เป็นเอกสารภายใน 1--- มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ไม่ ระบุเป็นเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน	

ข. ด้านกระบวนการ

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
5.1 การวิเคราะห์ สํารวจ สภาพปัจจุบันปัญหาภายใน ชุมชน	4--- ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของ งานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่ หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็น หลักฐาน 3--- ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของ งานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่ หลากหลาย โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน 2--- ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของ งานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่ หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็น หลักฐาน	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
	1--- ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาลักษณะ ไม่หลากหลาย มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน	
5.2 การกำกับ ติดตาม ประสานงานและนิเทศงานภายในเครือข่าย	4--- มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง 3--- มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 3 เดือน / 1 ครั้ง 2--- มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 6 เดือน / 1 ครั้ง 1--- มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง	

องค์ประกอบตัวที่ 6 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
6.1 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา	4--- มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เกินร้อยละ 80 3--- มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 70-79 2--- มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 60-69 1--- มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 60	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
6.2 การจัดกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น	4--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทใน กิจกรรมการแก้ไขปัญหาเกือบทุกครั้ง 3--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทใน กิจกรรมการแก้ไขปัญหาเป็นส่วนใหญ่ 2--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทใน กิจกรรมการแก้ไขปัญหาเป็นบางครั้ง 1--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทใน กิจกรรมการแก้ไขปัญหาบ้างบางครั้ง	
6.3 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา เยาวชน	4--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทใน กิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เกือบทุกครั้ง 3--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทใน กิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ 2--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทใน กิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นบางครั้ง 1--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทใน กิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน บ้างบางครั้ง	
6.4 การมีส่วนร่วมในการ ป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและ เยาวชน ขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชน	4--- ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนของ องค์กรต่างๆภายในชุมชนเป็นเกือบทุกครั้ง 3--- ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนของ องค์กรต่างๆภายในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ 2--- ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนของ องค์กรต่างๆภายในชุมชนเป็นบางครั้ง 1--- ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนของ องค์กรต่างๆภายในชุมชนบ้างบางครั้ง	

องค์ประกอบตัวที่ 7 การตรวจสอบประเมินผล

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
7.1 การประเมิน ความก้าวหน้าในการ ดำเนินงานเป็นระยะ ๆ	<p>4-- มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูล</p> <p>3-- มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานเป็นบางครั้ง</p> <p>2-- มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางาน แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินมาใช้</p> <p>1-- มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรม โดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน</p>	
7.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ภายในชุมชน	<p>4-- มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน</p> <p>3-- มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน /โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานเป็นบางครั้ง</p> <p>2-- มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้ แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินไปใช้</p> <p>1-- มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรม โดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน</p>	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
7.3 ประเมินผลความสำเร็จในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กเยาวชน	4--- มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 2 ปี 3--- มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 3-5 ปี 2--- มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบบ้างในโอกาสที่เหมาะสม 1--- มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน ไม่ค่อยมีการตรวจสอบ	

องค์ประกอบตัวที่ 8 การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
8.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อ การ ติดตาม และ ประเมินผล	4--- มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สืบค้นข้อมูลรวดเร็ว เป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 3--- มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล ครอบคลุมข้อมูลทุกประเภทจัดเก็บในคอมพิวเตอร์แต่ไม่สามารถประมวลผล 2--- มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลจัดเป็นหมวดหมู่สืบค้นง่าย 1--- มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อการติดตามและประเมินผลในรูปแบบเอกสาร	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
8.2 การสร้างเครือข่าย	<p>4-- มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนด โครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และ แบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน</p> <p>3-- มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนด โครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>2--- มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนด โครงสร้างเป็น ลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน</p> <p>1--- มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนด โครงสร้างเป็น ลายลักษณ์อักษร และไม่มีการแบ่งบทบาท หน้าที่ ที่ชัดเจน</p>	

ก. ด้านผลผลิต

องค์ประกอบที่ 9 ผลที่ปรากฏต่อ เด็ก และเยาวชน

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
9.1 เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด	4--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด 3--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด 2--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด 1--- เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิด	
9.2 เด็ก และเยาวชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม	4--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา 3--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา 2--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา 1--- เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
9.3 การมีบทบาทร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน	4--- เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม 3--- เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน 2--- เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน 1--- เด็กและเยาวชนในชุมชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน	
9.4 สถิติการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชน ภายในชุมชนลดลง	4--- สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงมากกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน 3--- สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 15-19 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน 2--- สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 10-14 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน 1--- สถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงต่ำกว่าร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน	

องค์ประกอบที่ 10 ผลที่ปรากฏต่อ ชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
10.1 พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่จรรยาบรรณ การกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชน	4--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่จรรยาบรรณ การกระทำความผิด 3--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่จรรยาบรรณ การกระทำความผิด 2--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่จรรยาบรรณ การกระทำความผิด 1--- พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่จรรยาบรรณ การกระทำความผิด	
10.2 พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน	4--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้นไปของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นเกมดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม 3--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน 2--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน 1--- พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
10.3 พ่อแม่/ผู้ปกครอง ร่วมมือ กันป้องกัน แก้ไขปัญหา การ ทำผิดของเด็กและเยาวชน	<p>4--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของ ชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรม การป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและ เยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นใน ชุมชน</p> <p>3--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มี การเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการ ป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและ เยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้น ในชุมชน</p> <p>2--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มี การเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการ ป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและ เยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นใน ชุมชน</p> <p>1--- พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของ ชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรม การป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและ เยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นใน ชุมชน</p>	

องค์ประกอบที่ 11 ผลที่ปรากฏ ต่องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
<p>11.1 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน</p>	<p>4--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด</p> <p>3--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด</p> <p>2--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด</p> <p>1--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด</p>	
<p>11.2 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน</p>	<p>4--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม</p> <p>3--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p> <p>2--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p> <p>1--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p>	

ตัวบ่งชี้	คะแนน / ระดับคุณภาพ	บันทึกร่องรอยคุณภาพ (ระบุข้อมูล / หลักฐานที่ สะท้อน ระดับคุณภาพ)
<p>11.3 องค์กรต่างๆภายใน ชุมชนที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ร่วมมือกัน ป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำ ผิดของเด็กและเยาวชน</p>	<p>4-- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมใน กิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็ก และเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม ขึ้นในชุมชน</p> <p>3-- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละ 70-79 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมใน กิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็ก และเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรม ขึ้นในชุมชน</p> <p>2-- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละ 60-69 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมใน กิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็ก และเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรม ขึ้นในชุมชน</p> <p>1-- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำ กว่าร้อยละ 60 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมใน กิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็ก และเยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรม ขึ้นในชุมชน</p>	

คู่มือ

การประเมินการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการป้องกันและ
แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในชุมชน
จังหวัดนนทบุรี

แนวปฏิบัติทั่วไปสำหรับผู้ประเมิน

ในการประเมินการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการป้องกันและ แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในชุมชนจังหวัดนนทบุรี ผู้ประเมินควรดำเนินการตามแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดตามคู่มือประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรอบแนวทางการประเมิน ซึ่งได้นำเสนอจำแนกตามองค์ประกอบ โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในระดับตัวบ่งชี้ และเสนอแนะแหล่งข้อมูลเพื่อการตรวจสอบไว้เป็นแนวทางแล้ว
2. วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูลที่เสนอแนะ ถือเป็นแนวทางที่สำคัญ เพื่อให้การประเมินมีการตัดสินใจให้คะแนนในแต่ละตัวบ่งชี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ประเมินแต่ละท่าน ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบจากข้อมูลสารสนเทศจากหลายแหล่งวิธี และพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ
3. ในการการให้คะแนนในแต่ละตัวบ่งชี้ ควรอ่านเกณฑ์คะแนนแต่ละระดับให้ครบถ้วนทั้ง 4 ระดับ ก่อนแล้วพิจารณาว่าจากหลักฐานหรือร่องรอยคุณภาพ ในตัวบ่งชี้รายการนั้นๆ ควรได้คะแนนระดับใด

ตัวบ่งชี้ / เกณฑ์การให้คะแนนและการตัดสินผลการประเมิน

1. ตัวบ่งชี้

จากกรอบแนวทางการประเมินการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในชุมชน จังหวัดนนทบุรี ผู้ประเมินควรดำเนินการตามแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ก. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มี 4 องค์ประกอบย่อย 9 ตัวบ่งชี้

- บุคคลากร	3	ตัวบ่งชี้
- งบประมาณ	1	ตัวบ่งชี้
- สถานที่	2	ตัวบ่งชี้
- แนวทางการบริหารจัดการ	3	ตัวบ่งชี้

ข. องค์ประกอบด้านกระบวนการ มี 4 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวบ่งชี้

- กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ	2	ตัวบ่งชี้
- การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชน	4	ตัวบ่งชี้
- การตรวจสอบประเมินผล	3	ตัวบ่งชี้
- การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย	2	ตัวบ่งชี้

ค. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มี 3 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้

- ผลที่ปรากฏต่อ เด็ก และเยาวชน	4	ตัวบ่งชี้
- ผลที่ปรากฏต่อ ชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง	3	ตัวบ่งชี้
- ผลที่ปรากฏต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	3	ตัวบ่งชี้

2. เกณฑ์การให้คะแนนในระดับตัวบ่งชี้

การให้คะแนนในระดับตัวบ่งชี้ ได้

- 4- ดีมาก หมายถึง ปรากฏคุณลักษณะเด่นชัดยิ่ง มีลักษณะหลากหลาย หรือสะท้อนคุณภาพในระดับเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง บรรลุผลสัมฤทธิ์ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความต่อเนื่องในเชิงคุณภาพ และเป็นแบบอย่างได้ โดยปรากฏเอกสาร/หลักฐานสอดคล้องกัน อย่างชัดเจน
- 3-ดี หมายถึง ปรากฏคุณลักษณะเด่นชัด มีลักษณะค่อนข้างหลากหลาย หรือสะท้อนคุณภาพในระดับเป็นที่ยอมรับเป็นส่วนใหญ่ บรรลุผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 70-79 ของเป้าหมายงาน มีความต่อเนื่องในเชิงคุณภาพค่อนข้างมาก โดยปรากฏเอกสาร/หลักฐาน สอดคล้องกันอย่างชัดเจน
- 2-พอใช้ หมายถึง ปรากฏคุณลักษณะเด่นชัดพอสมควร มีลักษณะค่อนข้างหลากหลาย หรือสะท้อนคุณภาพในระดับเป็นที่ยอมรับปานกลาง บรรลุผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 60-69 ของเป้าหมายงาน โดยปรากฏเอกสาร/หลักฐานบ้างพอสมควร
- 1-ควรปรับปรุง หมายถึง ไม่ค่อยปรากฏคุณลักษณะหรือปรากฏพฤติกรรมบ่งชี้ไม่ชัดเจน หรือเกิดขึ้นน้อย หรือบรรลุผลสัมฤทธิ์ ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเป้าหมายที่กำหนดที่สุด

กรอบแนวทาง การประเมินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดนนทบุรี

ก. ด้านปัจจัยนำเข้า

องค์ประกอบที่ 1 บุคลากร

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
1.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน	4-- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้เกินร้อยละ 80 3-- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 70-79 2-- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ร้อยละ 60-69 1-- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยผ่านกระบวนการสรรหา และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประชากรในชุมชนรับรู้ต่ำกว่าร้อยละ 60	1. ตรวจสอบเอกสารจากข้อมูล / หลักฐานรายงานกระบวนการสรรหาที่ชัดเจน 2. ตรวจสอบเอกสารจากข้อมูล / หลักฐานคำสั่งแต่งตั้ง หรือ การระบุบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน 3. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชน
1.2 ความพร้อมของคณะกรรมการในการทำงานเพื่อชุมชน	4-- คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชนและภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง 3-- คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับภายในชุมชน 2-- คณะกรรมการมีความพร้อม มุ่งมั่น กระตือรือร้น อุทิศตนและเวลาในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย 1-- คณะกรรมการมีความพร้อมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมายในบางรายการที่ได้รับมอบ	1. ตรวจสอบเอกสารจากข้อมูล / หลักฐานการปฏิบัติงาน เช่น รายงานการพัฒนางาน รายงานผลการดำเนินงานในรอบปี การจัดทำแผนการปฏิบัติงานในรอบปี เป็นต้น 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชนและภายนอกชุมชน

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
1.3 คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับชุมชน	<p>4--- คณะกรรมการร้อยละ 80 ขึ้นไปมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน,กฎหมาย,สังคมสิ่งแวดล้อม และจัดทำส่งเสริม เผยแพร่เอกสาร</p> <p>3--- คณะกรรมการร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมในทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม</p> <p>2--- คณะกรรมการร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กฎหมาย สังคม สิ่งแวดล้อม</p> <p>1--- คณะกรรมการต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่มีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร / หลักฐานที่แสดงถึงการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เช่น ระยะเวลาของการปฏิบัติงานที่ผ่านมา รายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นต้น</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่สมาชิกภายในชุมชน</p>

องค์ประกอบที่ 2 งบประมาณ

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
2.1 การจัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน	<p>4--- จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนเกิน 1,000 บาท ขึ้นไป</p> <p>3--- จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 800-999 บาท</p> <p>2--- จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชน 600-799 บาท</p> <p>1--- จัดสรรงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในชุมชน โดยเฉลี่ยต่อเด็กและเยาวชนต่ำกว่า 600 บาท</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานที่แสดงถึงการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น แผนงบประมาณประจำปี รายงานการจัดสรรงบประมาณ เป็นต้น</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง</p>

องค์ประกอบที่ 3 สถานที่

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
3.1 ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็ก และเยาวชน	<p>4--- มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน มากกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน</p> <p>3--- มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 4-5 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน</p> <p>2--- มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ร้อยละ 3-4 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน</p> <p>1--- มีสถานที่เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย นันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานที่แสดงถึงขนาดพื้นที่ของชุมชน เช่น รายงานแผนที่แสดงพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน เป็นต้น</p> <p>2. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานด้านบัญชีวัสดุ อุปกรณ์เครื่องออกกำลังกาย เพื่อการพักผ่อน กิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็ก และเยาวชน</p> <p>3. สอบถาม / สัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>4. สังเกตจากสถานที่พักผ่อนออกกำลังกาย</p>
3.2 ความพร้อมด้านสถานที่เพื่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ	<p>4--- มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการอย่างเป็นทางการเป็นสัดส่วน</p> <p>3--- มีห้องทำงาน และห้องประชุม ของคณะกรรมการ โดยใช้ร่วมกับ อบต.</p> <p>2--- มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยใช้สถานที่บ้านของคณะกรรมการที่สะดวกสบาย</p> <p>1--- มีสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ โดยการหมุนเวียนไปตามความพร้อมของบ้านคณะกรรมการ</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานด้านบัญชี วัสดุ อุปกรณ์ของสถานที่ทำงาน</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>3. สังเกตจากสถานที่ทำงานของคณะกรรมการ</p>

องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
4.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่นในการพัฒนา หรือแก้ปัญหา เด็กและเยาวชน	<p>4--- กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3--- กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ทบทวนและปรับปรุงบางส่วน</p> <p>2--- กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น มีความทันสมัยสอดคล้องกับชุมชน โดยปรากฏอย่างชัดเจน แต่ไม่มีการวิเคราะห์ปรับปรุงเลย</p> <p>1--- กำหนดวิสัยทัศน์/แนวคิดในการพัฒนางาน ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่ปรากฏเอกสาร/หลักฐานที่สะท้อนวิสัยทัศน์ที่เป็นรูปธรรม</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานที่แสดงถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือทิศทางในการพัฒนางาน แผนงาน รายงานผลการดำเนินงานในรอบปี</p> <p>2. สอดถาม / สัมภาษณ์ คณะกรรมการ และสมาชิกภายในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง</p>
4.2 การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อป้องกัน/พัฒนา/แก้ปัญหา การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	<p>4--- องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน และมีการระบุตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจน</p> <p>3--- องค์ประกอบของแผนงาน/โครงการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน</p> <p>2--- หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของแผนงาน/โครงการสอดคล้องกัน แต่องค์ประกอบอื่นยังไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน</p> <p>1--- หลักการและเหตุผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของแผนงาน/โครงการ แต่กิจกรรมไม่สอดคล้องกัน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐาน หรือโครงการ เช่น วิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการที่รับผิดชอบ แผนการปฏิบัติงานประจำปี</p> <p>2. สอดถาม / สัมภาษณ์ คณะกรรมการ และสมาชิกภายในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง</p>

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
<p>4.3 การจัดทำคู่มือ/เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ</p>	<p>4--- มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ที่หลากหลาย สำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ</p> <p>3--- มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เก็บไว้ในสำนักงาน</p> <p>2--- มีการจัดทำคู่มือ / เอกสารแนวปฏิบัติในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน โดยบันทึกไว้เป็นเอกสารภายใน</p> <p>1--- มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ไม่ระบุเป็นเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานด้านการจัดทำแนวปฏิบัติงาน และการจัดทำคู่มือ เช่น แผนการดำเนินการจัดทำคู่มือ บันทึกรายงานประชุมกระบวนการจัดทำคู่มือ เป็นต้น</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ คณะกรรมการผู้จัดทำ และผู้เกี่ยวข้อง</p>

ข. ด้านกระบวนการ

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการบริหารจัดการเชิงระบบ

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
5.1 การวิเคราะห์ สํารวจสภาพปัจจุบันปัญหาภายในชุมชน	4--- ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน 3--- ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน 2--- ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและปฏิบัติได้ โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน 1--- ระบุสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของงานและ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาบางลักษณะ ไม่หลากหลาย มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานที่แสดงถึงการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา เช่น บันทึก / รายงานการประชุม รายงานสภาพปัญหาแผนการ / แนวทางการพัฒนาชุมชน เป็นต้น 2. สอดถาม / สัมภาษณ์ คณะกรรมการ
5.2 การกำกับ ติดตาม ประสานงาน และนิเทศงานภายในเครือข่าย	4--- มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง 3--- มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 3 เดือน / 1 ครั้ง 2--- มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 6 เดือน / 1 ครั้ง 1--- มีการประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อการตรวจสอบความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับ ติดตาม นิเทศงานภายในชุมชน เช่น แผนการดำเนินงาน เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับ ติดตาม รายงานการนิเทศงานภายใน เอกสารการประชุม เป็นต้น 2. สอดถาม / สัมภาษณ์ คณะกรรมการชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบตัวที่ 6 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กและเยาวชน

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
6.1 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา	4--- มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เกินร้อยละ 80 3--- มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 70-79 2--- มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 60-69 1--- มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภายในชุมชน เกี่ยวกับกฎหมาย และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ต่ำกว่าร้อยละ 60	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา เช่น ตารางการจัดกิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม เป็นต้น 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชน
6.2 การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น	4--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเกือบทุกครั้ง 3--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเป็นส่วนใหญ่ 2--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเป็นบางครั้ง 1--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน มีบทบาทในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาบ้างบางครั้ง	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา เช่น ตารางการจัดกิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม เป็นต้น 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชน
6.3 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน	4--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เกือบทุกครั้ง 3--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ 2--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นบางครั้ง 1--- มีคณะกรรมการแกนนำชุมชน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายเข้ามา มีบทบาทในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน บ้างบางครั้ง	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เช่น ตารางการจัดกิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม เป็นต้น 2. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานในการพัฒนาและการปรับปรุงกิจกรรม เช่น บันทึก/รายงานการประชุมผลการจัดกิจกรรม รายงานการดำเนินงาน ผลการประเมิน เป็นต้น 3. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
6.4 การมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชน	4--- ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นเกือบทุกครั้ง 3--- ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ 2--- ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนเป็นบางครั้ง 1--- ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในกระบวนการป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนขององค์กรต่างๆ ภายในชุมชนบ้างบางครั้ง	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน เช่น รายงานการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบกิจกรรม โครงการพัฒนากิจกรรม ร่วมเป็นคณะกรรมการในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของชุมชน เป็นต้น 2. สอดถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบตัวที่ 7 การตรวจสอบประเมินผล

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
7.1 การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ	4--- มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูล 3--- มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานเป็นบางครั้ง 2--- มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางาน แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินมาใช้ 1--- มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรมโดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานการประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงาน เช่น รายงานผลการประเมิน แผนการวัดและการประเมินความก้าวหน้า เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน บันทึก / รายงานการประชุมผลความก้าวหน้า เป็นต้น 2. สอดถาม / สัมภาษณ์ คณะทำงาน สมาชิกภายในชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
7.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ภายในชุมชน	4--- มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนา การดำเนินงานตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง และมีการบันทึกไว้เป็นเอกสารหลักฐานชัดเจน 3--- มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน /โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานตามแผนงานเป็นบางครั้ง 2--- มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินไปใช้ แต่ไม่ปรากฏร่องรอยการนำผลการประเมินไปใช้ 1--- มีการสำรวจปัญหาการทำงานอย่างง่าย ดำเนินกิจกรรมโดยไม่ปรากฏร่องรอยการประเมินผลงานที่ชัดเจน	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานการประเมินผลการดำเนินงาน เช่น แผนการวัดและการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล รายงานผลการดำเนินงาน เป็นต้น 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ คณะทำงานสมาชิกภายในชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง
7.3 ประเมินผลความสำเร็จในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กเยาวชน	4--- มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 2 ปี 3--- มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ 3-5 ปี 2--- มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน มีการตรวจสอบบ้างใน โอกาสที่เหมาะสม 1--- มีการกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จชัดเจน ไม่ค่อยมีการตรวจสอบ	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานการประเมินผล เช่น แผนการวัดและการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน รายงานผลการดำเนินงาน เป็นต้น 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ คณะทำงานสมาชิกภายในชุมชน

องค์ประกอบตัวที่ 8 การสร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่าย

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
8.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผล	4--- มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สืบค้นข้อมูลรวดเร็ว เป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 3--- มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล ครอบคลุมข้อมูลทุกประเภทจัดเก็บในคอมพิวเตอร์แต่ไม่สามารถประมวลผล 2--- มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลจัดเป็นหมวดหมู่สืบค้นง่าย 1--- มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อการติดตามและประเมินผลในรูปแบบเอกสาร	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานข้อมูลของชุมชนที่จัดทำขึ้น เช่น ลักษณะการเก็บข้อมูล เป็นต้น 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง
8.2 การสร้างเครือข่าย	4--- มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนดโครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน 3--- มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยมีการกำหนดโครงสร้างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร 2--- มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน 1--- มีเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แต่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐานที่แสดงถึงการดำเนินการสร้างเครือข่าย เช่น รายงาน / ผลงานการประสานงานระหว่างชุมชน การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างชุมชน การมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายให้คำปรึกษา และแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง

ก. ด้านผลผลิต

องค์ประกอบที่ 9 ผลที่ปรากฏ ต่อ เด็ก และเยาวชน

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
9.1 เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด	4--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด 3--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด 2--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด 1--- เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษและการเข้าสู่วงจรการกระทำผิด	1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐาน ข้อมูลของเด็กเยาวชน ด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษการกระทำผิด 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ เด็ก และเยาวชน
9.2 เด็ก และเยาวชน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม	4--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา 3--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 70-79 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา 2--- เด็กและเยาวชนร้อยละ 60-69 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา 1--- เด็กและเยาวชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เมื่อเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา	1. ตรวจสอบจากเอกสาร ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไปในทางที่เหมาะสม โดยเปรียบเทียบกับพฤติกรรมเดิมที่ผ่านมา เช่น รายงานการควบคุมความประพฤติ 2. สอบถาม / สัมภาษณ์ สมาชิกภายในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
9.3 การมีบทบาทร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน	<p>4--- เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7) การปลูกฝังจริยธรรม</p> <p>3--- เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p> <p>2--- เด็กและเยาวชนในชุมชนร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p> <p>1--- เด็กและเยาวชนในชุมชนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร / หลักฐานการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น รายงานจำนวนการเข้าร่วมทำกิจกรรมของเด็ก และเยาวชน ในแต่ละกิจกรรม เป็นต้น</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ เด็ก เยาวชน และผู้เกี่ยวข้อง</p>
9.4 สถิติการกระทำความคิดของเด็ก และเยาวชน ภายในชุมชนลดลง	<p>4--- สถิติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงมากกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน</p> <p>3--- สถิติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 15-19 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน</p> <p>2--- สถิติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงร้อยละ 10-14 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน</p> <p>1--- สถิติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน ภายในชุมชนลดลงต่ำกว่าร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร / หลักฐานการกระทำความคิด เช่น รายงานสถิติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชนประจำปี</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ เด็ก เยาวชน และผู้เกี่ยวข้อง</p>

องค์ประกอบที่ 10 ผลที่ปรากฏต่อ ชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
10.1 พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด ของเด็ก และเยาวชน	<p>4--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด</p> <p>3--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด</p> <p>2--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด</p> <p>1--- พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร / หลักฐาน ข้อมูลของพ่อแม่ / ผู้ปกครอง ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษการกระทำผิด</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ พ่อแม่ / ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง</p>
10.2 พ่อแม่/ผู้ปกครอง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน	<p>4--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7)การปลูกฝังจริยธรรม</p> <p>3--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p> <p>2--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p> <p>1--- พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร/หลักฐาน การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น รายงานจำนวนการเข้าร่วมทำกิจกรรมของ พ่อแม่/ผู้ปกครอง ในแต่ละกิจกรรม เป็นต้น</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ พ่อแม่/ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>3. สังเกตการทำกิจกรรมของพ่อแม่/ผู้ปกครอง</p>

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
10.3 พ่อแม่/ ผู้ปกครอง ร่วมมือกัน ป้องกัน แก้ไขปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน	<p>4--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 80 ขึ้น ไปของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p> <p>3--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 70-79 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p> <p>2--- พ่อแม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60-69 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p> <p>1--- พ่อแม่/ผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ของชุมชน มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร / หลักฐาน เช่น บันทึกการประชุมปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เป็นต้น</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ เข้าตัวสมาชิกภายในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง</p>

องค์ประกอบที่ 11 ผลที่ปรากฏ ต่อองค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
11.1 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด ของเด็กและเยาวชน	<p>4--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้น ไป มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด</p> <p>3--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด</p> <p>2--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด</p> <p>1--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และการเข้าสู่วงจรการกระทำ ความผิด</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร / หลักฐาน ขององค์กรต่างๆภายในชุมชน ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษการกระทำ ความผิด</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ องค์กรต่างๆภายในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง</p>

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้	วิธีการ / เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
11.2 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีพฤติกรรมความร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน	<p>4--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น 1) กิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย 2) กิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา 3) การเล่นดนตรี 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านอาชีพ 6) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 7) การปลูกฝังจริยธรรม</p> <p>3--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p> <p>2--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p> <p>1--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร / หลักฐานการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น บันทึก/รายงานจำนวนการเข้าร่วมทำกิจกรรมของ องค์กรต่างๆภายในชุมชน ในแต่ละกิจกรรม เป็นต้น</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ องค์กรต่างๆภายในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>3. สังเกตการทำกิจกรรมขององค์กรต่างๆภายในชุมชน</p>
11.3 องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมมือกันป้องกัน แก้ไข ปัญหา การทำผิดของเด็กและเยาวชน	<p>4--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 80 ขึ้นไป มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p> <p>3--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 70-79 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p> <p>2--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 60-69 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p> <p>1--- องค์กรต่างๆภายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่ำกว่าร้อยละ 60 มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในกิจกรรมการป้องกัน การแก้ไข การพัฒนาเด็กและเยาวชน บ้างบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชน</p>	<p>1. ตรวจสอบจากเอกสาร / หลักฐาน เช่น บันทึกการประชุมปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เป็นต้น</p> <p>2. สอบถาม / สัมภาษณ์ เจ้าตัวสมาชิกภายในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง</p>

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิมล สุวรรณโชติ
วัน เดือน ปีเกิด	21 พฤศจิกายน 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จ.นครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	ลานทองไฟโต้ หมู่บ้านลานทอง
ตำแหน่ง	เจ้าของธุรกิจ